Dzisiaj 20 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 585

Poznań, piątek dnia 19 grudnia 1930

Rok XXV

Następstwa dyktatury w Hiszpanji

Choć z Hiszpanji nadchodzą już teraz uspakajające wiadomości, nie ulega jednak kwestji, że położenie polityczne tego kraju dalekie jest od stabilizacji i od spokoju. Rewolta garnizonu wojskowego w Jaca, bunt oddziałów lotniczych pod Madrytem, które, przy pomocy czterech aeroplanów, obrzuciły stolicę odezwami, wzywającemi do rewolucji i grożącemi zbombardowaniem koszar, strajki, jakie ogarnęły większość kraju — wszystko to świadczy o powadze zaburzeń.

Rewolucja nie udała się z powodu przedwczesnego jej wybuchu w Jaca. Ruch powstańczy miał rozpocząć się dopiero w ubiegły poniedziałek, tymczasem ambitni przywódcy prowincjonalni postanowili działać na własną rękę i przyspieszyli akcję. Nastąpiły represje Dwóch oficerów z garnizonu w Jaca zostało rozstrzelanych. Major Franco wraz z kilku oficerami, którzy kierowali buntem madryckiego pułku lotniczego, uciekli samolotem do Portugalji. W kraju ogłoszono stan wojnny. Sprowadzono z Afryki posiłki wojskowe. Mimo to położenie nie jest uważane za pewne Prasa zagraniczna przepełniona jest wiadomościami z Hiszpanji i wskazuje na groźny społeczny charakter zaburzeń, wywołanych przedewszystkiem trudnościami gospodarczemi i finansowemi.

W istocie mamy w Hiszpanji do czynienia z ruchem wybitnie republikańskim. Stanowi on reakcję przeciw samemu królowi, Alfonsowi XIII, za to, że ustanowił w r. 1923 dyktaturę Primo de Rivery i że z nią się całkowicie zsolidaryzował. Dyktatura stała się szybko bardzo niepopularna. Popełniane przez nią bezprawia, jej rozrzutność finansowa, jej nepotyzm i policyjny absolutyzm wywołały w końcu silną reakcję, przedewszystkiem w sferach inteligencji i wśród młodzieży akademickiej, zwłaszcza, że Primo de Rivera nie mógł się poszczycić żadnemi, twórczemi reformami ustrojowemi, które nieustannie tylko zapowiadał. Trudności gospodarcze i spadek pesety wywołały wreszcie niezadowolenie najszerszych warstw.

Król Alfons XIII, który uchodzi za najlepszego polityka w swoim kraju, gdy tylko spostrzegł, iż traci popularność, odsunął Primo de Riverę, który też niebawem umarł na wygnaniu, w Paryżu. Ale to już nie uratowało autorytetu monarchy. Powołał on do władzy rząd gen. Berenguera z poleceniem przygotowania powrotu do normalnych, konstytucyjnych stosunków. Okazało się jednak, że łatwo jest ustanowić dyktaturę, ale trudniej z niej wyjść. Gen Berenguer, mimo osobistego taktu i dobrej woli, musi nadal stosować metody dyktatorskie dla ratowania poprostu korony. Minął już rok od upadku Primo de Rivery, a jednak wybory do parlamentu nie zostały jeszcze rozpisane.

Co jest istotnie niepokojącem w ruchu opozycji hiszpańskiej, to ogromna skrajność społeczna, w jaką popadła, a z czego niewątpliwie usiłują skorzystać komuniści. Przecież nawet odłam konserwatystów hiszpańskich, który zwalczał Primo de Riverę, wywiesił hasła republikańskie. Niepopularność króla jest jednak tak wielka, że ci przywódcy opozycji, jak p. Santiago Alba, który po upadku dyktatora zgodzili się współpracować z Alfonsem XIII, stracili natychmiast w swoich szeregach autorytet.

Jeżeli rząd się trzyma to tylko dlatego, że nie widać po stronie opozycji silniejszych indywidualności i wybitniejszej inteligencji w działaniu, a pozatem król znajduje jeszcze poparcie w części wojska i w tych odłamach społeczeństwa, które obawiają się zbyt skrajnej rewolty społecznej, wobec braku po stronie opozycji silniejszych hamulców ładu i porządku.

Stosunki hiszpańskie raz jeszcze potwierdzają fakt, iż dyktatury nie należą do systemów trwałych i że spadek po nich jest zawsze bardzo ciężki, a zazwyczaj też burzliwy. W Hiszpanji zwiększa trudności fakt, iż głowa państwa, przez swe całkowite zsolidaryzowanie się z dyktaturą, uważana jest za współodpowiedzialną za rządy Primo de Rivery, a pozatem reakcja przeciw dyktaturze przybrała skrajny charakter społeczny i ustrojowy, czego się zresztą zawsze należy obawiać przy rządach absolutystycznych. Zabrakło w Hiszpanji na te ciężkie czasy politycznego obozu ładu i porządku, zdolnego natychmiast do objęcia władzy i do przywrócenia w spokoju normalnych stosunków. Największem złem rządów Primo de Rivery — jak słusznie zauważył „Temps" — było rozbicie organizacyj politycznych, które są państwu szczególnie potrzebne w okresach, graniczących z anarchją.

Nowa nota niemiecka

Trzecia z rzędu

Berlin, 19. 12. (Tel. wł.) Dziś wręczona została w sekretarjacie Ligi Narodów nowa (trzecia z rzędu) nota niemiecka, dotycząca rzekomych gwałtów, dokonanych na Niemcach w czasie przedwyborczym. Jak w tutejszych kołach parlamentarnych zapewniają, nowa nota niemiecka dotyczy rzekomych gwałtów w Poznaniu i na Pomorzu. Rząd Rzeszy stwierdza w niej, że dotychczas zdołano ustalić w 1 500 wypadkach uniemożliwienie oddania głosów przez Niemców, co według zdania rządu Rzeszy sprzeciwia się postanowieniom, zawartym w traktacie o mniejszościach. Nota opublikowana zostanie prawdopodobnie w niedzielę.

Czego mają uczyć w szkołach niemieckich

ustaliła komisja spraw zagranicznych (!) Reichstagu

Berlin, 19 12. (PAT). Komisja spraw zagr. Reichstagu po całodziennej dyskusji, w której min. Curtius zabierał kilkakrotnie głos, przyjęła wniosek przedstawiciela konserwatystów hr. Westarpa, wzywający rząd Rzeszy, ażeby w porozumieniu z urzędem spraw zagr. w drodze stałej i planowej propagandy rozpowszechniał materjały, dotyczące zagrożenia bezpieczeństwa Niemiec, równocześnie zaś w odpowiedniej formie przekazywał te materjały zarządom szkolnym dla celów nauczania i popularyzowania wśród młodzieży.

Materjały te poparte danemi statystycznemi oraz tablicami mają obrazować: 1) Niebezpieczeństwo, zagrażające Niemcom wskutek wykreślenia granic obecnych oraz znoszenia niemieckich fortyfikacyj granicznych. 2) Żądanie Niemiec, dotyczące powszechnego rozbrojenia. 3) Rozbrojenie Niemiec w przeciwstawieniu do stanu zbrojeń sąsiednich mocarstw europejskich a zwłaszcza Francji i Polski. 4) Wydatki na zbrojenia poszczególnych mocarstw.

Dokoła tajemnic Brześcia

Jak byli odżywiani więźniowie

Warszawa, 19. 12. (Tel wł.) — „Robotnik" powiada, że czas pobytu więźniów brzeskich pod względem odżywienia można podzielić na dwa okresy. Pierwszy od 9 września do 9 listopada. Jadłospis był w tym czasie następujący: Pół żołnierskiej racji chleba dziennie, ponadto otrzymali na śniadania odwar z ziołek bez cukru. Na obiad o godz. 12 zupę barwy szaroniebieskiej z kartoflami, do tego trochę kapusty, albo buraków, albo marchwi. Raz na tydzień więzień otrzymał łyżkę tłuczonych kartofli a w niedzielę 50 g. wygotowanego mięsa. Na wieczór otrzymali tę samą zupę co na obiad, ale już bez kartofli. Od 9 listopada poczęto więźniom wydawać wikt żołnierski kategorji N, sycący, wskutek czego wszyscy więźniowie zachorowali na zaburzenia żołądkowe. Lekarz zaburzenia przypisał reakcji wskutek raptownej zmiany pożywienia. Poprawy wiktu nie mogli uzyskać nawet obłożnie chorzy i to pomimo interwencji lekarza. (w)

Atak na profesorów wszechnicy Jagiellońskiej

Warszawa, 19. 12. (Tel. wł). — „Kurjer Poranny" i „Gazeta Polska" niewątpliwie inspirowane z tego samego źródła, występują przeciwko autorom pisma członków uniwersytetu Jagiellońskiego do prof Krzyżanowskiego i atakują osobiście prof. Stanisława Kota, podejrzewając w nim autora tej całej akcji.

Szeregi bezrobotnych wzrastają

W ciągu jednego miesiąca liczba bezrobotnych wzrosła o 66 tysięcy

Warszawa, 19. 12. (Tel. wł.). — Wedle zestawienia Urzędu Pośrednictwa Pracy w ciągu tygodnia od 7 do 13 grudnia było ogółem bezrobotnych 246.891. W stosunku do poprzedniego tygodnia liczba bezrobotnych wzrosła o 17 256. Na województwo śląskie przypada z tego 2053, Bydgoszcz 744, Poznań 396, Gdynia 395, Kalisz 307, Toruń 262, Grudziądz 259, Ostrów 233. W ciągu miesiąca liczba bezrobotnych wzrosła o 66 tys.

Ku pamięci

Według urzędowego stenogramu sejmowego przeciwko nagłości wniosku Klubu Narodowego w sprawie brzeskiej głosowali między innymi następujący posłowie: St. Dąbrowski (rolnik, okręg tczewski), Rzóska (b. starosta, okręg grudziądzki), Serożyński (okręg toruński), Jeszke (adwokat, okręg gnieźnieński), Ciszak (okręg szamotulski), dr. Surzyński (lekarz, okręg Poznań-miasto), Boczoń (nauczyciel, okręg Poznań-wieś), Bociański (pułkownik, okręg ostrowski).

Nadmienić jeszcze należy, że przeciw nagłości głosowali również ks Żongołłowicz i ks. [illegible]. To samo uczynił wydawca „Illustr. Kurjera Codziennego" w Krakowie Marjan Dąbrowski, oraz naczelny redaktor tego pisma dr Rubel.

Nie potrzeba nadmieniać, że wszyscy wymienieni należą do B. B.

Katol. Agencja Prasowa o sprawie Brześcia

Katolicka Agencja Prasowa podaje, co następuje:

„Interpelacja sejmowa zawiera opis tak potwornego znęcania się nad posłami, uwięzionymi w twierdzy brzeskiej, że sprawa ta stała się w ogromnej mierze zagadnieniem moralnem, obchodzącem żywo sumienie chrześcijańskie i domagającem się jaknajszybszego wyjaśnienia podanych w interpelacji zarzutów.

„M. in., jak podaje wniosek jednego z klubów sejmowych, więźniom brzeskim odmówiono posługi religijnej czego nie odmawia się największemu nawet zbrodniarzowi. Opinji katolickiej kraju podwójnie na tem zależy, aby zapobiec zgorszeniu publicznemu i obniżeniu moralności w państwie, po drugie — aby wytrącić broń wrogiej Polsce propagandzie zagranicą. Dzienniki zagraniczne, również i katolickie, pełne są opisów i komentarzy na temat Brześcia, które, rzecz prosta, nie ułatwiają nam sytuacji na terenie międzynarodowym.

„W żywotnym interesie państwa i moralności publicznej leży wyjaśnienie sprawy brzeskiej

O Brześciu

Paryż, 19. 12. (Tel. wł.). Na łamach kilku pism paryskich ukazały się 2 artykuły przewodniczącego polsko-francuskiej grupy parlamentarnej deputowanego Locquina, dotyczące Brześcia. Artykuły te utrzymane są w tonie bardzo ostrym.

Londyn, 19. 12. (Tel. wł.) Prasa angielska podaje tekst interpelacji, wniesionej przez kilkudziesięciu członków izby gmin do min. spraw zagran. Hendersona w sprawie sposobu przeprowadzenia wyborów w Polsce i w sprawie Brześcia.

Jak wiadomo, min. Henderson odpowiedział na tę interpelację, że przytoczone w niej fakty są mu znane, ale że rząd angielski nie może ingerować w sprawy wewnętrzne obcego państwa.

PRAWO I BUDŻET

Przemówienie prezesa Klubu Narodowego posła Romana Rybarskiego, wygłoszone w Sejmie podczas dyskusji budżetowej 16 grudnia 1930 r.

(Dokończenie)

Przesilenie gospodarcze

Te reformy, reformy podatkowe, przeprowadzenie oszczędności w całej gospodarce są niezbędnym warunkiem przezwyciężenia tego stanu, który nazywa się przesileniem. Bardzo się cieszę, że p. minister skarbu ma inny pogląd na trwałość przesilenia, niż w zeszłym roku. Otóż pragnę na jedno zwrócić uwagę, że te poglądy na przesilenie, które już, już miało minąć, pochodzą z jednej strony z urzędowego optymizmu, a z drugiej strony, przykro mi to powiedzieć, są wpływem doktryny ekonomicznej, ustalonej w innych warunkach, w innych czasach, wtedy, gdy mieliśmy jeszcze z przedwojennemi warunkami do czynienia, która to doktryna w przebiegu konjunktur i ich trwałości nie uwzględnia zmian, jakie zaszły po wojnie, zwłaszcza w położeniu Europy. Kryzys ekonomiczny rolniczy wymyka się z pod tej doktryny, ale ten kryzys ma podstawy trwalsze, aniżeli może kryzys przemysłowy, chociaż jeden z drugim jest związany. Ale trzeba przedewszystkiem uwzględnić odrębność naszego przesilenia. Nasze przesilenie różni się głęboko od przesilenia w wielu innych krajach, przedewszystkiem przez to, że w trakcie odbywającego się przesilenia gromadzą się tam stopniowo choć odznaczają się trwożliwością, wolne kapitały i te kapitały, póki jest depresja nie chcą iść do produkcji, ale czekają sposobnej chwili.

U nas niema tych wolnych kapitałów. Jeżeli przypatrzymy się temu, jak się przedstawia zapas złota, walut i dewiz w szeregu banków emisyjnych w czasie przesilenia, to stwierdzimy, że od końca grudnia 1928 roku pod koniec września względnie października 1930 r. w szeregu państw, nawet w państwach dłużniczych, jak Austrja i Czechosłowacja, wzrósł zapas walut, we Włoszech zmniejszył się nieznacznie, wydatnie w Niemczech ze specjalnych przyczyn, najsilniej w Polsce, bo — o 24 proc.

Kapitał zagraniczny

Polska cierpi na anemję kapitału. I jeżeli było pewne ożywienie w r. 1928, częściowo w 1927, to w znacznym stopniu nastąpiło ono wskutek dopływu obcych kapitałów, nastąpiło z przyczyn zewnętrznych, a nie przez wewnętrzną siłę naszego gospodarstwa. I teraz trzeba się zapytać, czy te kapitały, które wtedy napłynęły, wzmocniły bardzo pod każdym względem naszą siłę, czy naprzykład wchłonięcie znacznej ilości kapitałów przez rolnictwo przy równoczesnym spadku cen nie pogorszyło jego położenia, zamiast je poprawić. Kredyt wtedy tylko wychodzi na pożytek, gdy jest tani i umożliwia współzawodnictwo, gdy jest użyty na cele naprawdę produkcyjne, a po trzecie, gdy korzysta z niego wytwórczość, która się opłaca, która się rentuje.

Jeżeli niema opłacalności wytwórczości, to kredyt jest bardzo często tylko drogą do przejścia danego przedsiębiorstwa w ręce obce, których to faktów mamy chyba aż zbyt wiele. Wiele zależy tu oczywiście od wysokości kredytu.

Pożyczka zapałczana

Projekt pożyczki, którąby można nazwać nową pożyczką zapałczaną, przewiduje, że oprocentowanie bezpośrednie tej pożyczki, nie licząc oczywiście pośrednich korzyści, które będzie miał monopolista, wynosi 9,14 proc. Otóż można zapytać, czy przemysł, czy rolnictwo kalkulujące dobrze, może brać długoterminowy kredyt na 10, 11 proc., bo tyle minimalnie ten kredyt wyniesie. To jest problem bardzo poważny. Staje tu przed nami problem nietyle możności kredytowej, możności zaciągnięcia kredytu, a raczej zdolności kredytowej wewnętrznej, zdolności wchłonięcia i zużytkowania tych kredytów.

Otóż jeżeli chodzi o ten kapitał obcy, który zasadniczo jest pożyteczny to ilustracją znaczenia tego kapitału, warunków, w jakich on do Polski przychodzi, jest projekt nowej dzierżawy monopolu zapałczanego. Wiadomo, jaką burzę wywołał dawny projekt dzierżawy, dawne wydzierżawienie monopolu zapałczanego.

Teraz jeszcze nie jest czas, ażeby to szczegółowo oceniać, ale pozwolę sobie zwrócić uwagę na to, że nowa umowa zwalnia dzierżawcę od obowiązku eksportu zapałek, że rozszerza zakres monopolu, a tem samem zwęża zakres przedsiębiorstw prywatnych, znosi dotychczasową kontrolę komisarza ministerstwa skarbu nad spółką i reguluje w bardzo oryginalny sposób opodatkowanie spółki dzierżawnej, działającej w Polsce. Zamiast podatków bezpośrednich, zamiast wymierzania tych podatków, wprowadza się ryczałt roczny, będący właściwie akcyzą, którą płaci ta spółka. Można się zapytać, czy polski kapitalista mógłby marzyć o podobnych warunkach. Czy niejeden nie zgodziłby się na to, żeby mu wprowadzono ryczałt podatkowy, tak żeby już nie miał do czynienia z inspektorem podatkowym. W samej rzeczy warunki tej umowy, nie wydając o niej dostatecznego sądu, są chyba bardzo ciekawem świadectwem stopnia ufności do naszych stosunków prawnych i do naszej administracji.

Wszechetatyzm

Istotnie, jeżeli przypatrzymy się całej naszej wytwórczości, to mamy dziś trzy czynniki, które tu wchodzą w rachubę. — Z jednej strony kapitał zagraniczny, który ma pozycję niewątpliwie mocną, kapitał i wytwórczość krajową, których znaczenie właśnie się zmniejszyło i osłabiło, a trzeci czynnik to jest kapitał i wytwórczość państwowa, wogóle wytwórczość czynników publicznych. Otóż, jeżeli przesilenie inaczej się przedstawia, aniżeli w wielu innych krajach, to dzieje się dlatego, że u nas rola państwa w życiu gospodarczem jest inna aniżeli w krajach zachodnich. I bez gruntownej zmiany w tej dziedzinie, bez ograniczenia gospodarki czynników publicznych, my z przesilenia nie wybrniemy. (Oklaski). Wszelkie kredyty będą tylko pogarszały położenie.

Pan minister spraw wojskowych w jednym ze swych wywiadów wyraził się — mówiąc delikatnie — z ironją, o posłach, którzy chcą być nadinżynierami, nadlekarzami, nadkonduktorami, nadagronomami, nadszoferami i t. d. Ale dlaczego tak jest? Dlatego, że państwo u nas jest wszystkiem, a poseł ma z tem do czynienia przy budżecie. Dlatego, że państwo jest nie tylko inżynierem i agronomem, konduktorem i szoferem, ale państwo jest także fabrykantem wódek luksusowych, głośników radjowych, środków farmaceutycznych, ubrania chce dostarczyć cywilnym, fabrykantem mydła i bardzo wielu innych rzeczy (Wesołość). Nic więc dziwnego, że posłowie przez te trzy czy cztery tygodnie chcą się przynajmniej dowiedzieć, co jeszcze nowego państwo w tym roku produkuje.

Jeżeli jednak chodzi o tak zwany etatyzm, to jedną jego gałęzią jest rozrost przedsiębiorczości państwowej, działalności państwa, jako przedsiębiorcy, drogą formalnego działania dziś może dotkliwością jest tak zwany interwencjonizm i oparta na podstawie prawnej i idąca mimo prawa, dążność do wszechstronnego regulowania całego życia. Ten etatyzm, który jest u nas, nie jest wypływem jakichś doktryn ekonomicznych i społecznych. Jestem głęboko przekonany, że wielu tak zwanych etatystów uprawia go tak, jak pan Jourdain mówił, prozą, nie wiedząc o tem. Nasz etatyzm jest wynikiem żywiołowego pędu do „silnego" rządzenia, do panowania nad wszystkiem i nad wszystkimi. Przejawia się nietylko w dziedzinie gospodarczej, przejawia się w dziedzinie kulturalnej, przejawia się w dziedzinie politycznej, przejawia się także i w dziedzinie wychowania. I to jest cecha charakterystyczna całego tego systemu, że łączy się to wszystko z systemem rządzenia.

Państwo policyjne

Są tacy, którzy mówią, iż mamy w Polsce faszyzm. To określenie nie jest właściwe. Niewiadomo, co mamy przez ten faszyzm rozumieć. Ale gdybyśmy chcieli szukać istotnych wzorów dla tego regimu, który się przynajmniej w praktyce urzeczywistnia, to znajdziemy bardzo konkretny przykład, przykład państwa policyjnego 17-go i 18-go wieku, przykład państwa, które wtedy wychodząc z założenia o ograniczonym rozumie poddanych, normowało zarówno ich życie gospodarcze, jak ich życie polityczne, które wszystkiem się opiekowało i wszystkiem rządziło. Wtedy istotnie był urzeczywistniony silny rząd, był ustrój, który nie znał równowagi władz, rządy były silne, sądy były słabe i nie było nad nikim kontroli. Ale ówczesny ustrój przynajmniej opierał się o pewien czynnik trwały, o dynastję. Warunki ekonomiczne nie były tak skomplikowane, jak są dzisiaj. W dodatku od owego czasu przeszliśmy bardzo głęboką ewolucję, przyszedł okres rozwoju świadomości narodowej i na dzisiejsze czasy taki system nie może być trwałym. Nie może być trwałym z tego powodu, że nie potrafi zbudować sobie mocnych podstaw prawnych, wyrasta i żyje na tle podkopania poczucia prawnego społeczeństwa.

Lekceważenie obowiązujących praw, zanim się stworzyło prawa nowe, nie jest dobrem przygotowaniem nowego ustroju, bo każdy nowy ustrój, choćby najlepszy zawiśnie w powietrzu, jeżeli prawo, jak prawo, nie będzie miało powagi, jeżeli argumentem, który ma o wszystkiem rozstrzygać będzie siła fizyczna w wewnętrznych stosunkach państwowych.

Samorząd i Konstytucja

Że to prawo jest lekceważone, to wiele można przytoczyć przykładów. Przytoczę jeden z czasów ostatnich. Ogłoszono dekret również z powodu „nagłej konieczności państwowej" znoszący samorząd miasta Gdyni, a wprowadzający tam mianowanego burmistrza i radę w połowie mianowaną. Otóż artykuł 41 Konstytucji zaznacza, że nie mogą te rozporządzenia z mocą ustawy dotyczyć spraw przewidzianych w artykule 3, ustęp 4 Konstytucji, to znaczy spraw samorządu terytorjalnego. Nie mogą te rozporządzenia z mocą ustawy zmienić Konstytucji, która w artykule 67 postanawia, że prawo stanowienia w sprawach, należących do zakresu działania samorządu przysługuje radom wybieralnym.

Poco ten dekret został wydany? Po to, by zamanifestować, że Konstytucja u nas nie obowiązuje.

Samowola administracji

Ale ta sprzeczność z prawem dotyczy nietylko wierzchołków naszego życia państwowego, ona wsiąka także w życie codzienne. Np. administracja przymusowa, która ma bardzo określone i bardzo sprecyzowane zadania, jest kierowana przez względy partyjno - polityczne. Wystarczy wskazać fakt, że objawiła ona wielką gorliwość, wielką aktywność w okresie przedwyborczym, że wtedy szereg drukarni okazało się zagrażających życiu i zdrowiu ludności, właśnie tych drukarni, w których wychodziły pisma opozycyjne. A jakie wpływy działają na administrację podatkową i politykę kredytową, tego dowodzi okólnik rady powiatowej Bezpartyjnego Bloku współpracy z rządem w Brodnicy. Mianowicie jest w nim wydane zarządzenie w sprawie dowozu chętnych wyborców do głosowania na listę Nr. 1 i jest następująca zapowiedź: „chcącym się powstrzymać od głosowania zapowiedzą panowie — t. j. mężowie zaufania B. B. — że spis niegłosujących będzie przesłany władzom, które z faktu powyższego przy udzielaniu ulg podatkowych, pożyczek, kredytów i t. p. wyciągną odpowiednie wnioski. (Wrzawa. Różne okrzyki).

Trzeba powiedzieć, że od tych zarządzeń przeszło się w tym okólniku do bardziej wzniosłych rzeczy. Jest tam dalej powiedziane tak: „od waszej sumienności i gorliwości zależy, czy Polska wkroczy na drogę potężnego, mocarstwowego rozwoju, czy pozostanie bezwładnym organizmem, żartym przez wszy partyjne". Oto mocarstwowcy za ulgi i kredyty podatkowe! (Oklaski na ławach Klubu Narodowego i różne okrzyki na ławach B. B. Głos na ławach B. B.: Może Pan coś powie o sprawkach wyborczych biskupa Łukomskiego?).

Jeżeli chodzi o działalność Jego Ekscelencji biskupa Łukomskiego, to może pan się poinformuje u ministra ks. Żongołłowicza. (Oklaski na ławach Klubu Narodowego).

A teraz, jeżeli chodzi o bezpieczeństwo osobiste podczas wyborów, przedstawia się ono jeszcze w jaskrawszej postaci. Mamy silny rząd i silną administrację, a równocześnie byliśmy świadkami, że władza policyjna, uprzedzona o tem, nie mogła ochronić obywateli, ich osobistego bezpieczeństwa i całości ich mienia. Takie napady odbywały się w obecności władz policyjnych.

Mydło Regera
jest najoszczędniejszem i temsamem najtańszem mydłem do prania.
Pw 7-86-R 16,-9

O panowanie prawa

Czy takie wypadki podnoszą autorytet władz? Prawo wtedy tylko jest prawem, gdy stoi wyżej nad dowolnościami władz administracyjnych. Władze tylko wtedy spełniają swój obowiązek, gdy ścigają przestępstwo, a nie pytają się o to, kto to przestępstwo popełnił. Te idee były znane nam już w dawnych czasach (P. Walewski: A 8 lat temu też były wam znane? Powiedz pan dziś, w tę bolesną rocznicę. Wrzawa na ławach B. B.). Jeżeli pan wspomina sprawę Niewiadomskiego, to muszę powiedzieć, że Eligjusz Niewiadomski popełnił zbrodnię, został przez sąd ukarany, i pragniemy, żeby sądy karały wszystkie zbrodnie. (Oklaski na prawicy). P. Kleszczyński: Wtedy trzeba było mieć

Grypę, kaszel i bronchit utoczysz piciem **Szczawnickiej** wody Kruszcowej **„Józefiny"**. Do nabycia w aptekach i składach aptecznych. aw 6487

Brześć, wszyscy powinniście siedzieć w Brześciu. Marszałek dzwoni). Frycz Modrzewski pisze: „Prawo jest jako lekarstwo. Przy dawaniu choremu lekarstwa, żaden rozumny lekarz na osoby nie patrzy". A tymczasem społeczeństwo jest podzielone na dwie grupy, na uprzywilejowanych i na tych, co do których stwarza się privilegia odiosa, stwarza się prawa wyjątkowe dla niektórych obywateli, a raczej stosuje do nich jawne przekraczanie prawa.

Brześć

Wystarczy przypomnieć sprawę, która jak zmora wisi nad naszem życiem, sprawę Brześcia. Nie wchodzi tu w grę tylko naruszenie przepisów ustawowych (Głos na ławach BB.: I pan może się znaleźć w Brześciu). Wierzę panom, że mogę się znaleźć w Brześciu, ale czy to mnie ma przestraszać? Nie wchodzi tu w grę tylko naruszenie przepisów ustawowych. Nie ma rozstrzygającego znaczenia fakt, że w Brześciu znaleźli się posłowie, ale chodzi tu o honor munduru polskiego, o honor urzędników i sądów, o godność całego narodu (Oklaski na ławach Klubu Narodowego i na lewicy).

Reakcja

Sprzeciw temu, co się działo w Brześciu, nie jest tylko wyrazem idei humanitarnych, liberalnych, jak to piszą niektórzy panowie, ale to jest reakcja nakazana przez to, żeśmy 1000 lat temu przyjęli chrzest i przez niego związaliśmy się z cywilizacją zachodu. I przyszłe pokolenia będą dzisiejsze pokolenia sądzić według tego, jak załatwioną zostanie sprawa Brześcia. (Oklaski na ławach Stronnictwa Narodowego i lewicy).

Aparat fotograficzny
jest najpraktyczniejszy podarek gwiazdkowy
Foto Br. Machal a - Poznań
27 Grudnia 2 Pw 7608-50-48

Bezpłatnie otrzymają wszyscy abonenci nasi w pierwszej połowie stycznia **kalendarz zeszytowy na rok 1931.**

Wychowanie społeczeństwa

W dzisiejszych warunkach przymus jest czynnikiem regulującym stosunki między administracją a ludnością. Przymus w państwie jest konieczny. Ten przymus jest usprawiedliwiony tylko wtedy, gdy ma pewne hamulce, gdy jest ograniczony. Ale gdy się wywłaszcza szerokie rzesze obywateli za ich przekonania polityczne, jednych bez odszkodowania, drugich, co prawda, za odszkodowaniem (Oklaski na ławach Stronnictwa Narodowego i lewicy), to mam wrażenie, że ten przymus idzie zbyt daleko, i on nie działa w sposób wychowawczy na społeczeństwo. Bo wtedy co kwitnie? Kwitnie obłuda, kwitnie oportunizm, obniża się kultura, moralność społeczna. A wartość wszelkich rządów można ocenić przedewszystkiem wedle tego, jak one wychowują społeczeństwo, czy pod ich rządami rozwija się odwaga cywilna, czy wzrasta poczucie prawa, czy obywatele korzystają z tych uprawnień, które w każdych cywilizowanych warunkach niewątpliwie im przysługują? (Przerywania na ławach B. B.).

Położenie międzynarodowe Akcja niemiecka

Dzieje się to wszystko w czasach, w których nasze międzynarodowe położenie staje się nad wyraz trudne i ciężkie. Nigdy wroga nam propaganda nie posunęła się tak daleko jak obecnie. (Przerywania na ławach BB). Jeżeli np. czytamy w poważnem i bardzo wpływowem piśmie giełdowem w Londynie „Ekonomista" takie zdanie: „jest rzeczą przygnębiającą, że Polska raz pochłonięta i tymczasowo odbudowana, weszła na drogę, która nigdzie indziej nie prowadzi, jak do ponownego jej zniszczenia", to musimy stwierdzić, że ta propaganda posuwa się bardzo daleko i ogarnęła sfery, na których powinno zależeć także p. ministrowi.

Widzimy w tem działalność jednego czynnika, który propagandą kieruje, mianowicie Niemiec. Wyzyskują one nasze walki wewnętrzne. (Przerywania na ławach B. B.). Pan uważa, że gdyby zamknięto pisma opozycyjne, i pod ostrą cenzurą nie pozwolono im pisać, to wtedy o Polsce będzie wysokie pojęcie w świecie!

Niemcy wyzyskują nasze walki wewnętrzne i metody, jakiemi obecny rząd prowadzi walkę z opozycją, by przez to światu przedstawić Polskę jako kraj ucisku i bezprawia, skierowanego przeciwko t. zw. mniejszościom. Otóż trzeba stwierdzić, że gdy Niemcy się skarżą i gdy się czyta o tem, jak energicznie rząd polski zarządził śledztwo, jak zawiesił w urzędowaniu policjantów, to przecież niejedno z polskich stronnictw opozycyjnych byłoby zadowolone z takiego traktowania. Ale Niemcom chodzi o coś innego. Niemcom chodzi o ten fakt, że naturalnym biegiem rzeczy słabnie siła żywiołu niemieckiego na naszych ziemiach zachodnich, że znika sztuczny nalot niemczyzny, który tam się wytworzył. Tego procesu żadna siła nie zdoła powstrzymać (P. Miedziński: Nawet Korfanty). Korfanty ma wielką zasługę, że ten nalot z ziem polskich zniknął. (Oklaski na prawicy. Głos: Widać to w Sejmie Śląskim). Ten proces, którego żadna siła nie zdoła powstrzymać, usiłują Niemcy skierować na inną drogę przez akcję przeciw całości naszych granic. Ośmieliła ich do tego niewątpliwie nasza ustępliwość w poprzednich latach, zrzeczenie się prawa likwidacji własności niemieckiej, prawa wykupu włości, osadzonych przez komisję kolonizacyjną, bo Niemcy każdą ustępliwość traktują jako objaw słabości. Dążenia niemieckie są tem niebezpieczniejsze, że Niemcy grupują około siebie wszystkie żywioły niezadowolone ze stanu rzeczy, stworzonego przez traktaty 1919 r.

Odpowiedź Niemcom

Nasze stanowisko w tej sprawie jest jasne i proste. Polska musi wzmacniać węzły sojuszów, łączących ją z tymi, którzy uważają nienaruszalność granic wykreślonych w 1919 r. za podstawę pokoju europejskiego i pokoju całego świata. (Głos na ławach B. B.: Rząd polski to czyni). Wszelkie podnoszenie haseł rewizjonistycznych choćby one nie miały na oku bezpośrednio naszych granic, jest działalnością skierowaną przeciw całości Polski. Nikt w świecie nie może mieć żadnych złudzeń co do tego, by Polska z kimkolwiek mogła rozmawiać na temat rewizji naszych granic, nie może ulegać najmniejszej wątpliwości, że t. zw. pokojowa rewizja granic rzuca zarzewie nowej wojny, która może się zacząć między Wisłą a Odrą, ale tutaj się nie skończy. Niemcy liczą na nasze wewnętrzne trudności i rozterki, wśród których żyjemy, na rozbicie naszego narodu, nasze walki wewnętrzne nieraz bardzo ostre, ale między najzawziętszymi nawet przeciwnikami nie może być różnicy przekonań co do tego, że nasze granice są nienaruszalne i że wszyscy bez wyjątku gotowi jesteśmy walczyć w ich obronie. (Huczne oklaski w całej Izbie) i nie cofniemy się przed żadną ofiarą, gdyby tego, nie z naszej winy, zaszła potrzeba.

Idee zachodu

Rozumiemy w całej pełni niebezpieczeństwa wewnętrzne, które nam zagrażają, i tem wytrwalej z naszej strony musimy walczyć o zwycięstwo zasad, które według naszego głębokiego przeświadczenia zdolne są dać narodowi i państwu siłę i podnieść jego spoistość. Będziemy walczyli o panowanie prawa, opartego na równowadze władz państwowych, o oszczędną gospodarkę, poddaną skutecznej kontroli, o politykę gospodarczą, wyzwalającą twórcze siły narodu, o przestrzeganie zasad moralnych w życiu narodu. W tej walce nie ugniemy się przed niczem i wierzymy, że w niej odniesiemy zwycięstwo. Dzisiejszy układ sił w państwie, reprezentowany w tej Izbie, jest w znacznej mierze sztuczny, a nawet biorąc za podstawę wyniki wyborów, widzimy, że im dalej posuwamy się ze wschodu na zachód, tem silniejsze są idee i zasady przez nas reprezentowane. Polska w dobie swojego rozwoju zawsze odznaczała się postępem idei zachodnich. Tak będzie i w przyszłości (Oklaski na prawicy).

Po zgonie posła Rauschera

Głosy prasy niemieckiej

Berlin, 19. 12. (Tel. wł.) Cała prasa niemiecka poświęca zmarłemu posłowi Rzeszy Niem. w Warszawie obszerne wspomnienia pośmiertne. Pisma stwierdzają, że Rauscher był jednym z najzdolniejszych dyplomatów niemieckich i że dyplomację niemiecką prześladuje jakieś fatum — w krótkim bowiem czasie zmarli przedwcześnie tacy wybitni jej przedstawiciele, jak Maltzan, Baligand, Köster i inni.

W wspomnieniach pośmiertnych dzienniki przypominają, że Rauscher był socjalistą i że oddał republice wejmarskiej wielkie usługi na stanowisku szefa urzędu prasowego rządu Rzeszy i urzędu spraw zagranicznych, a także w czasie „puczu" Kappa, kiedy dał hasło do strajku generalnego i tem przyczynił się do uśmierzenia ruchawki. Później Rauscher był posłem niemieckim przy rządzie republiki gruzińskiej, a w r. 1922 objął stanowisko posła niemieckiego w Warszawie. Ocena jego roli na tem stanowisku jest w prasie niemieckiej bardzo różna. Dzienniki nacjonalistyczne potępiają ostro rzekomo „pojednawczy" kurs Rauschera wobec Polski, a dzienniki demokratyczne i lewicowe bronią jego polityki, podkreślając, że Rauscher był jednym z najbliższych powierników Stresemanna.

Socjalistyczny „Vorwärts" stwierdza, że śmierć posła Rauschera jest nieszczęściem. Urząd spraw zagranicznych, chcąc znaleźć godnego następcę na stanowisko przedstawiciela dyplomatycznego dla Niemiec w Warszawie, stanie wobec trudności prawie niemożliwych do pokonania.

„Vossische Ztg." zamieszcza dłuższy artykuł, w którym dla dobitniejszego scharakteryzowania działalności posła Rauschera w Polsce cytuje jako motto znamienne słowa gen. Willisena z r. 1848:

— „Chciałem zdobyć nietylko kilka powiatów, ograniczoną ilość mil kwadratowych. Chciałem zdobyć całą Polskę, oczywiście nie jako pokorny objekt posiadania, lecz naszego sprzymierzeńca z własną wolą, jako ośrodek, w którym nadmiar kultury naszej (!) mógłby znaleźć pole do rozwoju (!) jako teren dodatni dla wyższej kultury dziejowej, idącej z zachodu na wschód".

„Berliner Tageblatt" uważa za szczególnie tragiczny zbieg okoliczności, że śmierć posła Rauschera nastąpiła właśnie w tym czasie, kiedy stosunki polsko-niemieckie doznały szczególnego zaostrzenia.

„Germania" podkreśla, że placówka warszawska była najbardziej niewdzięczną wśród wszystkich przedstawicielstw niemieckich zagranicą w okresie powojennym. Na stanowisku posła Rauschera trudno było zdobyć laury.

Nacjonalistyczna „Deutsche Zeitung" pisze, że śmierć Rauschera jest „wyzwoleniem dyplomacji niemieckiej od jednego z najsmutniejszych jej przejawów. Śmierć ta przyjętą musi być jako odciążenie".

Dziennikarze amerykańscy w Warszawie.

Warszawa, 19. 12. (PAT.). W Warszawie bawi korespondent New Jork Times'a w Moskwie p. Durant. W dniach najbliższych ma przybyć do Warszawy jeden z najwybitniejszych publicystów amerykańskich, Simonds.

Ś. p. Józef Jarocki

Dziś zmarł po długiej i ciężkiej chorobie właściciel znanej restauracji, śp. Józef Jarocki, zasłużony obywatel i patrjota gorący. Śmierć śp. Jarockiego, który brał czynny udział w życiu narodowem i społecznem w wielu towarzystwach, wywołała szczery żal w szerokich kołach naszego obywatelstwa. Cześć Jego pamięci! (k.)

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 19. 12. 1930 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań. ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg..

Standardy: a) żyta 694.5 gr (118,2 f w h.). b) pszenicy 744 gr. (126,4 f w h.): c) jęczmienia przemiałowego 667 gr (113,1 f. w. h.); d) owsa 568.5 gr. (78,1 f. w. h.)

„Ceny orjentacyjne"
parytet Poznań

Żyto	18,00—	18.50
Usposobienie spokojne.		
Pszenica	22,50—	24,00
Usposobienie spokojne.		
Jęczmień przemiałowy	20,00—	21,50
Usposobienie spokojne.		
Jęczmień browarowy	25,00—	27,00
Usposobienie spokojne.		
Owies	19,25—	20,50
Usposobienie stałe.		
Mąka żytnia wł work. 65%		30,75
Usposobienie spokojne.		
Mąka pszenna 65% wł work.	42,75—	45,75
Usposobienie spokojne.		
Otręby żytnie	11,25—	12,25
Otręby pszenne	12,50—	13,50
Otręby pszenne (grube)	14,50—	15,50
Rzepak	41,00—	43,00
Groch Victoria	28,00—	33,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Uwagi: Obroty na odmiennych warunkach:
szym ciągu bez zmiany.
Sytuacja na rynku zbożowym w dal-

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.89¾ zł; w Gdańsku na Warszawę 8.91 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 marek niem. w dewizach 212.98 do 212.68 zł, gotówką 211.98 zł; za 100 guldenów gd. w dewizach 172.91 zł do 173.17 zł, gotówką 172.57 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 19. 12. 1930 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była spokojna, bez większej zmiany w kursach.

Na rynku papierów procentowych płacono za 5 proc. poż. konwersyjną 49—48%, również płacono za 5 proc. premjówki dolarowe 52½. Pozatem poszukiwano 8 proc. oblig. m. Poznania z 1929 r. po 92 proc., 8 proc. listy zast. Zach. Polsk. Tow. Kred. po 91½ oraz 8 proc. oblig. Kom. Banku Kredyt. 91½ proc.

Z papierów lokacyjnych Pozn. Ziemstwa Kredyt. płacono za 8 proc. listy dol. (stare) po 89½ proc., natomiast 4 proc. listy zast. konwert. ofiarowano po 38 proc. Mniejsze ilości 6 proc. listów żytnich handlowano po 16.25 i 16.— bez kwalifikacji do notowania.

Akcje bankowe wzgl. przemysłowe bez notowania.

Ceduła Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominału).

5% Pożyczka konwersyjna 49—48% P.
8% oblig. m. Poznania z 1929 r. 92.—% P.
8% listy zastawne Zach. Polsk. Tow. Kred. Miejsk. w Poznaniu 91½% P.
8% obligacje Komunalnego Banku Kredyt. 91½% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem Kredyt. 89½% P.
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 38% O.

(Kurs w złotych).

5% Pożyczka premjowa serja II 52.50 P.
Tendencja spokojna.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 19. 12. 1930 r.

Waluty **Gotówka**

Dolary St. Zjedn. tr.: —

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Holandja	359,28	360,18	358 38
Londyn	43,33¼	43.44	43.22½
Nowy Jork	8,913	8,933	8,893
Paryż	35,06	35,15	34,97
Szwajcarja	173,19	173,62	172,76
Sztokholm	239,50	240,10	238,90
Wiedeń	125,64	125,95	125,33
Włochy	46.72	46.84	46.60
Berlin	212,78		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

3% poż. bud.	50,00
5% poż. konw.	50,00

Akcje w złotych:

Bank Polski	154,00—153,25
Bank Zachodni	0,00— 70,00
Elektrownia w Dąbr.	0,00— 51,00
W. T Węgla	0,00— 35 00
Lilpop	0,00— 21,00
Norblin	0,00— 31,00
Ostrowieckie Zakłady	0,00— 40,00
Pocisk	0,00— 2,00
Rudzki	0,00— 10,00
Haberbusch	0,00—106.50

Tendencja niejednolita.

Komentarz.

Z papierów państwowych słabsza 5% poż. kol. konw. i 7 proc. stabilizacyjna. Dla listów zastawnych tendencja przeważnie mocniejsza, dla akcyj niejednolita. Z bankowych słabszy Bank Polski, utrzymany Zachodni. Elektryczność w Dąbrowie mocniejsza, Węgiel słabszy, z metalurgicznych słabszy Lilpop, utrzymane Parowozy, Norblin słabszy, ze spożywczych słabszy Haberbusch.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Poznań, 19. 12. 1930 r.

Spędzono: wołów 4, buhajów 15, krów 31, świń 900, cieląt 247, owiec 12, razem 1 209 zwierząt.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg, reszta za 100 kg.

Berlin, 19. 12. 1930 r.

Pszenica march. 75—76 kg.	246.00—248.00
Tendencja spokojna.	
Pszenica jara 80 kg.	261,00—264.00
Tendencja spokojna.	
Pszenica jara 72—73 kg. fr.	230,00—231.00
Tendencja spokojna.	
Żyto marcu. 70—71 kg.	150.00—152 00
Tendencja słaba.	
Jęczmień march. brow. od st. załadowania	200.00—216.00
Tendencja nieco słabsza.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	188.00—194.00
Tendencja nieco słabsza.	
Owies march. od st. załad.	140.00—146.00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	28 75—36.75
Tendencja utrzymana.	
Mąka żytnia przemiał do 60%	23 50—26 65
Tendencja słabsza.	
Ospa pszenna	09 75— 10,25
Tendencja cicha.	
Ospa żytnia	9.00— 9.50
Tendencja cicha.	
Groch Victoria	24.00—31.00
Groch jadalny	23 00—25.00
Groch pastewny	19.00—21,00
Peluszka	20,00—21,00
Bób polny	17,00—18,00
Wyka	18 00—21.00
Makuch rzepakowy	9.20— 9 90
Makuch lniany	15,20—15,50
Wytłoki suche paryt. Berlin	5,50— 5.90
Śrót Soya	12.70—13.00

Ogólna tendencja słaba.

Notowania złotego w Berlinie
z dnia 19. 12. 1930 r.

Wypłaty na Warszawę	46.90—47.10
Noty wielkie	46,75—47,15

Kupując na Święta wódki i likiery
dodaj jeszcze dwa słowa:
„Rektyfikacji Warszawskiej"

nw 6424

W Hiszpanji wre dalej

Paryż, 19. 12. (Tel. wł.). Jakkolwiek cenzurowane wiadomości, pochodzące z oficjalnych kół hiszpańskich, starają się przytłumić wrażenie tego, co dzieje się w Hiszpanji, nie ulega wątpliwości, że spokój w Hiszpanji jeszcze nie zapanował. Przeciwnie wrzenie rewolucyjne obejmuje coraz to nowe ośrodki, a uchwalony ostatnio dekret o utworzeniu specjalnego trybunału dla sądzenia osób, oskarżonych o udział w spiskach rewolucyjnych, podsyca jeszcze namiętności i nie hamuje w niczem obejmujących cały kraj niepokojów.

Według ostatnich wiadomości strajk generalny trwa w licznych miastach. W Alicante przyszło do poważnych starć, w Walencji miało być zabitych trzech policjantów, w Sarragosie 10 w czasie starć z tłumem. Bataljon legji cudzoziemskiej przybył do Walencji. W Barcelonie przedsięwzięto szereg aresztowań wśród robotników. W prowincji Murcia doszło do nowych zamieszek, skutkiem czego wysłano na miejsce nowe oddziały żandarmerji.

W miastach Elda, Manovar, Novelda i Alicante wybuchły zaburzenia strajkujących, którzy przerwali komunikację kolejową i telegraficzną.

Wiadomość o tem, jakoby król Alfons ukazał się onegdaj po długim czasie na ulicach Madrytu mimo ostrzeżeń ze strony ministrów, którzy obawiali się zamachu, należy przyjąć z rezerwą.

Gen. Wallenius skazany

na 3 lata więzienia

Helsingfors, 19. 12. (Tel. wł.). Gen. Wallenius, były fiński szef sztabu gen. i pułk. Kunsaari zostali wczoraj po południu skazani za uprowadzenie b. prezydenta Stahlberga, każdy na 3 lata więzienia i utratę stanowisk urzędowych.

Współoskarżony Jaskari otrzymał 2 lata więzienia, reszta oskarżonych od kilku miesięcy do półtora roku.

Berlińska cenzura filmowa ma nowy kłopot

Tym razem chodzi o film sowiecki

Berlin, 19. 12 (PAT). Poselstwo chińskie w Berlinie założyło w urzędzie spraw zagranicznych Rzeszy protest przeciwko wyświetlaniu na terenie Niemiec filmu sowieckiego pod tytułem „Niebieski ekspress". Film ten wyświetlany był, po udzieleniu pełnego zezwolenia przez berliński urząd cenzury filmowej, w licznych kinematografach od 10 tygodni. Wobec protestu poselstwa chińskiego Urząd Spraw Zagranicznych zwrócił się do towarzystwa filmowego „Prometeusz", które sprowadziło ten film na rynek niemiec, z propozycją dokonania szeregu zmian w obrazie. Treść tego filmu ma być ponownie rozpatrywana przez najwyższy urząd cenzury filmowej.

Projekt reformy wyborczej labourzystów

Londyn, 19. 12. (PAT). Narodowa egzekutywa Labour Party w dniu wczorajszym zatwierdziła włączenie postanowień, dotyczących kolejności głosowań, do przyszłej zmienionej ustawy wyborczej, oprócz punktów, wysuniętych już przedtem w programie labourzystów odnośnie zmian ustawy wyborczej, zatwierdzonym na ostatniej dorocznej konferencji partji. Program ten obejmuje: zmniejszenie wydatków wyborczych, publikowanie rachunków przez partje polityczne, zakaz używania wozów motorowych przy wyborach, z wyjątkiem wozów dla chorych i kalek, zniesienie głosowania pluralnego, wprowadzenie zmiany wyborczych okręgów uniwersyteckich 2-mandatowych na 2 jednomandatowe i wreszcie zmniejszenie kosztów petycyj wyborczych.

Potępienie napaści niemieckich na Polaków w ziemi złotowskiej

Manifestacja w Miasteczku

Miasteczko, w grudniu.

Z powodu antypolskich wystąpień „Stahlhelmowców" w Zakrzewie, skierowanych szczególnie pod adresem czcigodnego ks. Proboszcza dr. Domańskiego odbyła się w Miasteczku dnia 7 b. m. wielka manifestacja narodowa przeciwko ohydnym napaściom niemieckim. W manifestacji tej udział brały wszystkie miejscowe organizacje i okolicznych miejscowości z Kolejowem Przysposobieniem Wojskowem — nadto tłumy publiczności.

Pochód sformował się na rynku w Miasteczku, skąd wyruszył ulicą Kościuszki przed dom znanego hakatysty niemieckiego Neumanna. Do zgromadzonych manifestantów przemówił w mocnych słowach p. Ślósarski, piętnując w ostrych słowach haniebne wystąpienia „Stahlhelmu" i pogróżki, skierowane pod adresem ks. prob. Domańskiego. W końcu swego przemówienia mówca, posługując się słowami niemieckiego prowodyra „bis hier und nicht weiter". stwierdził, że jeżeli wybryki potomków krzyżactwa z poza kordonu nie ustaną, to naród polski wyciągnie z tego postępowania jaknajdalej idące konsekwencje. Jeżeli tutejsi przywódcy hakatyzmu niemieckiego nie podejmą natychmiast kroków, ażeby po stronie niemieckiej podobne wybryki się nie powtarzały, to mogą być przekonani, że każdy cios, każde uderzenie w stronę Polaków, znajdzie echo po stronie polskiej.

Po odczytaniu rezolucji zabrał jeszcze głos p. burmistrz Ziarnek, poczem po odśpiewaniu „Roty" pochód rozwiązano na rynku.

Z Stronnictwa Narodowego w Poznaniu

Zarząd Stronnictwa Narodowego, ukończywszy prace swe wyborcze, zabrał się natychmiast do normalnej pracy, postanawiając rozszerzyć sieć organizacyjną.

Jako pierwsze z nowych Kół odbyło zebranie konstytucyjne Koło na Śródce, obejmujące poza Śródką Zawady i Maltę. Zebranie zagaił w dniu 11 bm. p Jan Michalak. poczem referat o bieżących sprawach politycznych, nawiązując do wyniku listopadowych wyborów i otwarcia Sejmu, wygłosił p red. Powidzki. Referent omówił specjalnie interpelację Klubu Narodowego w sprawie Brześcia, podkreślając znaczenie jej, jako głosu sumienia narodowego i ludzkiego.

Do nowego Koła zapisało się blisko 30 członków, którzy wybrali zarzad w następującym składzie: pp. Jan Michalak — prezes, Jan Wiśniewski — wiceprezes, Marjan Wiśniewski — sekretarz, Stanisław Wentzel — skarbnik, radny Antoni Augustyniak. Helena Stołowska, Zygmunt Radtke. Delegatami do Zarządu na m. Poznań wybrano p Michalaka i Augustyniaka.

Koło Poznań - śródmieście odbyło swe miesięczne zebranie w środę, dnia 17 b. m., pod przewodnictwem prez. Powidzkiego. Po omówieniu spraw organizacyjnych i przyjęciu szeregu nowych członków zebrani wysłuchali z wielkiem zainteresowaniem referatu p red. Jerzego Herniczka, który bardzo ciekawie ujął zagadnienie moralne sprawy brzeskiej. Żywiołowe oklaski licznie zebranych członków. w tem wielkiej liczby pań, świadczyły wymownie o wrażeniu, jakie wywarły słowa mówcy.

Po dyskusji, w której zabierali głos red. Powidzki, apelując wśród oklasków do odgraniczenia się od tych. co nie znajdując słów potępienia dla sprawców brzeskich z nimi się solidaryzują. i p. Wieczorek, zakończono zebranie wezwaniem do licznego przybycia na następne w styczniu, które będzie walnem zebraniem rocznem.

„Dni przeciwgruźlicze" na Poznańskie

W Polsce umiera rok rocznie na gruźlicę około 80.000 mieszkańców. Liczba chorych dosięga w przybliżeniu 800.000. Niezliczone zastępy zagrożonych gruźlicą czekają pomocy. Gdy pomoc ta nie nadchodzi lub przychodzi zbyt późno, społeczeństwo ponosi wielką stratę, umiera bowiem najczęściej element najcenniejszy — młodzież. Wysiłki wychowania i kształcenia idą na marne.

Aby zapobiec dalszym klęskom gruźlicy, liczba poradni, sanatorjów i łóżek szpitalnych w Polsce, a w szczególności na obszarze naszego województwa musi wzrosnąć w porównaniu ze stanem obecnym bardzo znacznie. Na cele powyższe niezbędne są wielkie fundusze. Jednem z poważniejszych źródeł tych funduszów we wszystkich krajach kulturalnych jest ofiarność publiczna, tembardziej, że gruźlica, jako choroba społeczna, wyjątkowo rozpowszechniona, wymaga zarówno materjalnych jak i moralnych wysiłków całego społeczeństwa.

Dni Przeciwgruźlicze — to okres czasu szczególnie poświęcony na spopularyzowanie wśród szerokich mas ludności zasadniczych wiadomości o gruźlicy i konieczności jaknajusilniejszej walki z tą klęską społeczną. Nadto okres ten jest przeznaczony również na zdobycie środków materjalnych na społeczną akcję przeciwgruźliczą przez ogólno-krajową sprzedaż nalepek przeciwgruźliczych. Ministerstwo spraw wewnętrznych zgodziło się przeznaczyć na „Dni Przeciwgruźlicze" okres czasu od dnia 1 grudnia do dnia 10 stycznia każdego roku z tem, że w tym okresie prawo sprzedaży nalepek będzie przysługiwało wyłącznie Polskiemu Związkowi Przeciwgruźliczemu. W tym roku akcja „Dni Przeciwgruźlicze" rozpocznie się na obszarze tut. wojew. wyjątkowo od 17 grudnia, a zakończy się 31 stycznia 1931 roku.

Korzystając z powyższego przywileju, ukonstytuował się na posiedzeniu w dniu 10 grudnia r. b. Wojewódzki Komitet „Dni przeciwgruźliczych".

Odezwę powyższą podpisało kilkudziesięciu przedstawicieli świata lekarskiego, społecznego i duchowego z J. Em. Ks. Prymasem Hlondem i J. Eks. ks. Biskupem Dymkiem na czele.

W skład Zarządu Wojewódzkiego Komitetu weszli: wiceprezes Towarzystwa ku zwalczaniu gruźlicy na Poznańskie, radca dr. Bolesław Żmigród jako przewodniczący, doc dr. Franciszek Łabendziński jako zastępca przewodn., referendarz lekarski dr Jakliński Henryk jako sekretarz i assesor. Jan Jabłoński jako zastępca sekretarza.

Nieprzyjemne przypomnienie

Warszawa, 19. 12. (Tel. wł.). — „Robotnik" przypomina, że na historycznem posiedzeniu Koła polskiego w Krakowie dnia 17 maja 1918 roku, kiedy proklamowano uroczyście prawo Polski do niepodległości i zjednoczenia, dwóch ludzi głosowało przeciwko uchwale: Dawid Abramowicz i Andrzej Lubomirski, ten sam, który przewodniczył pierwszemu posiedzeniu czwartego Sejmu. (w)

Wykopana — przeszłość?

Warszawa, 19. 12. (PAT.). Z okazji 100 rocznicy powstania listopadowego Towarzystwo Przyjaciół Powązek dokonało odkopania „Bratniej Mogiły Żołnierzy Polskich" i przeniesienia szczątków na cmentarz. Wśród odkopanych szczątków poległych znaleziono dwa względnie dobrze zachowane szkielety z przestrzelonemi czaszkami, okute w kajdany.

Katastrofa samochodowa na przejeździe kolejowym.

Warszawa, 19. 12. (Tel. wł.). — Na przejeździe kolejowym w Wełnowcu w pow. katowickim samochód osobowy wpadł na zamkniętą zaporę kolejową i dostał się pod nadchodzący właśnie pociąg towarowy. Jadący autem Jerzy Woloch, prokurent fabryki wódek Schmalenberga, zginął na miejscu, drugi pasażer Krzesko i szofer Kiszka odnieśli ciężkie rany. (w)

ORYGINALNA
MALAGA
światowej firmy
SCHOLTZ HERMANOS
MALAGA, rok zał. 1807
JEST ZNOWU DO NABYCIA
w pierwszorzędn. handlach win.
Gener. Reprez. Teodor Etti & W. Bergel, Kraków.
Tw 616

JUŻ JEST ZE DO ŚWIEŻYCH ZBIORÓW NABYCIA W HANDLACH KOLONJALNYCH
ŚWIATOWEJ SŁAWY
herbata LYONS'A
Tw 758

3 ULUBIONE ZAPACHY NA CAŁYM ŚWIECIE
BLACK TULIP
AU REVOIR
CALIFORNIAN POPPY
J. & E. ATKINSON L

Po raz pierwszy drgnęli

Jak wiadomo posłowie B. B. S., wchodzący w skład klubu parlamentarnego B. B., głosowali razem z resztą swych kolegów przeciwko nagłości wniosku Klubu Narodowego w sprawie Brześcia. Teraz jednakowoż. prawdopodobnie pod presją opinji publicznej, „Przedświt", organ naczelny B B. S podaje główne ustępy interpelacji klubów centrowo - lewicowych z opisem systemu pastwienia się w Brześciu nad więźniami i dodaje do tego następujące uwagi:

„Wrażenie, jakie te oskarżenia wywołały w społeczeństwie, jest najzupełniej usprawiedliwione. Zapewnienia, zawarte w interpelacji. budzą w samej rzeczy dreszcz niesłychanej zgrozy i odrazy...

„Społeczeństwo nie wątpi ani na chwilę, że już zarządzona została i podjęta z całą energją akcja, zmierzająca do całkowitego i bezwzględnego wyświetlenia prawdy. Podane zostały konkretne fakty, — takie, jakich cywilizowany naród tolerować nie może. jakie cywilizowane państwo. jeśli nastąpiły, musi bez pardonu wypalić. Jako sprawcy tych faktów podani zostali oficerowie wojska polskiego.

„Nie jest to już żadna sprawa polityczna, choć sprawę polityczną stara się z niej czynić opozycja.

„To stanowisko opozycji nic nas jednak w tym wypadku obchodzić nie może. Musimy wiedzieć, czy jest prawda w okropnych oskarżeniach. a jeśli jest, wszystkie konsekwencje muszą być wyciągnięte".

A więc panowie z B B. S. — pod naciskiem opinji publicznej — po raz pierwszy drgnęli. Niech tylko nie deklamują o apolityczności sprawy Brześcia. Jest ona zagadnieniem zarówno moralnem, jak politycznem. Czyż nie z politycznych pobudek wyrósł system brzeskiego pastwienia się nad ludźmi bezbronnymi? Czyż przy katowaniu nie powoływano się na motywy polityczne i na wysokie nakazy polityczne? Mówi o nich interpelacja wyraźnie. Dlatego za moralne i polityczne zwyrodnienie musi istnieć moralna i polityczna odpowiedzialność.

Brześć w świetle ówczesnych słów prokuratora Michałowskiego

„ABC" przypomina, że obecny minister sprawiedliwości, p. Michałowski, który jako prokurator sądu okręgowego w Warszawie. prowadził sprawę więźniów brzeskich. w czasie pobytu więźniów w Brześciu udzielał prasie kilkakrotnie wywiadów, mających na celu uspokojenie opinji publicznej wobec „fałszywych pogłosek". W pierwszym wywiadzie. udzielonym dn 20 września „Ilustrowanemu Kurjerowi Codziennemu" p. prokurator Michałowski dowodził dosłownie:

„Więzienie wojskowe w Brześciu n B. jest zupełnie przeciętnym aresztem śledczym. Rygor w tem więzieniu obowiązuje ten sam, co w innych więzieniach, a stosowany jest wobec aresztowanych, znajdujących się pod śledztwem prewencyjnem".

„Spacery aresztowanych odbywały się zgodnie z obowiązującemi przepisami i bez żadnych specjalnych obostrzeń w tym kierunku.

„A teraz sprawa ogolonych głów. Kiedy byłem w Brześciu n B. w więzieniu po aresztowaniu b. posłów, nie byli oni ostrzyżeni.

„Więźniom dostarczono książek, zezwalając na lekturę. ja również, otrzymali oni szachy, warcaby i t. p.

„Jeśli chodzi o izolację uwięzionych ze światem zewnętrznym. to jest ona wskazana i nawet konieczna. a stosowana jest za wolą i wiedzą cywilnych władz sądowych. Dopuszczenie do widzenia się z rodzinami i obrońcami leży całkowicie w kompetencji prokuratora, względnie sędziego śledczego". (To jest prokuratora Michałowskiego i sędziego Demanta — red.).

Drugiego wywiadu w sprawie więźniów brzeskich udzielił prokurator Michałowski dn. 3 października „Expressowi Porannemu" po ponownym pobycie w Brześciu.

„Czy jest choć cień prawdy — zapytał przedstawiciel „Expressu" — w tych nieustannych alarmach pewnego odłamu prasy o wyjątkowych warunkach więzienia brzeskiego?"

„Stanowczo stwierdzam — odpowiada p. prokurator — że wszystkie te doniesienia są nieprawdziwe i mają na celu zafałszowanie opinji. Mimo zaprzeczeń te niepotrzebne i jątrzące złośliwości powtarzają się uporczywie, zniekształcając stan faktyczny

„Prawdą jest — mówił dalej p. prokurator — iż aresztowani są dotąd w myśl przepisów i interesów śledztwa izolowani. Warunki natomiast więzienne, w jakich przebywają, bynajmniej nie mogą wywołać najmniejszych bodaj zastrzeżeń z punktu widzenia przepisów więziennych. Więzienie w Brześciu odpowiada wszelkim wymogom, stawianym tego rodzaju zakładom.

„Z rozmowy przeprowadzonej z lekarzem wojskowym twierdzę, iż aresztowani nie narzekają na warunki higjeniczne. odbywają kilkugodzinne spacery na bardzo znacznym terenie. w celach zaś oddają się przeważnie grze w szachy, lub czytaniu książek".

„Czy spacery odbywają się wspólnie? — brzmiało dalej pytanie.

„Tak. Sam widziałem czterech byłych posłów, jak spacerowali, ująwszy się pod ręce. Aresztowani bowiem nie są od siebie izolowani. przeciwnie, utrzymują wszyscy ze sobą kontakt".

Jednem słowem według ówczesnego prokuratora. a dzisiejszego ministra sprawiedliwości p Michałowskiego w Brześciu — było wszystko w porządku

Ze współpracy polsko-czeskiej

W ostatnich tygodniach przybyły do dotychczasowej liczby siedemnastu polsko-czechosłowackich stowarzyszeń w Czechosłowacji trzy nowe, tak że obecnie istnieje ich tam już dwadzieścia, z tego pięć na Słowacji, sześć na Morawach oraz dziewięć w Czechach. Projektowany na początek 1931 roku wspólny zjazd tych wybitnie polonofilskich instytucyj zapowiada się bardzo obiecująco. Przygotowania wstępne są już w głównych zarysach skończone. Prasa czeska przywiązuje do tego projektu duże znaczenie i spodziewa się, że przyczyni się on do dalszego rozkwitu przyjaznych stosunków między obu narodami słowiańskiemi. To też z jak największą sympatją śledzi ona przebieg prac przygotowawczych. które skrupulatnie notuje i do których coraz chętniej powraca nawet w artykułach wstępnych oraz ideowych rozważaniach ekonomicznych.

Za ściślejszem współdziałaniem gospodarczem oświadczają się zresztą w sposób mniej lub więcej oficjalny kierujący polityce czechosłowaccy i reprezentacyjne związki przemysłowo-handlowe. Ostatnio najsilniejsze wrażenie w kraju wywarło parlamentarne przemówienie posła Milana Ivanki, który uważany jest za jednego z najbardziej wpływowych działaczy słowackich i ceniony był od dawna jako szczery zwolennik ruchu słowianofilskiego. Mowa była nacechowana gorącem zadowoleniem z najnowszych przejawów przyjaźni polsko-czechosłowackiej, oraz zawierała życzenie, by [illegible] ów była jak najodpowiedniejsza. Z wywodów Ivanki znane są w Polsce tylko niektóre zdania. Warto jednak przytoczyć je w brzmieniu dosłownem:

„Traktat między republikami czechosłowacką i polską o objektach miejskich w Cieszynie radością napełnia każdego po słowiańsku czującego Czechosłowaka. bo świadczy on o dobrych związkach sąsiedzkich między dwoma bratniemi narodami. Mojem przekonaniem politycznem jest wiara, że narody polski i czechosłowacki — wskutek pokrewieństwa krwi, charakteru, położenia geograficznego i węzłów historycznych, a w razie tradycji — są tak ściśle ze sobą związane i jeden od drugiego uzależnione, iż we własnym interesie powinny wspierać się pod każdym względem, a więc zarówno politycznym, jak i kulturalnym lub ekonomicznym.

„Naród czechosłowacki jest w dużej rodzinie słowiańskiej narodowi polskiemu najbliższy mową, cywilizacją oraz dążeniami ideowemi. Geograficznie sąsiadujemy ze sobą na stosunkowo długiej linji. Nasz Dunaj posiada dla Polaków wielkie znaczenie gospodarcze. tak samo jak nam Czechosłowakom port gdyński otwiera drogę do morza bałtyckiego. Nasz przemysł i rolnictwo mogą się nawzajem uzupełniać. W przeszłości mieliśmy i dotąd mamy liczne wspólne interesy ekonomiczne i polityczne. I ponad wszystko zbliża nas świadomość rasowego pokrewieństwa, coraz bardziej się w obu narodach pogłębiająca i nawiązująca do ruchu, jaki na ziemiach naszych zapoczątkowali swego czasu pierwsi słowianofile.

„Solidarność Słowian przestała już dawno być romantyczną chimerą. Przeciwnie, staje się ona na tyle myślą realną. że poczynają obawiać się jej nasi wrogowie i liczyć się z nią poważnie nasi przyjaciele. Sto lat temu, kiedy Jan Kollar głosił konieczność słowiańskiej wzajemności, mogła idea ta wydawać się romantyzmem: Polska była rozbita. Słowianie w Austro-Węgrach znajdowali się pod hegemonją niemiecko-madziarską, a Słowian bałkańskich systematycznie gnębili Turcy. Dziś prawie wszyscy Słowianie są politycznie wolni i nic im nie przeszkadza, by postępowali odtąd ręka w ręku i zjednoczyli się dla wspólnej obrony. Tylko na tem polegać będzie ich siła na przyszłość.

„Osiągnięcie lub przywrócenie niepodległości państwowej Słowian oznacza jedynie pierwszy etap ich rozwoju. Etapem drugim winna być jak najściślejsza solidarność niezależnych krajów słowiańskich. W umowie cieszyńskiej podano całemu światowi wymowny dowód, że przy dobrej woli i rozwiniętem poczuciu braterstwa. my, Czechosłowacy, możemy mieć z Polakami nawet wspólną własność, wspólne instytucje i wspólne zakłady. Życzę sobie i ze mną wszyscy uświadomieni Czechosłowacy. by z Polską łączyły nas coraz liczniejsze węzły przyjaźni i sojuszów".

Powyższe wynurzenia poważnego polityka słowackiego są równocześnie credem czechosłowackich polonofilów, to też nie dziw, iż spotkały się one w społeczeństwie czeskiem i słowackiem z jak najgorętszem przyjęciem. Jest to tem bardziej znamienne, iż z drugiej strony wszystkie dzienniki w kraju bardzo dużo miejsca poświęciły w tych dniach widokom gruntowniejszej współpracy na polu przemysłowo-handlowem. Niema w Czechosłowacji jedynego poważniejszego organu prasowego, któryby nie zamieścił conajmniej jednego obszerniejszego sprawozdania z niedawnego pobytu w Polsce czechosłowackich ekonomistów i nie wyraził życzenia, by w bliskiej przyszłości był utworzony wspólny instytut dla uzgodnienia obopólnych programów, celów i taktyk gospodarczych.

Naogół należy stwierdzić, iż na froncie polsko - czechosłowackim nastąpiło w ostatnich czasach ogólne ożywienie, tak widoczne, że zauważono je już zagranicą i zajmowano się niem w prasie europejskiej.

V. Dresler.

Stronnictwo Narodowe

Koło Główna

Zebranie odbędzie się w piątek, dnia 19 grudnia r. b. o godzinie 7-mej wieczorem w sali przy ul Krańcowej

Na porządku obrad wybór zarządu sprawy organizacyjne i referat p. Karola Rzepeckiego na temat bieżących spraw politycznych

O przybycie prosi wszystkich członków i wprowadzonych przez nich sympatyków, zwłaszcza wszystkich tych którzy brali udział w akcji wyborczej

Zarząd.

„Gdy pierwsza gwiazdka na niebie zabłyśnie"

Apel do kupiectwa i jego klienteli

Niżej podpisane cztery Związki diecezjalne katolickich stowarzyszeń, skupiających rzesze pracujące, zwróciły się do Związku Towarzystw Kupieckich w Poznaniu z pismem w sprawie skrócenia zajęć w wigilję Bożego Narodzenia, by pracownicy domów kupieckich mogli o godz. 5 po poł. ukończyć pracę i wrócić do rodzin swoich na wieczerzę wigilijną, „gdy pierwsza gwiazdka na niebie zabłyśnie".

Zw. Tow. Kupieckich odpowiedział na to pismo przychylnie. że rozumiejąc religijno-obyczajowe pobudki powyższego wniosku, dąży również do tego, by ogólne ustawodawstwo skróciło czas pracy w tym dniu. Jednak Związek sam nie posiada ani egzekutywy ani też nie obejmuje wszystkich kupców województwa, by móc przeprowadzić jednolite postępowanie wszystkich przedsiębiorstw kupieckich.

Rozumiejąc sytuację kupiectwa dzisiaj niezmiernie trudną, nie chcielibyśmy bynajmniej przyczyniać się do zmniejszenia frekwencji klienteli. Apelujemy jedynie do dobrej woli i sprzedających i kupujących, szczególnie zaś pań domów, aby wzajemnie się porozumieli, celem dokonania zakupów w porze wcześniejszej i aby nie przeciążali sklepów zamówieniami aż do samego wieczoru wigilijnego.

Również wypłaty mogłyby nastąpić dzień wcześniej, aby ułatwić zakupy gwiazdkowe.

Odzywamy się z tym apelem nadewszystko do katolickich przekonań szerokich warstw kupujących, aby pracownikom kupieckim umożliwić spokojne spędzenie wieczoru wigilijnego w kole swych rodzin.

Niechaj to będzie manifestacją naszych zapatrywań chrześcijańskich na społeczną sprawiedliwość i miłość.

Poznań, dnia 15 grudnia 1930.

Związek Robotników Katolickich;
Związek Kobiet Pracujących;
Związek Młodzieży Polskiej;
Związek Młodych Polek.

Tom drugi „Polski na przełomie dziejów"

Biuletyn Wydawniczy Księgarni św. Wojciecha doniósł już w zeszycie październikowym. że tom drugi książki Marjana Seydy p t.: „Polska na przełomie dziejów" jest już w druku. Druk będzie ukończony za kilka tygodni.

Tom drugi obejmuje najważniejsze lata wojny światowej. a mianowicie okres od wiosny roku 1917 do końca wojny światowej i początku konferencji pokojowej, omawiając jeszcze postawienie sprawy polskiej przez Dmowskiego na konferencji.

Jak się dowiadujemy z Księgarni św. Wojciecha. tomu pierwszego „Polski na przełomie dziejów" pozostało już bardzo niewiele. Czytelnicy „Kurjera Poznańskiego", którzy nie posiadają jeszcze tomu pierwszego. a nie chcą być zaskoczeni wyczerpaniem jego nakładu. mogą tom pierwszy nabyć za zniżoną cenę za pomocą podanego poniżej kuponu.

Tom pierwszy „Polski na przełomie dziejów"

KUPON PREMJOWY

(Wyciąć i nalepić na pocztówkę).

Administrację „Kurjera Poznańskiego" proszę o przesłanie za zaliczką pocztową książki Marjana Seydy p. t.

„Polska na przełomie dziejów" za cenę 15 zł.

Imię i nazwisko .....

Miejscowość i poczta .....

Powiat, woj. .....

WIADOMOŚCI POTOCZNE

O zdrowie mieszkańców Poznania

Piękny rozwój miejskich zakładów kąpielowych dzięki staraniom magistratu — Co mówią liczby

Magistrat przeprowadził we wszystkich łazienkach poznańskich szereg prac remontowych, skutkiem czego utrzymanie tych zakładów kosztować obecnie będzie znacznie więcej niż w latach poprzednich. Mimo wzrostu robocizny oraz kosztów rzeczowych magistrat, w trosce o podniesienie stanu zdrowotnego ludności, nie podwyższył opłat za korzystanie z łazienek miejskich.

Co do rozwoju wspomnianych zakładów zebrane przez nas ścisłe dane świadczą, iż liczba kąpiących się wzrasta stale. Z natrysków na Nowym Rynku korzystało 67 347 osób, na Wildzie 33 030, przy ul. Siennej 7 715 i przy ul. Słowackiego 28 846. Z wanien na Wildzie 29 270 osób, przy ul. Siennej 6 536, przy ul. Słowackiego 38 272. Razem zatem kąpało się 211 016 osób, w czem 134 618 mężczyzn i 76 398 kobiet. Frekwencja zatem podniosła się w stosunku do roku poprzedniego o 27 800 osób.

Sezon kąpielowy w łazienkach rzecznych przy Dociańce nad Wartą trwał od 22 maja do 30 września. Frekwencja była dobra. W dniach słonecznych korzystało z łazienek do 5 500 osób. Ogółem sprzedano w sezonie kąpielowym 102 245 biletów wstępu, zatem w roku sprawozdawczym o 48 126 więcej, niż w roku 1928/29. Poza tem sprzedano jeszcze 11 biletów sezonowych, 97 kart miesięcznych 129 kart nauki pływania.

Bezpłatne łazienki na Warcie powyżej nowych łazienek rzecznych oraz drugie na Cybinie, przy moście kolejowym otwarte były od 24 maja do 28 września 1924, ciesząc się wprost nadzwyczajnem powodzeniem.

Na zakłady kąpielowe wydano ogółem 184.472.53 zł; za bilety wstępu wpłynęło 144.729,72 zł. Pomimo nadwyżki kosztów, które powstały skutkiem przeprowadzenia pewnych koniecznych renowacyj, omawiane zakłady powiększają się zupełnie widocznie w Poznaniu z roku na rok. Decernentem ich jest radca inż. Tadeusz Ruge.

(tr.)

Zagadnienia nowoczesnej komunikacji
Technika — Praktyka — Kronika
Wydawnictwo: Drukarnia Polska S. A w Poznaniu. św. Marcin 70

Nr. 12 — 1930 — Egzemplarz tylko 30 groszy — 16 stron

Tramwaj i autobus pod względem technicznym

Skandal w Chełmży

Na tle procesu o oszustwa w cukrowni

W cukrowni chełmżyńskiej zaszły wypadki, że plantatorom buraków wydawano z magazynów cukrowni saletrę z znacznym procentem domieszki piasku, gipsu itp. W związku z tem aresztowani zostali insp. cukrowni Orlewicz, dyr. dr. Lange oraz kierownik tegoż przedsiębiorstwa Busch, obecnie dyr. cukrowni w Pelplinie. Wytoczony w tej sprawie proces, który odbył się przed sądem okręgowym w Toruniu zakończył się (jak donosiliśmy dziś rano) zasądzeniem Orlewicza za oszustwo i defraurację oraz dr. Langego za tolerowanie machinacyj oskarżonego Orlewicza. Busch został uwolniony. Orlewicza uwolniono od zarzuconego mu występku namowy do krzywoprzysięstwa.

Proces ten wywołał ogromne zainteresowanie wśród plantatorów buraków cukrowni chełmżyńskiej oraz obywateli miasta Chełmży, ponieważ obwinione były osoby ogólnie znane i na eksponowanych stanowiskach. Oskarżonych bronili adwokaci Piasecki, Bolt i Wiśniewski.

Rozprawa sądowa, która trwała pięć dni, obfitowała w ciekawe szczegóły Znamiennym był fakt, że dla dr. Langego bardzo niekorzystnie zeznawał jego ziomek, niejaki Schramm. Oskarżony dr. Lange w swem ostatniem słowie zaznaczył, że nie uważa już Schramma za swego rodaka. Stwierdzono również, że jeszcze za poprzednika dr. L., t. j. dyr. Jakobsona, w cukrowni chełmżyńskiej zatrudnieni byli celowo urzędnicy wyłącznie narodowości niemieckiej, którzy robotników polskich szykanowali, zabraniając im posługiwania się językiem ojczystym. Gdy dr. Lange, rodowity Gdańszczanin, podczas rozprawy starał się bronić w języku polskim, z czem mu szło nader trudno, przewodniczący sądu zwrócił mu uwagę, że może posługiwać się językiem niemieckim; z tego udogodnienia dr. L. chętnie skorzystał. Niechby w Niemczech „dyr. dr." miał nie władać dostatecznie językiem państwowym!

Po ogłoszeniu wyroku wniósł obrońca dr. Langego, adwokat Bolt, odwołanie. Również prokurator Bieńkowski odwołuje się przeciwko wyrokowi uwalniającemu oskarż. Buscha, a w sprawie dr. Langego, o ile go wyrok uwalnia od zarzutu oszustwa.

Dyrektor dr. Lange ustępuje, jak podczas rozprawy sądowej zaznaczył, ze swego dotychczasowego stanowiska, ażeby nie narazić cukrowni chełmżyńskiej na jakiekolwiek straty w związku z jego procesami. (iks)

Twardy sen

i co z tego potem wynikło

W tych dniach wybrał się p. R. z Mogilna z żoną do Poznania, by załatwić pewne sprawunki, a p. in. również podjąć gotówkę. W drodze ułożyli sobie małżonkowie plan całodniowego pobytu w naszem mieście. Wedle niego o godz. 18 mieli spotkać się na placu Wolności przed Kałamajskim, aby zastanowić się, co począć z resztą wieczoru.

Wkrótce po przyjeździe każdy poszedł w swoją stronę, aby pozałatwiać różne interesy, poczynić zakupy i zdążyć na czas na umówione poprzednio miejsce. Jednak, zdarzyło się tak jakoś, że mąż nie spotkał żony, a żona męża mimo, że oboje szukali się właśnie w pobliżu Kalamajskiego zatem tam, gdzie mieli się zejść. Być może, że każde było o innej porze. Nie wiedząc co uczynić obojgu przyszła jedna myśl: postanowili każdy zosobna zaczekać na odjazd pociągu.

Prześladował ich pech, gdyż nie zetknęli się na dworcu, a w Mogilnie pani R. nie zastała jeszcze męża. Nie przybył on również następnego dnia, nic też dziwnego, że, zwłaszcza w obecnych czasach, przez głowę zakłopotanej małżonki najczarniejsze przechodziły myśli. Zwłaszcza przypomniało się jej, że mąż podjął z banku jakieś tysiąc złotych. Telefony do znajomych w Poznaniu nie przyniosły żadnego wyjaśnienia. Sprawą, na wniosek skłopotanej żony zajęła się policja, rozsyłając telefonogramy po różnych stronach Polski.

W Mogilnie powstało tymczasem zrozumiałe zaniepokojenie i były różne domysły. Tymczasem p. R. wrócił jednak i zdumiało go, że jest tak pilnie obserwowany przez służbę kolejową, która patrzyła na niego jak na człowieka, co powrócił niemal z zaświatów — w rzeczywistości rzecz miała się następująco::

P. R., nie doczekawszy się swej żony, pojechał bez niej, ale pociągiem pospiesznym, wychodzącym później. Przedział był pusty, dobrze ogrzany, to też strudzony poszukiwaniem żony i przemokły pasażer usnął tak twardym snem, jakim tylko Morfeusz obdarza sprawiedliwych. Pociąg mknął jak błyskawica, a p. R. wciąż spał. Minął Gniezno, Mogilno, Inowrocław i Włocławek, budząc się w chwili, gdy pociąg ruszał w kierunku Kutna. Niewątpliwie sam był srodze zdziwiony, a gdy zjawił się w domu zgotowano mu takie powitanie, jak gdyby wrócił conajmniej z szczęśliwej wyprawy na tygrysy w Afryce. (k)

Sezon zimowy Soko'a

W niedzielę o godz. 11 odbędzie się na boisku Sokoła otwarcie sezonu zimowego, które stanowić będzie dla Sokolstwa wielką uroczystość, bowiem oddana zostanie do użytku wychowania fizycznego nowowybudowana wielka ćwicznia. Wybudowano ją dzięki szczeremu poparciu całego Społeczeństwa, które mimo nadzwyczaj trudnych warunków gospodarczych nie szczędziło grosza, dając tem dowód swego zainteresowania dla idei sokolej. W programie: powitanie przedstawicieli władz, bratnich stow. i gości, oraz oddanie ćwiczni do dyspozycji naczelnictwu; lustracja prac około budowy, oraz pokaz ćwiczeń i gier. Podczas uroczystości przygrywać będzie orkiestra sekcji mandolinistów przy okr. pozn. Sokoła. Spodziewać się należy, że Szan. ofiarodawcy wszyscy przybędą, aby naocznie przekonać się o dokonanem dziele, do którego sami tak wybitnie się przyczynili.

W ostatnią niedzielę przed świętami

wszystkie sklepy i zakłady mogą być otwarte od godz. 13 — 18.

W dnie powszednie, aż do 23 bm. włącznie, sklepy mogą być otwarte o 2 godziny dłużej.

W wigilię Bożego Narodzenia wszystkie sklepy mogą być otwarte tylko do godz. 18.

KALENDARZYK

Piątek, 19 grudnia 1930.

Słońce: wschód 7,59; — zachód 15.39; — długość dnia 7 godz. 40 min

Księżyc: wschód 7.55 — zachód 14,30; — przed nowiem.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw Pozn. Piątek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza niska — 3 st C., wiatr zachodni ciśnienie atmosferyczne wysoike 769 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa — 1 st. C., najniższa — 4 st. C. Ilość opadu 1 mm.

Przepowiednia pogody na sobotę: W dalszym ciągu mroźno, dość pogodnie.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Dziś + 2,35 m.

Kal rzk.: Nemezjusz; jutro Teofil M.

Kal. słow.: Mścigniew; jutro Bogumiła.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Nabożeństwo w kościele SS. Karmelitanek Bosych.** W niedzielę, 21 bm. o godz. 10 msza św. za wszystkich dobroczyńców Karmelu, o godz. 17 nabożeństwo ku czci św. Teresy, poczem przyjmowanie do Bractwa.

OSOBISTE

— * **Na uniwersytecie w Dijon** uzyskały dyplomy z ukończenia studjum języka francuskiego pp. Lucyna Krawczykówna z Poznania i p. Jarosława Osińska z Trzemeszna.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Tow. Marynarzy w Poznaniu** wzywa kolegów b marynarzy do zapisywania się na członków Towarzystwa. Zapisy uskutecznić można na zebraniach miesięcznych, które się odbywają w lokalu p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8. w pierwszą sobotę po pierwszym każdego miesiąca, oraz u prezesa p. Pracewskiego, ulica Kilińskiego 6.

— * **Tow. Powstańców i Wojaków im. gen. Józefa Hallera Poznań-Jeżyce.** Walne zebranie odbędzie się w piątek, 9 stycznia o godz. 20 w lokalu przy ul Kraszewskiego 16. Na wypadek braku quorum, odbędzie się następne walne zebranie pół godziny później i uchwały będą ważne bez względu na ilość obecnych. Wszyscy członkowie zobowiązani są przedłożyć książki osobiste, przyczem zaznacza się, że członek, zalegający więcej jak z dwiema składkami, nie ma prawa głosu. — Wnioski do walnego zebrania należy zgłaszać na ręce sekretarza Antoniego Gwizdka jr. w Poznaniu przy ul. Śniadeckich 6, najpóźniej do dnia 26 bm.

— * **Tow. Powstańców i Wojaków Poznań — Stare Miasto.** Przypominamy wszystkim druhom, że msza św. za zmarłych członków odbędzie się w niedzielę, 21 bm. o godz. 9 w katedrze.

— * **Z Sodalicji Marjańskiej Urzędników.** Nabożeństwo miesięczne odbędzie się w niedzielę, 21 bm. o godz. 7,30 w kaplicy sodalicyjnej, klasztor OO. Jezuitów, ul. Dominikańska 8.

— * **Ze Związku Misyjnego Polek.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 21 bm. o godz. 18,30 w sali Szkoły Społecznej przy ul. Podgórnej 12 b. Wykład (ciąg dalszy) o indyjskim szczepie Krysów wygłosi O. Kowalski ze Zgromadzenia Oblatów.

— * **Koło b. Parafjan Dubińskich** odbyło swe pierwsze zebranie organizacyjne w dniu 14 bm. w sali Domu Królowej Jadwigi przy licznym udziale członków z Poznania, Torunia, Szamotuł itd Wysłuchano przemówień ks. ks. Winiewskiego, Klausyńskiego, Niedbała i in. W końcu wybrano komitet, a na skarbnika powołano p. inspektora Juljana Ciesielskiego, ul. Matejki 66. na sekretarza p. Franciszka Ciesielskiego, ul. Przemysłowa 40. Na miejscu zadeklarowano około 2 500 zł na fundusz budowy nowego kościoła w Dubinie.

WIECZORY, KONCERTY

— * **Herbatka sekcji szermierczej AZS.** odbędzie się dnia 20 bm. (w sobotę) o godz. 19 w salce „Pod Strzechą" (obok kina „Słońce") Wstęp na herbatkę wolny, obowiązkowy jedynie podwieczorek w cenie 1 zł. Na herbatce zostanie przedstawione sprawozdanie z ostatnich mistrzostw szermierczych w Warszawie. Wydział uprasza koleżanki i kolegów o liczne przybycie, gdyż prócz miłej zabawy znajdą tam możność wypowiedzenia swoich „bólów szermierczych".

— * **Tow. Uczestników Powstania Wielkopolskiego z r. 1918-19 dzielnicy Łazarz-Górczyn.** Obchód 12 rocznicy powstania Wlkp. odbędzie się dnia 27 grudnia. W kościele M B. Bolesnej na Św Łazarzu nabożeństwo o godz. 7 za poległych bohaterów. Zbiórka o godz. 6.45 przed kościołem. O godz. 16,30 przy ul. Kanałowej 17 zbiórka, skąd wymarsz przy dźwiękach orkiestry wojskowej na cmentarz górczyński. O godz. 19 tradycyjny obchód w Domu św. Antoniego

— * **Opłatek wigilijny Poznańskiej Drużyny Błękitnej** wspólnie z Kołem Pań przy Chorągwi Wlkp Związku Hallerczyków odbędzie się 20 bm. o godz. 20 w sali amarantowej P. K. E. przy ul. Słowackiego 19.

— * **Konferencja Męska św. Wincentego a Paulo przy parafji Zmartwychwstania Pańskiego** urządza w wigilję Bożego Narodzenia o godz. 15 na wielkiej sali parafjalnej obdarzenie ubogich gwiazdką. — O punktualne przybycie ubogich, wspieranych przez Konferencję Męską, oraz wszystkich członków i ofiarodawców prosi Zarząd.

ŻYCIE SOKOLE

— * **Tow. gimn. „Sokół" w Swarzędzu.** Plenarne zebranie odbędzie się 20 bm. o godz. 20 w lokalu drh. Korcza (Rynek). — Na porządku obrad bardzo pilne sprawy.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Ku uwadze pp. rzemieślników.** — Magistrat m. Poznania, jako władza przemysłowa I instancji, zwraca uwagę, że z dniem 15 bm. upłynął przejściowy okres, w którym po myśli art. 149 prawa przemysłowego wolno było przyjmować na naukę i kierować praktycznem kształceniem terminatorów także tym rzemieślnikom, którzy nie posiadali tytułu mistrza. Odtąd prawo szkolenia uczniów rzemieślniczych przysługiwać będzie tylko posiadającym tytuł „mistrz". Z uwagi na powyższy przepis Izba Rzemieślnicza, pragnąc zapewnić rzemieślnikom, nie posiadającym tytułu mistrza, uzyskanie prawa szkolenia uczniów, przeprowadzać będzie ulgowe egzaminy mistrzowskie. — Zainteresowani rzemieślnicy winni zatem skorzystać z nadającej się sposobności i zgłaszać się do egzaminów mistrzowskich, a to celem uzyskania prawa szkolenia uczniów. Bliższych informacyj udziela Izba Rzemieślnicza.

— * **Zgłoszenia roszczeń do zaopatrzenia inwalidzkiego** z powodu uszkodzenia zdrowia w czasie służby wojskowej należy składać (do 31 bm.) 1) z Poznania i powiatów Poznań. Grodzisk, Wolsztyn. N. Tomyśl, Gniezno, Września, Środa — w starostwie pow. w Poznaniu; 2) z powiatów Szamotuły, Oborniki, Czarnków. Międzychód — w starostwie w Szamotułach; 3) z powiatów Kościan, Leszno, Śrem. Śmigiel, Gostyń, Rawicz — w starostwie w Kościanie; 4) z powiatów Ostrów, Odolanów, Ostrzeszów, Jarocin, Kępno. Pleszew, Koźmin. Krotoszyn — w starostwie w Ostrowie; 5) z pow. Inowrocław, Mogilno, Strzelno. Żnin, Wągrówiec — w starostwie pow. w Inowrocławiu; 6) z pow. Bydgoszcz, Chodzież. Wyrzysk, Szubin — w starostwie pow. w Bydgoszczy.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Prezydent miasta Poznania** z okazji świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku otrzymuje wiele życzeń od kierowników urzędów miejscowych, poszczególnych urzędników, stowarzyszeń i osób prywatnych. Załatwianie tej korespondencji obciąża nadmiernie biuro prezydjalne, utrudnia także normalny tok przesyłek pocztowych. Do wszystkich osób, zamierzających przesłać p. Prezydentowi w roku bieżącym piśmienne życzenia

świąteczne, p. Prezydent zwraca się z prośbą o zaniechanie tego lub o złożenie w to miejsce datku na biednych miasta i prosi równocześnie o wybaczenie, jeśli na listy gratulacyjne nie będzie odpowiadał. Życzenia noworoczne osobiste p. Prezydent będzie przyjmował w ratuszu w Nowy Rok od godz. 13 do 14.

— * **Pocztowe Tow. Literacko - Artystyczne** urządziło w dniu 10 grudnia br. w sali amarantowej Poznańskiej Kolei Elektrycznej wieczór muzyczny z okazji 5-lecia swego istnienia. Orkiestra Towarzystwa odegrała kilka utworów pod dyrekcją asesora Kierczyńskiego. Na program złożyły się występy b. artystki opery p. Gogojewiczowej i p. prof. Romana Heisinga, którzy przy akompanjamencie asesora Stachelskiego odśpiewali pieśni Moniuszki, Noskowskiego itd.

— * **Ostrzeżenie.** Od kilku miesięcy kręci się po parafji farnej jakiś osobnik, przedstawiający sie jako Glapa, niby student niby nauczyciel na ukończeniu, i powołując się bądź na Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo przy Farze, bądź na osoby należące do Stowarzyszenia, wyłudza po 5 do 10 zł na jakieś gwałtowne potrzeby. Uprasza się o oddanie go policji, gdyby miał do kogo się zgłosić.

KRONIKA POLICYJNA

— * **Przemytnicy w potrzasku.** Dnia 14 bm. o godz. 3,30 rano w okolicach Zbąszynia po kilkunastodniowych obserwacjach został przez organa straży granicznej przytrzymany przemyt, przewożony samochodem wynajętym z garażu w Poznaniu. Ogólna waga przemytu wynosiła 350 kg. w skrzyniach i pakach. Herszt em szajki przemytników jest mieszkaniec miasta Poznania, którego nazwiska, jak również i właściciela garażu ze względu na toczące się śledztwo narazie ujawnić nie można. (tr.)

— * **Oszustwa.** Zamieszkały przy W. Garbarach 50 Marjan Ruciński doniósł policji, że do mieszkania jego przybył niejaki Marjan Łabędzki, zam przy ul. Długiej 14 i przedłożył list, rzekomo od właściciela domu Reinkego, z żądaniem zapłacenia zaległego czynszu w wysokości 50 zł. Ruciński wręczył Łabędzkiemu pieniądze, później jednak okazało się, iż p. Reinke nie upoważniał nikogo do podejmowania pieniędzy. — W Poznańskiej Spółce Okowicianej przy Al. Marcinkowskiego 20 nieznany osobnik podjął nieprawnie pas skórzany z młyna p. Władysława Popiałkowskiego z Jerzykowa w pow. poznańskim. Pas przedstawiał wartość przeszło 700 zł. (z.)

— * **Oszustwo mieszkaniowe.** Przykrego zawodu doznał zamieszkały przy ul. Czajczej 12 p. Leonard Waliński. Nieznany z nawiska osobnik, rzekomo pośrednik mieszkaniowy, wskazał mu mieszkanie przy Wałach Jagiełły. P. Waliński zapłacił odnajmującemu to mieszkanie jakiemuś Kurnatowskiemu 320 zł, zaś pośrednikowi 90 zł. Waliński miał już następnego dnia wprowadzić się do Kurnatowskiego. Rachunek cały był zrobiony „bez gospodarza" i nazajutrz, zajeżdżając z meblami p. Waliński dowiedział się, iż mieszkania nie uzyska, bo Kurnatowski został właśnie eksmitowany. Stąd przestroga: tranzakcyj mieszkaniowych nie należy zawierać bez właściciela domu. (k.)

— * **Kradzież na cmentarzu.** W Wierzenicy w pow. poznańskim skradziono na cmentarzu parafjalnym krzyże mosiężne i cynkowe. Kradzież zauważano w tych dniach. W sprawie zbrodniczego zbezczeszczenia cmentarza policja wdrożyła dochodzenia. (k.)

— * **Kradzieże i włamania.** Do składu p. Deresiewicza Władysława, ul. Kraszewskiego 2, włamali się złodzieje i skradli 9 tuzinów noży i widelców, 2 tuz. łyżek alpakowych, 2 tuz. noży zwykłych, 3 i pół tuz. łyżeczek alpakowych, platerowych, srebrnych i srebrzonych, 8 scyzoryków, 60 żyletek, 3 maszynki do strzyżenia włosów, 5 tuz. nożyków do owocu i inne przedmioty. — Z mieszkania p. Hanczewniak Teresy, ul. Ogrodowa 14, skradziono płaszcz i 5 sukien. — Z mieszkania p. Walczakowej Marji, Zawady-baraki, skradziono obrączkę ślubną, 2 suknie i parę trzewików damskich. — P. Ziółkowskiemu Juljanowi, ul. Nowa 4, skradziono z mieszkania 5 książek oszczędnościowych, złoty zegarek, bieliznę i odzież razem wart. 8 000 zł. — P. Frankowskiemu Walentemu z Czerwonczyna pow. Poznań skradziono rower męski „Dolomit" nr. 23 661, wolny bieg „Torpedo". — Z mieszkania p. Degórskiego Jana, zam. ul. Strzelecka 31, skradziono pościel znacz. „Degórski", płaszcz męski czarny, 18 koszul męskich wierzchnich różnego koloru, 2 lampki z muszli, lustro i wełnianą bieliznę, razem wart. 1 000 zł. — P. Kasprowiczowej Marji, ul. Kwiatowa 7, skradziono w lokalu ul. Klasztorna 6, futro popielice z karakułowym kołnierzem. (z.)

— * **Przytrzymanie dezertera.** W Sopce w pow. bydgoskim przytrzymano Andrzeja Smidzińskiego z 16 pułku ułanów w Bydgoszczy. Szmidziński zbiegł w tych dniach z formacji, zabierając karabin i naboje. (k.)

— * **Czyje rzeczy?** Na posterunku policji w Pakości w pow. mogileńskim znajdują się złoty damski zegarek nr. 244 595 znaczony P. F. i naszyjnik złoty do medalika, pochodzące z kradzieży. Ewentualni poszkodowani względnie też osoby mogące udzielić w tej sprawie wyjaśnień, zechcą się zgłosić do posterunku w Pakości względnie też do wydziału śledczego w Poznaniu, pokój 41. (k.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Szofer zawinił.** W tych dniach została najechana cyklistka Idela Fritz z Grabówka w pow. grodziskim przez samochód osobowy, kierowany przez szofera Alfonsa Kosmatkę z Chodzieży. W toku dochodzeń okazało się, że zawinił szofer Kosmatka, który jechał lewą stroną i nie dawał sygnałów ostrzegawczych. (k.)

— * **Spłonęła młócarnia i stodoła** w Usarzewie w pow. poznańskim, własność p. Wawrzynowskiego. Również poszły z dymem zapasy zboża oraz młócarnia z elewatorem gospodarza Reinholda Foerstera. Straty pokrywa ubezpieczenie. Jest przypuszczenie, że ogień spowodowali przez nieostrożność robotnicy zatrudnieni przy młóceniu. (k.)

Z WIELKOPOLSKI

— * **Gniezno.** (Spłoszeni włamywacze.) Nieznani złoczyńcy włamali się do składu obuwia Jana Nowaczyka. Włamywacze wytłoczyli szybę i zabrawszy 16 par długich butów usiłowali z niemi zbiec. Napotkali jednak stróża, który ich spłoszył. Złodzieje porzucili łup i zbiegli niepoznani. (k.)

— * **Oborniki.** (Kradzież dwóch świń.) W Owczychgłowach z zabudowań Gustawa Bocka skradziono dwie świnie, wagi około 125 kg. Ślady za złodziejami prowadzą w kierunku Skoków. (k.)

— * **Rogoźno.** (Z Rady miejskiej.) Na czwartkowem posiedzeniu Rady miejskiej p. burmistrz Smukalski wprowadził w urząd radnego p. Bernarda Rohdego. Dokonano wyboru jednego członka do Sejmiku Powiatowego w osobie p. B. Rohdego z Gospodarczego Klubu Narodowego. Opłaty za gaz podwyższono z 34 gr na 36 gr oraz opłatę za dzierżawę gazomierzy o 30 proc. Sprawę budowy hali gimnastycznej odłożono oraz postanowiono ogłosić konkurs na budowę. W interpelacjach rozpatrzono wniosek Tow. Kupców w kwestji obniżenia dodatku komunalnego do państwowego podatku dochodowego. Na czas zimowy wyznaczono 6 nowych stróży nocnych, którzy ze względu na częste kradzieże mają bronić mienia obywateli.

— (Impreza małych amatorów.) W ubiegłą niedzielę ochronka miejska urządziła przedstawienie amatorskie w sali Hotelu Centralnego. Mali amatorzy wykonali swój program bardzo udatnie.

— (Kradzież dwu rowerów.) Na szkodę p. Kaczmarka z Tarnowa skradziono rower męski, wartości 150 zł. Sprawcę ujęto w osobie niejakiego Fr. Rasztofa bez stałego miejsca zamieszkania, który przebył nielegalnie granicę z Niemiec do Polski. (ske.)

— * **Budzyń.** (Z życia powstańców.) — Dnia 14 bm odbyło się miesięczne zebranie Tow. Powstańców i Wojaków. Po przeczytaniu protokółu z poprzedniego zebrania nastąpił krótki referat p. dr. Drewsa na temat „Grypa i jej zapobieganie". Zebrani zainteresowali się wykładem i zabierali głos w dyskusji. Przypadający na 6 stycznia obchód oswobodzenia Budzynia będzie uczczony uroczystem zebraniem z referatami. Celem uzgodnienia programu poproszono na doradców dla zarządu dr Drewsa i burmistrza Pitułę. (bk.)

— * **Kościan.** (Łup złodziejski w stogu.) W wyniku dochodzeń, prowadzonych w sprawie kradzieży z włamaniem w składzie p. Maksymiljana Tomaszewskiego w Kościanie, ujawniono złodzieja w osobie niejakiego Edwarda Suchanka z Poznania, którego też aresztowano. Przyznał się on do kradzieży i wskazał na niejakiego Jana Skowrona, rzekomo z Poznania, jako wspólnika kradzieży. Część towaru, pochodzącego z kradzieży, znaleziono ukrytą w stogu słomy. Suchanka odstawiono do więzienia sądowego w Kościanie, zaś rzekomy jego wspólnik ukrywa się przed pościgiem władz. (k.)

— * **Szamotuły.** (Pożar w Grzebienisku.) W zabudowaniach p. Gustawa Pohla w Grzebienisku spłonęła w tych dniach z nieustalonej przyczyny stodoła ze zbożem, wartości około 7 tys. złotych.

— (Niesumienny Walenty.) W tych dniach okradziono rolnika Karola Hammerlinga w Lubosinku. Nieznani złodzieje zabrali z mieszkania Hammerlinga odzież i 70 zł gotówki. Jest podejrzenie, że kradzieży dopuścił się były parobek Hammerlinga, którego poszkodowany nie zna a wie tylko, że na imię mu było Walenty. (k.)

— * **Ostrów.** (Koncert „Echa".) Miejscowy chór męski „Echo" wystąpił dnia 14 bm. z koncertem, poświęconym utworom Stanisława Moniuszki. Chór kierowany przez p. prof. Fr. Kowalskiego stoi na wysokim poziomie. Jako soliści wystąpili pp. dyr. Irżabek i Kurowski (baryton). „Modlitwę" z op. „Flis" i chór niedzielny z „Halki" odśpiewało „Echo" wspólnie z chórem żeńskim „Moniuszko". Ponadto odśpiewał chór żeński „Moniuszko" pod batutą p. Matogi „Z pod igiełek", wyjątek z opery „Straszny dwór". Poloneza z „Halki" wykonano z towarzyszeniem zespołu muzycznego. Niemilknące brawa zniewoliły sympatyczny chór do powtórzenia poloneza. Koncert poprzedziła krótka prelekcja o życiu i dziełach Stanisława Moniuszki, wypowiedziana przez dyrygenta p. Kowalskiego. (n.)

— * **Ujście.** (Z ochronki.) Staraniem SS. Sł. N. M. P., kierowniczek tutejszej ochronki, odbyło się w niedzielę w sali p. Mazurkiewicza przedstawienie gwiazdkowe, wykonane przez najmniejszych amatorów. Program był bardzo obfity i składał się z wierszy, śpiewów, tańców, obrazka scenicznego itd. (nm.)

— * **Ujście.** (Z cechu rzeźnickiego.) — Ostatnio odbyło się w lokalu p. Alojzego Grusa nadzwyczajne walne zebranie cechu rzeźnickiego. Obradowano nad budżetem cechu, przedstawionym przez zarząd. Po dłuższej debacie uchwalono go w dochodach i rozchodach na 200 zł. Wybrano dalszych członków sądu polubowego pp. Franciszka Biehunka i Krzemiewskiego. P. Kiciński zdał sprawę z przebiegu zebrania rzemieślniczego w Chodzieży, na którem omawiano sprawy podatkowe, uczniowskie itd.

— (Nagły zgon.) W środę przedpołudniem zmarł nagle na udar serca gorzelany Oskar Dahlke w Jabłonowie. Śmierć zaskoczyła go w chwili, gdy się wybierał na polowanie.

— („Tydzień Pomorza".) Przed tygodniem urządzono tu z okazji „Tygodnia Pomorza" wieczorek poświęcony propagandzie Pomorza. Między innemi wyświetlono obrazy Pomorza, do których stosowny i odpowiedni referat wygłosił kierownik szkoły p. Gruss. Sala p. Mazurkiewicza była zapełniona.

— (Z Rady szkolnej.) Na ostatniem posiedzeniu rozważano bardzo obszernie sprawę bezrobocia i kwestję gwiazdki dla dzieci bezrobotnych. Ponieważ huta szkła jest nieczynna, około 400 ludzi pozostaje bez pracy. Dzieci ich nie mogą oczywiście spodziewać się jakiejkolwiek gwiazdki. — Rada szkolna uchwaliła urządzić gwiazdkę dla najbiedniejszych dzieci bezrobotnych i sprawić im choć małe, ale praktyczne i pożyteczne podarunki. (um.)

— * **Modrze.** (Święto młodzieży). Tegoroczne „Święto Młodzieży" w Modrzu połączone z obchodem 100 rocznicy powstania listopadowego miało przebieg b. uroczysty i podniosły. Wczesnym rankiem zgromadziła się młodzież Modrza, Wronczyna i Drożdżyc na dziedzińcu szkolnym, skąd w pochodzie wyruszono do kościoła na mszę św., którą odprawił protektor S. M. P. ks. prob. Dzierzkiewicz, wygłaszając po mszy św. płomienne kazanie. Po ugoszczeniu zamiejscowych druhów przez miejscowe obywatelstwo odbyła się o godz. 11.30 w pięknie udekorowanej sali parafialnej uroczysta akademja o programie bardzo urozmaiconym. Pomiędzy innemi piękny referat wygłosił ks. parton Remelski oraz dh. prezes okręgu. Jako dar ks. protektora wręczono kilku druhom książeczki oszczędnościowe za gorliwość w wykonywaniu swych obowiązków. Popołudniu o godz. 16 odbyła się w przepełnionej sali wieczornica poświęcona czci św. Stanisława Kostki oraz upamiętnieniu Powstania Listopadowego.

Czyn godny naśladowania

W niedzielę, dnia 14 b. m byliśmy świadkami pięknej uroczystości. W pensjonacie p. Bogumiły Łukomskiej przy ul. Mickiewicza 36 urządzono gwiazdkę dla biednych.

Grono najbiedniejszych dzieci z ramienia św. Wincentego á Paulo parafji św. Marcina podejmowano podwieczorkiem. Następnie przy choince odśpiewano kolendy, poczem każde z dzieci otrzymało ciepłą odzież i słodycze. W końcu panieńki z pensjonatu odegrały dwie udatne komedyjki, które dziatwa oklaskiwała z zapałem. Jedna z panienek zebrała od gości 16 zł. na biednych. Przy tej sposobności należy podnieść ofiarność i podjęte trudy pani Łukomskiej i jej wychowanek. Oby ten przykład znalazł naśladowców jaknajliczniejszych

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 18 grudnia zgłoszono: Emilja Stachowska, z domu Krajewicz, 60 l. Jerzy Gabel, 1 r. 3 mies. 13 dni. Seweryn Sprenger, mot. tramw., 52 l. Marja Howorka, z domu Ślizowska, 67 l. Marja Zielińska, z domu Padalewska, 66 l. Helena Andrzejewska, kasjerka, 22 l. Adela Roy, robotnica, 22 l.

Teatr „REWJA" żegna w piątek znakomitego swego komika, p. Gierasieńskiego, który wyjeżdża na dłuższy czas z Poznania. W sobotę, dnia 20 b. m., odbędzie się premjera arcywesołej rewji świątecznej p. t. „Cyrk Świąteczny", w której wystąpią najlepsze siły zespołu „Rewji" obok dwóch znakomitych gości: Władysława Szczawińskiego, który przedłużył swą gościnę, i najświetniejszego piosenkarza teatrów warszawskich, KAROLA HANUSZA. Niezrównana ekspresja, ujmujący sposób podawania pointy i wytworny humor, oto co stawia p. Hanusza narówni z najlepszymi wykonawcami piosenki zagranicznej. Nowa rewja obfituje w arcywesołe sytuacje, efektowne tańce i urocze piosenki. Atrakcją niezwykłą będą w niej zapasy francuskie kobiet, oraz całe przedstawienie cyrkowe, w którem nie brak ani tresowanych koni, ani dzikiego osła, ani żonglera. Bilety do nabycia wcześniej w składzie cygar p. Szrejbrowskiego.
nw 6 440

Teatr Wielki

DZIŚ — „Verbum nobile" i „Flis".
Sobota, 20. 12. „Fiołek z Montmartru" — operetka Kalmana — premjera.
Niedziela, 21. 12. wieczorem „Fiołek z Montmartru".
Poniedziałek, 22. 12. „Siła przeznaczenia".
Przedsprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „Par", ul. 27 Grudnia 18, od godz. 10 do 17. W niedziele i święta w Teatrze Wielkim od godz. 11.30 do 13.45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Otello" — premjera.
Sobota, 20. 12. „Otello".
Niedziela, 21. 12. o godz. 3 popoł. „Dziadzio Piernik i babcia Bakalja". (Ceny zniżone).
Niedziela, 21. 12. „Otello".
Poniedziałek, 22. 12. „Radość kochania".
Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Gdy kawaler zostaje papą".
Sobota, 20. 12. „Gdy kawaler zostaje papą".
Niedziela, 21. 12. „Gdy kawaler zostaje papą".
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Teatr Popularny

DZIŚ — „Wierna kochanka".
Sobota, 20. 12. „Tajemnice Mszy Świętej".
Niedziela, 21. 12. o godz. 4 popoł. „Tajemnice Mszy Świętej".
Niedziela, 21. 12. o godz. 8 wiecz. „Tajemnice Mszy Świętej".
Poniedziałek, 22. 12. „Tajemnice Mszy Świętej".
Wtorek, 23. 12. „Tajemnice Mszy Świętej".
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej nabywać można w księgarni p. Dippla plac Wolności nr 11, tel. 17.94, a w kasie teatru na godzinę przed każdem przedstawieniem; w niedziele i święta przez cały dzień od godziny 11 przed południem.

Teatr Rewja

DZIŚ — „Gdy się kobieta zarumieni".

Przez szybkę

Mrozik

Straszna posucha panuje obecnie na wesołe tematy. Mało jest humoru między ludźmi, dokoła widzi się ponure i przygnębione twarze, zgarbione plecy, opuszczone głowy. Kiedy spotka się dwu znajomych przy szklance czarnej na dwóch w kawiarni, naprawdę niewiadomo, o czem mówić, ażeby rozproszyć ciężką atmosferę.

Istnieją trzy zasadnicze typy rozmowy kawiarnianej; przy dźwiękach jazzbandowej orkiestry rozmawia się najlepiej o polityce, o interesach i o pogodzie. Tak było zawsze, od czasów niemowlęctwa kawiarni. A teraz!?

Niech pan sprobuje mówić spokojnie o polityce... albo o interesach, o handlu, o wekslach.

Gdzie się ruszyć — plajta plajtę na plajcie goni i plajtą pogania. O ludziach, którzy ogłosili już upadłość, czy niewypłacalność, mówi się jak o szczęśliwcach, którzy przekroczyli Rubikon i którzy teraz mogą żyć spokojnie. Kto ma dozór sądowy, uważa, że dostał od losu przyjemny podaruneczek na gwiazdkę. Miałem nadzieję, że mrozy przeczyszczą trochę przykrą atmosferę. Wiadomo — mróz ma przecież własności dezynfekcyjne, zabija mikroby. Gdzie tam!

Nie mam znajomości między węglarzami, więc nie wiem, czy w tej branży podniósł się barometr. Naogół jednak humor spadł narówni z rtęcią w termometrach.

Byłem w tych dniach u znajomych z wizytą. Otworzyła mi drzwi jakaś niska, ale bardzo gruba postać. Po chwili zauważyłem, że w miejscu, gdzie normalny człowiek ma głowę, z pośród zwojów przeróżnych materyj błyska para oczu i wysuwa się czerwony nosek.

— Pan mnie nie poznał — doszedł do mnie głos, po którym poznałem Józię - pokojówkę. — Musiałam się tak okręcić, bo zamarzłabym inaczej. Mam na sobie całą swoją wyprawę.

— Czy są państwo w domu?

— A czy panu nic się od naszego pana nie należy?

Zapewniłem ją, że przychodzę z bardzo przyjemnemi zamiarami.

— W takim razie — pan jest w domu. Dla wierzycieli choruje na grypę. Położył się coprawda do łóżka i leży w futrze pod czterema pierzynami. Ale to z powodu zimna.

— A pani?

— Pani poszła z wizytą do znajomych ogrzać się trochę. Ci znajomi mają w mieszkaniu piece. A u nas, proszę pana, jest centralne ogrzewanie..

X. Awery.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ZE ŚWIATA DZWIĘKÓW I ZE ŚWIATA CEMENTU

SZYMANOWSKI DOKTOREM WSZECHNICY JAGIELLOŃSKIEJ

Z Krakowa donoszą nam:

Karol Szymanowski przybył do naszego miasta, aby otrzymać na tutejszym uniwersytecie dyplom doktora filozofji „honoris causa". W przeddzień tej uroczystości, odbył się w przepełnionej sali Starego Teatru recital, jego kompozycyj. Powitały go niemilknące oklaski, gdy zjawił się na estradzie aby akompanjować swej siostrze, p. Stanisławie Szymanowskiej, która odśpiewała szereg pieśni z cyklów „Muezzina Szalonego", „Słopiewni", „Święty Boże" a dalej „Łabędzia", „Pieśń Zulejki" etc., a świetnie tego wieczoru usposobiona, zachwycała siłą i wyrazem głosu. Prof. Drzewiecki wykonał na fortepjanie preludja, etudy i mazurki z op. 1, 4, 33 i 50, oraz „Serenadę „Don Juana", p. Irena Dubiska skrzypcowy „Romans D-dur", „Caprice", oraz „Fontannę" i „Pana z Dryjadami" z cyklu „Mity". Wkońcu Chór Tow. Muzycznego pod dyrekcją p. Wallek-Walewskiego odśpiewał trzy pyszne, a tak trudne do wykonania „Pieśni Kurpiowskie". Na tę ucztę nowej muzyki stawił się cały nasz świat muzyczny uniwersytecki i artystyczny.

Nazajutrz tasama wyborowa publiczność ściśle znowu wypełniła aulę w Collegium Novum. Odbywająca się uroczystość była rzeczywiście niezwykłą. Dostojna 500-letnia Wszechnica jagiellońska w całym dawnym aparacie bereł tóg i gronostaji, pod matejkowskim wizerunkiem jednego ze swych uczniów, Mikołaja Kopernika, udzielała doktoratu honorowego, najwyższego tytułu jakim obdarzyć może, człowiekowi który w świecie muzyki uznanym jest przez Polskę i zagranicę jako jeden z najpotężniejszych naszego czasu twórców, od którego muzyka polska niewątpliwie zaczęła nowy okres.

Zrozumieli to i odczuli ludzie nauki, udzielając zaszczytu, składali zarazem hołd. „Nasza wszechnica czyni sobie zaszczyt, zaszczycając cię tym tytułem" ...brzmi formuła angielska honorowych doktoratów. Ten ton wyrażał się też w przemówieniach rektora, promotora i dziekana — profesora Dybowskiego, — który to ostatni nie przemawiając, stosownie do ceremonjału, podczas promocji, wygłosił piękną mowę na bankiecie wydanym przez uniwersytet na cześć K. Szymanowskiego, wieczorem w sali Grand-Hotelu.

Drobny to liść — aby użyć słów rektora, prof. Załęskiego — dodany do wieńca chwały genjalnego kompozytora. Ale dostojny jednocześnie dowód uznania, który artystę głęboko wzruszył, a który stanowić będzie piękną kartę w dziejach krakowskiego uniwersytetu. Dodajmy, iż tytułu honorowego doktora udzielił Wydział filozoficzny Uniwersytetu Jagiell. dotychczas tylko czterem przedstawicielom świata sztuki: Kraszewskiemu, Matejce, Sienkiewiczowi i Paderewskiemu. Przypomniał to w swem przemówieniu promotor prof. Z. Jachimecki, znany muzykolog a serdeczny przyjaciel i pierwszy entuzjastyczny komentator Karola Szymanowskiego.

(p. t.)

POZNAŃSKI KONKURS MUZYCZNY PRZEDŁUŻYŁ TERMIN ZGŁOSZEŃ

Wiadomo, że z okazji 40-lecia Wielkopolskiego Związku Kół Śpiewackich, przypadającego na rok 1932, rozpisał Zarząd Główny konkurs kompozytorski na dzieło choralne z orkiestrą i solistami. Termin, zrazu wyznaczony na 31 grudnia 1930, został obecnie przedłużony do 1 kwietnia 1931 r. Donosząc o tem, przypominamy zasadnicze warunki konkursu, a mianowicie: Utwory nigdzie dotychczas niewykonywane, a pochodzące z pod piór kompozytorów—Polaków w kraju lub zagranicą, mogą mieć formę oratorjum (świeckiego lub religijnego), kantaty, suity ballady itp; pozostawia się kompozytorom zupełną pod tym względem swobodę. Pisane być winny do tekstu (wartościowego) autorów polskich (bez ograniczenia epoki), z ewentl. uwzględnieniem tekstów biblijnych i ludowych. Czas trwania: minimum 20 minut, maximum trzy kwadranse. Prace winny być opatrzone w godło, uwidocznione również na zamkniętej kopercie, zawierającej imię, nazwisko i adres kompozytora. Skład orkiestry dowolny (w ramach symfonicznej, w ostatecznym razie dętej), chór zasadniczo: mieszany, liczba solistów: do czterech. Nagród pieniężnych pięć: pierwsza 10.000, druga 7,500, trzecia 5.000, czwarta 3.000, piąta 2.000 zł. Utwory nagrodzone stają się własnością Wielkopolskiego Związku Kół Śpiewackich z uwzględnieniem praw autorskich. Nadto Związek zastrzega sobie prawo nabycia wyróżnionych, choć nie nagrodzonych utworów.

Nagrodzone i wyróżnione utwory będą wykonane na festivalu ubileuszowym Wlkp. Związku w r. 1932 w Poznaniu. Rozpatrywane będą utwory tylko o wysokim poziomie artystycznym i technicznym. Sąd konkursowy stanowić będą wybitni muzycy słowiańscy. Uprasza się o nadsyłanie oprócz partytur również i wyciągów fortepianowych p. adres: Wielkopolski Związek Kół śpiewaczych — Poznań, ul. Marsz. Focha 50, z dopiskiem „Na konkurs".

BYŁO NAS NIEWIELU...

Na międzynarodowej wystawie architektury, która odbyła się w Budapeszcie łącznie z międzynarodowym zjazdem architektów, była reprezentowaną także i Polska.

Dział polski został zorganizowany przez Związek Stowarzyszeń Architektów Polskich o którym pisaliśmy niedawno. Ponieważ dział nasz spotkał się z ogólnem uznaniem a nawet liczne głosy przyznawały mu pierwszeństwo pod względem organizacyjnym, pomimo że inne kraje uruchomiły znaczniejsze środki pieniężne, niech mi będzie wolno powiedzieć parę słów krytyki, bo jeśli nawet było dobrze, to przecież mogło być jeszcze lepiej.

Dla osłodzenia pigułki parę słów o zaletach. Główną zaletą działu polskiego było przyjęcie zasady wystawienia fotografij dzieł wykonanych Fotografje dużego formatu, mniejwięcej takiego jak czeskie na „Komturze" poznańskiej, wykonane specjalnie dla wystawy, przez znakomite atelier „Fotoplat" w Warszawie, wyróżniały się artystycznem ujęciem kompozycji poszczególnych zdjęć, których artyzm spotęgowano zastosowaniem najnowszych zdobyczy techniki fotograficznej. W tych warunkach nieraz nawet mniej wybitne dzieła architektury nabierały specyficznego posmaku.

Ale kij ma dwa końce. Ponieważ warunkiem regulaminowym wystawy było wyłączenie dzieł już publikowanych, przeto niezbyt bogaty dorobek architektoniczny Polski powojennej znalazł się w tym cięższych warunkach. Siłą rzeczy zwrócono się do budowli wykończanych w tym sezonie, stąd dokładanie zdjęć na ostatnią chwilę, a tu jak na złość dwa miesiące nieustannych deszczów uniemożliwiały pracę fotografa. Dlatego dział polski dalekim był od pełni całokształtu naszego dorobku.

Pozatem świeciła abstynencją prowincja. Związek Stowarzyszeń ma na celu jednoczenie ogółu polskich architektów, tymczesm ośrodki tej miary co Kraków, Poznań i Lwów nie zgłosiły przynależności, zasłaniając się bądź trudnościami finansowemi, z któremi na własnym gruncie nie mogą się uporać, bądź też niepodając żadnych motywów. Ale jest rzeczą niezmiernie charakterystyczną dla naszej senności, że nawet wtedy gdy udział w jakiejś akcji nie pociąga za sobą żadnych kosztów (tak było w tym wypadku, gdyż Związek pozyskał fundusze państwowe na przygotowanie materjału fotograficznego) nie jesteśmy w stanie przełamać niczem nie wytłomaczonej apatji. Skutkiem tego, ani prace w Gdyni, ani Łódź, ani Katowice nie sprezentowały swego dorobku, który przecież jest tak bardzo pokaźny.

Jest to niewątpliwie winą organizatorów, a więc Rady Związku, że nie umiał tej apatji przełamać; nie wystarcza samemu pracować, bo jak w tym wypadku siły muszą okazać się za szczupłe, trzeba umieć zmusić innych do pracy. Na tem polega organizacja. Tego niestety zaniedbała Rada Związku Stowarzyszeń Architektonicznych a w wyniku mieliśmy — pomimo dużej nawet pracy poszczególnych członków komitetu wystawowego — dzieło niekompletne. Należy spodziewać się, że nowa Rada potrafi te braki uzupełnić, że zdoła nakłonić koła prowincjonalne do intensywniejszej współpracy.

Warszawa.

Dr. L. Niemojewski.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Przemysł wojenny Polski porozbiorowej mało jest znany i dlatego z radością oglądamy na łamach ostatniego tomu „Przeglądu historyczno-wojskowego" dwie prace z tego zakresu. Jedna z nich pióra Rafała Gerbera traktując o fabrykacji dział w czasie powstania listopadowego ukazuje nam, iż w tym okresie wyrabiano dwa rodzaje dział: mosiężne i żelazne. Pierwsze montowano w arsenale warszawskim, oraz fabrykach Białogonie, Samsonowie, Suchedniowie, Odrowążu, Wąchocku, Ostrowcu, i Chmielowie. Podobnie obok tego niektóre z nich wyrabiały również żelazne. Nieudane z początku próby odlewania armat z czasem są uwieńczone pomyślnemi rezultatami niestety koniec powstania położył kres tej wytwórczości. Druga praca St. Warszawskiego zaznajamia nas z akcją wyrobu prochu. Akcja ta znacznie prędzej została usprawniona niż fabrykacja dział, szwankowała jednak z powodu braku saletry w kraju. Obie prace świadczą, że przemysł wojenny mimo trudnych warunków i zajęcia części kraju przez wroga rozwijał się i gdyby nie ogólne załamanie się, stanąłby zupełnie na wysokości zadania. (J. St.)

Echa rocznicy Kochanowskiego. Równocześnie ukazał się mały katalog wystawy regjonalnej ku czci Jana Kochanowskiego, urządzonej przez Poznańsko-Pomorskie Koło Związku Bibljotekarzy Polskich w Poznaniu w dn. 1—5 czerwca 1930, wzorowo opracowany przez pp. Ludwikę Dobrzyńską Rybicką i Bożenę Szulc-Golską (159 pozycyj). Katalog wyszedł z zasiłkiem Bibljoteki Kórnickiej w Rolniczej Drukarni w Poznaniu, pod pieczołowitą opieką Jana Kuglina. (f. p.)

Krakowskie Tow. miłośników medycyny odbyło posiedzenie, na którem prof. dr. Szumowski, dr. Ostachowski i dr. Bilikiewicz zdali sprawę z VIII Kongresu medycyny w Rzymie. (nk)

OCHRONA ZABYTKÓW

Stary śląski modlitewnik. Z Katowic donoszą nam: Z okazji święta św. Barbary, która jest szczególną patronką górników, należy przypomnieć, że w archiwum kościoła parafjalnego w Tarnowskich Górach znajduje się modlitewnik Bractwa Św. Barbary z roku 1741, który jest ważnym dokumentem, świadczącym o polskości ludu górnośląskiego. Karta tytułowa tego modlitewnika mieści następującą treść: „Prześwietne Bractwo Barbary S. Panny Męczenniczki Chrystusowej, Patronki Szczęśliwey Śmierci Wielkiemi Łaskami y Odpustami Rziemskiemi. Uprzywilejowene Przi Kościele Pharnim S. S. Apostołów Piotra y Pawla. Na Górach Tarnowskich fundowane solennie w dzień w Niebo wziętey Nas. Panny Maryi 15 Aug. 1747 Introdukowane. W Wrocławiu, w Drukarni Akademicy Cell. S. I." (E)

MUZYKA

Cykl wagnerowski w Bayreuth odbędzie się w przyszłym roku między 21 lipca a 19 sierpnia. Odegrane będą te same dzieła co w roku obecnym, więc „Tannhaeuser", „Parsifal", „Tristan"i tetralogja „Pierścień Nibelunga". Na czele zarzadu stanęła jako przewodnicząca pani Winifreda Wagner, wdowa po Siegfriedzie.

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Malarze dubrowniccy a mianowicie pp. Milijan, Jagsz i Popović urządzili wystawę w Bratysławie i mieli duże powodzenie.

SZKOLNICTWO

Konfiskaty szkolne. W „Przyjacielu Szkoły" omawia ten temat prof. Wł. Witwicki. Dzieci przynoszą do szkoły nietylko książki i zeszyty, ale także rozmaite obrazki, kółeczka, sprężyny, i inne zabawki i odpadki. Na lekcjach bawią się tem i narażają się na gniew nauczyciela, i konfiskatę zabawki. Prof. Witwicki zaś oświadcza, że właśnie przy tych dziwacznych zabawach odpadkami, dzieci uczą się więcej, niż na niejednej godzinie szkolnej: poznają cechy materjałów, przeżywają upodobania estetyczne, wogóle, stają wobec zagadnień, które im z czasem nauka rozwiąże. Bezwzględne zabieranie tych zabawek i niszczenie ich nie jest z punktu wychowawczego właściwe, gdyż budzi do nauczyciela nieufność. Bawienie się obrazkami pod ławką nie jest zbrodnią, lecz jest tylko zajęciem nie na czasie. Wypada je przerwać i w sposób właściwy skierować uwagę dziecka na tor należyty. W zakończeniu zauważa prof. Witwicki, że zagadnienie konfiskat szkolnych powinni rozważyć nietylko nauczyciele, ale i rodzice, i ci wszyscy, których sprawy wychowania zajmują, bo nie jest ono tak błahe, jakby się nam wydawało. (St. N.)

Fizyka w szkole powszechnej. Książnica Atlas wydała W. Zillingera „Zbiór ćwiczeń z fizyki dla szkół powszechnych". Przyrządy, jakich trzeba do tych ćwiczeń, są nader proste. Podręcznik ten ułatwi zorganizowanie pracowni fizycznej w szkole, więc zainteresuje pewnie sfery nauczycielskie. (sw)

RUCH REGJONALISTYCZNY

Regjonalizm płocki z przed stu lat opisuje Halina Rutska, w swej pracy o „Towarzystwie naukowem płockiem" w ostatnim „Roczniku" tegoż Tow. Dowiadujemy się z niej, iż już w 1820 r. postawiło sobie ono zadanie „przy pomocy powszechnej wystawić obraz województwa płockiego, ukazujący dawną świetność ziemi płockiej, jej odrodzenie się, nadzieje, byt i potrzeby mieszkańców". Po upadku powstania listopadowego Towarzystwo zostało zwinięte przeprowadziwszy część swego programu. Zwłaszcza dzięki wysiłkowi prokuratora Gawaceckiego, ponownie zawiązało się w roku 1907 i do dnia dzisiejszego istnieje i działa. Poza omawianą pracą zawiera „Rocznik" tekst słynnego „Wesela na Kurpiach" ks. Skierkowskiego, rozprawę St. Liszewskiego o „zniesieniu wymogu pochodzenia szlacheckiego przy otrzymywaniu dostojeństwa i godności duchownych", oraz znaną już dawniej z nadbitki pracę prof. Arnolda o „początkach biskupstwa płockiego w świetle falsyfikatów mogileńskich". (J. St.

A WIĘC: „LESZCZYŃSKI" NIE ZAŚ „LESZNOWSKI"

Przypominamy sobie „Pewukę". W oddziale Ministerstwa Oświecenia zwracały uwagę piękne fotografje zabytków naszej architektury ze wszystkich dzielnic Polski. Cenna była to kolekcja i słusznie wystąpiono z nią na P. W. K. Podpis pod każdą fotografją wyjaśniał, jaki to zabytek i w którym leży powiecie. Objaśnienia te były niezbędne, zbyteczne jednak były w nich pewne fatalne pomyłki, czy raczej błędy. I tak w podpisach tych Ministerstwo zapewniało, że Rydzyna leży w powiecie „lesznowskim", nie zaś, jak głoszą wszystkie dokumenty historyczne, tradycja i jak brzmi utarta forma miejscowa — w powiecie leszczyńskim. (Od miasta Leszna, dawniej Leszczno). Tak samo powiat strzeliński (od m. Strzelna) przezwano wbrew tradycji i używanej zawsze formie powiatem raz „strzelneńskim", to znów „strzelnieńskim". Podobny los spotkał powiat mogileński (Mogilno), który przezwano błędnie „mogilnickim".

Zwróciliśmy na to uwagę w naszem piśmie dwukrotnie: w feljetoniku p. n. „Ministerjalne oświecenie publiczne" (patrz nr. 260 z dn. 8 czerwca 1929 r.), oraz w artykule Sz. Nawrockiego p. n. „Mickiewicz, proch leszczyński i okólnik" (nr 362 z dn. 7. sierpnia 1929 r.) Drugi artykuł wyjaśniał, skąd wzięły się te fatalne błędy czy omyłki-eksponaty ministerstwa wyznań relig. i oświecenia publ., a wyjaśniał następująco:

Jak słychać, ministerstwo W. R. i O. P. wydało przed dwoma laty okólnik do władz podległych, ustalający przymiotnikowe nazwy powiatów, przyczem powiat, którego stolicą jest Leszno, nakazywano nazwać „lesznowskim", Nowotwór ten, niezgodny z duchem języka, tradycją i historją powinien znikać jak najprędzej z Wystawy, a okólnik o nazwach powiatów należy uzupełnić nowym, który prostuje skonstruowane błędnie nazwy i przywrócić właściwe.

Przypominamy obecnie tę sprawę, albowiem istotnie pojawił się wreszcie taki prostujące owe błędy okólnik. Ogłosiło go Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w swym „Dzienniku Urzędowym" nr. 8 z dn. 15 kwietnia r. 1930, by ustalić „brzmienie nazw władz i urzędów wojewódzkich i powiatowych w formie przymiotnikowej". I tak powiat, którego stolicą jest Leszno, nowy okólnik nakazuje słusznie nazywać leszczyńskim, Strzelno - strzelińskim, Mogilno - mogileńskim, Środa - średzkim, na Pomorzu zaś, powiat, którego stolicą jest Kościerzyna-kościerskim, Sępólno - sępoleńskim wszystko w zgodzie z tradycją i prawami języka. Nareszcie... (szn)

VARIA

„Bibljoteczka Przyrodnicza" księgarni św. Wojciecha ma ustaloną renomę zwłaszcza między młodymi miłośnikami przyrody, a także wśród rodziców, którzy dają starszym dzieciom umiejętnie dobraną lekturę. Przeczytają one z zajęciem takie opowiadania jak Heleny Grotowskiej „Zwierzęta juczne", Jadwigi Viewegerowej „Z życia ryb", Marji Sadzewiczowej „Słońce" i Anieli Kozłowskiej „Egipt darem Nilu". Niemniej zaciekawi ich B. Dyakowskiego „O trzęsieniach ziemi", dziełko, w którem doskonały popularyzator umiejętnie wyjaśnia ciekawe, a groźne zjawisko. (kw)

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Walka z bezrobociem

Bezrobocie w ostatnich latach, we wszystkich prawie państwach wzrosło o 2 — 3 razy. Międzynarodowe Biuro Pracy oblicza ilość bezrobotnych w czterech tylko państwach (U S. A., Niemczech, Anglji i Włoszech) na przeszło 11 miljonów, co wraz z rodzinami czyni około 30 miljonów ludzi, pozbawionych zarobku.

Prof Wildbrandt oblicza, że podczas gdy przed wojną w głównych krajach przemysłowych bezrobocie wyniosło od 3 do 8 proc., to ostatnio wynosi ono od 10 do 30 proc liczby robotników zatrudnionych w przemyśle . W dobie obecnej bezrobotni przestali być armją rezerwową dla przemysłu — a są jakoby stanem odrębnym.

Cały szereg czynników złożył się na dzisiejszy stan rzeczy. Na gospodarstwie światowem odbiła się ujemnie grupa czynników politycznych, jak polityka samowystarczalności, neomerkantylizm, polityka celna, uprzemysłowienie szeregu krajów zamorskich, wyeliminowanie Rosji z koncernu światowego i t. d Dalej należy wymienić utrudnienia emigracyjne, postęp maszynizmu, odbierający pole pracy robotnikom i umożliwiający zatrudnianie kobiet i pracowników młodocianych Wreszcie, w dziedzinie społecznej zubożenie stanu średniego wskutek inflacji i t p. zaburzeń zmusił do pracy ludzi, którzy dawniej żyli ze stałych dochodów. . Na końcu wspomnieć należy również o ucieczce do miast pracowników rolnych, którym znudziła się wieś.

Jak widzimy, zjawisko bezrobocia jest refleksem rozlicznych przyczyn Rzecz oczywista, że walka z bezrobociem musi być prowadzona przy pomocy najprzeróżniejszych środków. Zagadnienie leczenia tej choroby społeczno-gospodarczej, jaką jest bezrobocie, stanowiło przedmiot b interesującego referatu, wygłoszonego w warszawskiem towarzystwie ekonomistów i statystów polskich przez p. doc. dr. Ferdynanda Zwejga.

Prelegent wskazał na szereg czynników politycznych, jako na ważne instrumenty w walce z bezrobociem. Do nich zaliczał: zniesienie wszelkiego rodzaju zakazów, zwłaszcza w stosunkach handlowych, emigracyjnych i t. p, dalej zahamowanie dalszego procesu urbanizacji przez stworzenie lepszych warunków pracy na wsi dla robotników rolnych, co poniekad stosowane jest już w Niemczech, Francji i Włoszech, wreszcie: wysiłki w kierunku osadzenia częściowego bezrobotnych na roli (Anglja).

Niemniej ważnym środkiem jest ochrona stanu średniego, zwłaszcza rzemiosła i zahamowanie proletaryzacji Stan średni bowiem spełnia pożyteczną rolę medjatora socjalnego W grę też wchodzą środki, zmierzające mechanicznie do zmniejszenia podaży pracy młodocianych i starców, co dałoby się osiągnąć przez podniesienie obowiązku szkolnego i wyeliminowanie jednego rocznika z rynku pracy oraz przez wprowadzenie ubezpieczeń na starość. Słuszną rzeczą jest ograniczenie pracy zawodowej kobiet na co jeszcze zwrócił uwagę Adam Smith. Również inwestycje publiczne, podniesienie wykształcenia zawodowego robotników (nadmiar niekwalifikowanych przy jednoczesnym braku specjalistów!) ,ograniczenie liczby urodzeń, regulacja postępu technicznego — są ważnemi czynnikami w walce z bezrobociem.

Krótkie informacje gospodarcze

— W dniu 15 bm. odbyło się posiedzenie rady Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Handlu Górnictwa i Finansów na którem omawiano cały szereg aktualnych zagadnień gospodarczych.

— Dzienniki wymieniają, iż na przewodniczącego komisji reorganizacyjnej angielskiej przemysłu węglowego zostanie powołany sir Ernest Gowers.

— Rada ministrów w Egipcie postanowiła podnieść cło na cukier z 440 na 700 piastrów od tony. Jednocześnie zdecydowano utworzyć państwowy monopol cukrowy w drodze porozumienia z kompanją cukrowniczą.

— Światowa produkcja samochodów Forda wynosiła w listopadzie b. r. 51 923 sztuki wobec 78 347 szt. w październiku br.

— Bank of Hollywood, w którym artyści filmowi posiadali swoje rachunki bieżące, wstrzymał wypłaty. Niedobór wynosi 3 600 000 dolarów.

— Międzynarodowy kartel miedzi obniżył cenę miedzi elektrolitycznej cif porty europejskie z 12,30 na 11,30 dol.

Budda gra w ruletę

Przyzwyczailiśmy się już do objektywizmu sprawozdań Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen Przyzwyczailiśmy się przedewszystkiem do ich apolityczności. To też musimy przyznać, że referat dyr. Instytutu prof Lipińskiego, wygłoszony w Warszawie w Stowarzyszeniu Polskich Dziennikarzy i Publicystów Gospod., sprawił nam rozczarowanie.

Prof Lipiński, w drobiazgowości analizy paralelizmu gospodarczo - politycznego poszedł tak daleko że odmówił generalnie państwu mocy wpływu na przebieg konjunktury. Wiele w tem jest prawdy, gdyż procesy psychiczne ludności odgrywają w przebiegu konjunkturalnym rolę niemałą, stwarzając z rezultatów zarządzeń państwowych wielką niewiadomą, lecz tak energiczne odżegnywanie się wysokiego i reprezentacyjnego bądź co bądź urzędnika ministerstwa przemysłu i handlu uważać musimy jako pierwszą jaskółkę zrzeczenia się odpowiedzialności państwa za przebieg konjunktury.

Referent zaznaczył przytem specjalnie, że zbyt wiele wpływu na złą konjunkturę przypisuje się polityce podatkowej, polityce agrarnej, wreszcie etatyzmowi, które, zdaniem dyrektora Instytutu, nie mogą być uważane za przyczynę sprawczą polskiej depresji gospodarczej. Nie będziemy się sprzeczać do której z czterech przyczyn dostatecznych zaliczyć należy wyżej wymienione momenty. Musimy mimo wszystko stwierdzić że, choć nie są to jedyne przyczyny kryzysu, jedno z wielu są zato niewątpliwie. Orzeczenie profesora Lipińskiego tchnie egzotyczną filozofją braminów hinduskich, dla których „Budda nie jest tem, ani nie jest tamtem; nie jest również niczem innem". .

Ale tam mowa jest o absolucie, który jest pojęciem zamkniętem samem w sobie, nie noszącem żadnych cech poznawalnych dla człowieka. Konjunktura gospodarcza zaś, szczególnie zła konjunktura obecna, jest dla nas zjawiskiem zupełnie realnem, którego cechy w postaci skurczonych obrotów, zwiększonego bezrobocia, dysproporcji cen rolniczo-przemysłowych, zastoju gotówkowego, są przez wszystkich bez wyjątku bardzo dotkliwie odczuwane i rozumiane. Jeżeli jednak według referenta zła nasza konjunktura nie jest wadliwą strukturą podatkową, ani nie jest chwiejną polityką agrarną, ani nie jest etatyzmem, nie jest również niczem innem, to czem jest wreszcie?

Tymczasem wcale nie widać, aby kryzys obecny był tak bardzo niezależny od wyżej podanych składników. . Pan Ch. Dewey, który był chyba dość dobrze i dość długo płacony aby uwagi jego brane były pod uwagę, stwierdza w swym ostatnim raporcie, że podatki są nietylko za wysokie, ale są i nielogiczne. Nielogiczny jest przedewszystkiem system eksploatacji podatnika, który ściąga z przemysłu i handlu 350 i pół miljona złotych, gdy przed wojną ściągał 74 i pół milj zł, system, który 17 miljonów hektarów ziemi zwolnił od podatków, a mimo to nie uwolnił ich od bankructwa.

Pozatem ostatni biuletyn Instytutu potwierdza z całą stanowczością zależność kryzysu od sytuacji rolnictwa. Czyżby więc istniała tak daleka rozbieżność między poglądami szefa Instytutu a resztą kolegjum?

Odpierając pogląd profesora Lipińskiego na wpływ etatyzmu, raz jeszcze powołać się musimy na Ch Deweya. Stwierdza on, że państwo stało się właścicielem m. in. pięciu przedsiębiorstw, aby ratować je od bankructwa Pierwszym czynem państwa było uwolnienie państwowych już zakładów od podatków, co nie uchroniło mimo to takiego „Ursusa" od straty 90 proc. kapitału zakładowego Ale fatalny wpływ etatyzmu nie kończy się na cieplarniach hodowli produkcji własnej, przebija się on w wysoce niechętnym stosunku władz i urzędów do świata gospodarczego, a w ostatnim referacie dyrektora instytutu zatknął swą bojową chorągiew na ostatnim bastjonie objektywizmu gospodarczego.

P. dyrektor Instytutu daje jedno jedyne wyjaśnienie depresji: „po fazie ożywienia musi nastąpić faza pogorszenia, aby ustąpić znów miejsca poprawie Kołowrotek musi się kręcić" — powiada. To moniuszkowskie „kręć się kręć, wrzeciono" mogłoby nam wystarczyć, gdybyśmy byli świadkami w przeszłości istotnie gigantycznych inwestycyj, setek tysięcy kilometrów szyn, dróg, tysięcy domów mieszkalnych. Ale tego wszystkiego, w tym usprawiedliwiającym stopniu nie było.

Lecz najbardziej zastanawiająca jest konkluzja. Referent stwierdza, że poprawa niewątpliwie będzie, ale czy nastąpi ona z wiosną, czy jesienią 1931 r., czy z wiosną 1932 r., tego określić nie można. Taka konkluzja dobra jest dla zgranego gracza, który stawia majątek na czerwone, a tu konjunktura od szeregu lat wali i wali na czarne. Kiedyś po 20 razach, ruleta wyrzuci upragnione czerwone, ale gracz tymczasem popełni samobójstwo. Naród ani w ten, ani w inny sposób od konjunktury uciec nie może, więc musi, bezwzględnie musi ją opanować. I dlatgo naród nie może oddzielać linję jednolitą spraw politycznych od gospodarczych i dlatego żąda decyzji i odpowiedzialności od sterników nawy państwowej.

Tadeusz Kozłowski.

KRONIKA ORGANIZACYJNA

Stosunki handlowe z zagranicą

Firma kanadyjska pragnie nawiązać stosunki handlowe z polskimi producentami bez względu na branżę, celem komisowej sprzedaży polskich artykułów na rynku kanadyjskim.

Firma niemiecka poszukuje dzielnego i rzutkiego przedstawiciela na okręg poznański cele msprzedaży maszyn i narzędzi precyzyjnych.

Firmy, pragnące nawiązać stosunki handlowe z Brazylją, zechcą się zgłosić do Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu.

W Izbie przem.-handlowej w Poznaniu jest do przejrzenia lista zapytań i ofert firm niemieckich, pragnących nawiązać stosunki handlowe z Polską.

Firma argentyńska pragnie nawiązać stosunki handlowe z polskiemi wytwórniami parasoli damskich i galanterji skórzanej (torebki) Bliższych informacyj udzieli Izba handlowa polsko-lacińsko-amerykańska, Warszawa, ul. Hortensja 6, za zwrotem kosztów manipulacyjnych w wysokości 1 zł.

W Stanach Ziednoczonych znajdą zbyt drobne artykuły metalowe Bliższych informacyj udziela Izba Przem.-handlowa w Poznaniu.

Firmy, pragnące nawiązać stosunki handlowe z firmą „De Castro Moslier", Import and Export, Porto, zechcą się uprzednio skomunikować z Izbą przem.-handlową w Poznaniu.

Na podstawie informacyj od Państw. Instytutu Eksportowego Izba w Poznaniu komunikuje, że przesyłki pocztowe o wadze 10 kg., idące z Polski okólną drogą morską do Harbina w ciągu 75 do 100, a nawet 120 dni. Najdłużej idą przesyłki przez Hamburg, jak również przez Tryest. Firmy zagraniczne, którym zależy na szybkości, kierują przesyłki przez Szwajcarję oraz Włochy. Przesyłki takie są nieco droższe, lecz nadchodzą po 50 dniach. Na przesyłkach takich należy umieścić napis „Via Switzerland—Italy—Chiasso".

Z rynków nabiału

W ub tygodniu sprawozdawczym od 11. — 17. 12. 30 r. sytuacja rynkowa była jeszcze nacechowana aktywnością przedświąteczną, jakkolwiek pod koniec tygodnia nadchodziły już wiadomości z Kopenhagi o słabszym rynku. Objaw ten jest normalny, ponieważ importerzy w większej mierze pokryli już zapotrzebowanie przedświąteczne.

Notowania berlińskie w ub. tygodniu podwyższono dwukrotnie o 6 marek i 3 marki na marek niemieckich 141.— per 50 kg. franko stacja odbiorcza za I gat., 128.— per 50 kg. za II gat., 112.— per 50 kg. za III gat. przy mocnej tendencji. Mimo to eksport masła polskiego do Niemiec jeszcze więcej zmalał ze względu na korzystniejsze ceny w kraju.

Rynek angielski również okazał większe ożywienie, lecz ceny nie odpowiadają możliwościom bytu na innych rynkach.

Na główną uwagę zasługiwał rynek krajowy, gdzie ze względu na zmniejszoną produkcję mleka lokowano większość dostaw masła.

Z KRAJU

(k) **Odroczenie zebrania wierzycieli Pol. Banku Handlowego w Poznaniu.** W piątek rano miało odbyć się zgodnie z zapowiedzią zebranie wierzycieli Banku Handlowego S. A. w Poznaniu Na zebraniu tem miano przedstawić uzgodniony z postulatami wierzycieli tekst propozycyj ugodowych. Zebranie z powodu małej liczby obecnych nie doszło do skutku. Wobec tego zarządził sędzia, zgodnie z rozporządzeniem o zapobieganiu upadłościom, termin nowego zgromadzenia wierzycieli na dzień 3 stycznia. Zainteresowani otrzymają zawiadomienia listami poleconymi.

(k) **„Rabaty" dla pracownik'w.** W Berlinie skazano niedawno pewną firmę za nieuczciwą konkurencję. Firma powyższa udzieliła urzędnikowi przedsiębiorstwa, od którego otrzymała zlecenie, 10 proc. „rabatu". Oskarżona o uprawianie nieuczciwej konkurencji, tłumaczyła się przed sądem, że udzielanie tp. rabatów jest w jej branży przyjęte, i gdyby do tego „uzusu" się nie zastosowała, straciłaby klijentelę. Oskarżona oświadczyła w dalszym ciągu, iż jej konkurencja również w ten sam sposób postępuje i gotowa jest przedłożyć na to dowody; zatem w tym wypadku prawa o nieuczciwej konkurencji stosować nie można. Sąd Rzeszy (I. 38/30) odrzucił rewizję oskarżonej firmy, a w motywach wyroku zaznaczył, że prawo o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji właśnie na to uchwalono, by tp. choćby i zakorzenionym niedomaganiom przeciwdziałać. Prawo to ma także działać wychowawczo w sferach handlowych i przemysłowych, a nie podtrzymywać „uzusy", które deprawują charaktery i dezorganizują uczciwą wymianę towarów i produktów.

Warto przy tej sposobności rozejrzeć się, jak wyglądają u nas stosunki w handlu i przemyśle, jeśli chodzi o tego rodzaju „rabaty", czyli — mówiąc poprostu — łapówki. Czy u nas jest wszystko na tem polu w... porządku? Może i u nas przyjdzie kiedy tego rodzaju sprawa przed Sąd Najwyższy.

(k) **Zjazd Związku Izb przem.-handlowych.** W dniu 17 bm. odbywał się w Warszawie zjazd Związku Izb przem.-handlowych. Na porządku dziennym znajdował się szereg aktualnych spraw gospodarczych, a m. innemi została poddana szczegółowej dyskusji sprawa ustalenia zakresu prac z dziedziny polityki gospodarczej, wymagających ustawowego załatwienia. Rezultaty zjazdu przedłożone zostaną odpowiednim czynnikom rządowym.

(k) **Śląska firma B-cia Czeczowiczka ugodziła się z wierzycielami.** W dniu 10. grudnia b. r. została zawarta pozasądowa ugoda między fabryką wyrobów włókienniczych B-ci Czeczowiczka w Andrychowie a jej wierzycielami. Firma Czeczowiczka popadła w swoim czasie w trudności płatnicze wskutek strat, poniesionych w innych przedsiębiorstwach (Interma — Zawiercie), w których była zaangażowana. Jednakowoż już po pierwszem ustaleniu stanu majątkowego okazało się, że nie zachodzi w ty mwypadku insolwencja, lecz tylko typowa immobilizacja. Przedsiębiorstwo podjęło natychmiast kroki, aby zabezpieczyć kontynuowanie swej wytwórczości i zlikwidowało bezzwłocznie wszelkie współudziały w innych interesach, które okazały się nierentowne Gdy następnie firma otrzymała znaczne fundusze gotówkowe, celem zaspokojenia wierzycieli nastąpiło odrazu poważne odprężenie sytuacji, co doprowadziło w końcu do ugody na podstawie 100 procentowego uregulowania długów wraz z odsetkami.

Z ZAGRANICY

(z) **Kampanja o zniżkę cen we Włoszech.** Prasa włoska prowadzi w dalszym ciągu kampanję za zniżką cen. W związku z tem naczelny redaktor „Giornale d'Italia" Ganeda porusza sprawę eksportu, twierdząc, iż zastój eksportowy daje się odczuwać we wszystkich państwach, a to z powodu zmniejszenia się pojemności rynku oraz wielkiej konkurencji. Aby zdobyć rynki należy obniżyć znacznie koszty produkcji. Rząd włoski czyni co może, by ułatwić kalkulację eksportu. Ostatnio zniżono płacę robotników, obecnie należy wymagać, by rolnictwo i przemysł zrewidowały swój dotychczasowy stosunek do zarobków, kontentując się zarobkami centymowemi Gazeta stwierdza, że przemysłowcy włoscy utracili wiele dostaw zagranicznych z powodu kalkulacji cen, przyczem odgrywały rolę różnice centymowe na jednostkach kalkulowanych.

(z) **Obroty handlowe Stanów Zjedn. maleją.** Dane statystyczne opublikowane przez departament handlu wskazują na ogromne zmniejszenie się handlu zagranicznego Stanów Zjedn. Obrót w ciągu ostatnich 11 miesięcy osiągnął po stronie eksportu 3.568.483.000 dolarów, po stronie zaś importu 2.853.336.000 dolarów, podczas gdy w roku ub. eksport w tym samym okresie czasu wynosił 4.824.333.000 dolarów, import zaś 4.089.552.000 dolarów. W listopadzie import osiągnął najniższy poziom, nienotowany od r. 1922.

Z WYDAWNICTW

(w) **„Przegląd Gospodarczy"** zawiera następującą treść: „Nad grobem Tad Popowskiego" — Andrzej Wierzbicki: „Przegląd sytuacji — E. R.; „Czy cierpimy na niedostatek złota?" — Feliks Młynarski: „Kryzys działalności gospodarczej Ligi Narodów" — A.; „Komercjalizacja kolei polskich" — Inż. A. Krzyżanowski: „Nowelizacja prawa o spółkach akcyjnych" — L. A; „Konferencja Imperjalna 1930 r." — Dr. Stefan Janicki: „Niemcy w walce z bezrobociem" — J. Bolesta. Poza tem zeszyt zawiera: rynek pieniężny, rynki towarowe, oraz kronikę.

Niech żyje czek!

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Gdynia, w grudniu.

Policja gdyńska objawia szczególną czujność w dniach przyjazdu do portu statków z Ameryki, ponieważ wówczas trzeba ustrzec zamorskich podróżnych przed złodziejami kieszonkowymi i innymi oszustami, zjeżdżającymi do Gdyni specjalnie w celu „witania" gości z Ameryki.

Pracę w tym kierunku ułatwiają zbiory fotografij zawodowych kieszonkowców z Łodzi i Warszawy, oraz specjalni agenci śledczy, znający doskonale rzezimieszków i ich sposoby. Zazwyczaj urządza się obławy w przeddzień przyjazdu statku Podczas jednej z takich obław, urządzonych w lecie, ujęto coś tuzin znanych kieszonkowców. Ponieważ w danej chwili nie mieli nic na sumieniach puszczono ich z aresztów policyjnych, ale dopiero po wyjeździe Amerykanów z Gdyni.

W dniu 17 grudnia przybył do Gdyni statek „Kościuszko" z 244 pasażerami, którzy przybyli do Polski celem spędzenia w kraju świąt Bożego Narodzenia. Statystyka portowa podała 254 pasażerów, ale wśród nich było 10 deportowanych osób, które Ameryka z tych lub innych względów nie chciała przyjąć. Te osoby spędzą święta również w kraju, lecz specjalnie w tym celu tutaj nie przyjechały, więc nie zaliczamy ich do pierwszj grupy.

Wśród tych 244 pasażerów, między którymi była również amerykańska „Miss Polonia", panna Adela Kowalska, znajdował się w trzeciej klasie niejaki Adam Łazewski, zamieszkały w jakiejś wiosce powiatu błońskiego, w Puszczy Kampinowskiej.

Polak z Ameryki, lat czterdziestu, po załatwieniu formalności celnych skierował się do jednego z prywatnych banków w Gdyni i oświadczył gotowość sprzedania czeku na dolary i nabycia złotych. Pan Łazewski reflektował na sumę 10.000 złotych.

— Jakie są największe polskie banknoty?

— Po pięćset złotych.

Dyrektor banku wmieszał się do rozmowy, którą Amerykanin prowadził z kasjerem.

— Dokąd Pan jedzie? Do stacji Błonie? To niedaleko Warszawy. Pewno Pan tam zajedzie. Niech Pan nie bierze gotówki, bo w podróży łatwo o wypadek. Damy Panu czek imienny na naszą Centralę w Warszawie.

Pan Łazewski wolał szeleszczące banknoty, zamiast niepozornego skrawka papieru, ale dał się przekonać i wziął czek na 10.000 złotych.

Z banku poszedł na dworzec, tam nadał rzeczy do stacji Błonie i wieczorem wyjechał do domu.

To pierwszy akt.

Akt drugi:

Agent śledczy, patrolujący na dworcu w Gdyni, zauważył pewnego osobnika, gdy wkładał rękę do cudzej kieszeni. Aresztowanym okazał się niejaki Stanisław Morczuk, bezrobotny. Poddano go osobistej rewizji i znaleziono przy nim portmonetkę, a w niej czek na 10.000 złotych i kwit na bagaż, nadany do stacji Błonie. Nazwisko Adama Łazewskiego na czeku umożliwiło nadanie depeszy do policji w Błoniu, żeby poszkodowanego skierowano z powrotem do Gdyni. Ujęty Morczuk tłomaczy się, że Łazewski zaprosił go na wódkę i dał mu portmonetkę „w prezencie".

Akt trzeci i ostatni.

Amerykanin zawraca z Błonia pierwszym pociągiem, odbiera swój czek, dziękuje policji gdyńskiej i Bogu, że usłuchał dyrektora banku i nie brał gotówki. Brak czeku zauważył dopiero, gdy chciał odebrać bagaż.

Morczuk, którego Łazewski nie zna, wędruje do więzienia.

Okazuje się, że są wypadki takie, nawet u nas w Polsce, kiedy czek może być lepszy od gotówki. Fob.

Zawarcie pokoju między dwoma bandytami

Mafalda, 18-letnia siostra Al Capone'a, „króla przemytników" w Stanach Zjednoczonych, otrzymała — jak donosi „New Jork Herald" zezwolenie na poślubienie Johna Mariotte'a, brata słynnego Francka Diamonda, którego rozgłos jest nieco mniej krwawy niż tamtego. Wiadomość ta wywołała niezwykłe zainteresowanie i plotki, w świecie charaterystycznym bandytów chicagowskich. Twierdzono m. in., że ślub odbędzie się wśród wspaniałych uroczystości, gdyż będzie niejako przypieczętowaniem zawarcia pokoju i faktu wiecznej przyjaźni między dwoma wrogiemi sobie bandami. Mniej więcej, tak, jak w średniowieczu, śluby kładły kres nieporozumieniom i wojnom wśród europejskich władców.

Wiadomość ta poruszyła przedewszystkiem dziennikarzy nowojorskich, z których jednemu udało się odnaleźć w skromnym budynku Prairie Avenne w Chicago narzeczoną, która ma być silnie zbudowaną i sympatyczną dziewczyną. Dowiedziawszy się o celu wizyty, i o krążących pogłoskach jakoby narzeczony miał oświadczyć, iż zaledwie zna swą przyszłą żonę a kocha się w innej — Mafalda z oburzeniem odparła, że nie wolno, dlatego tylko, że Al Capone jest jej bratem, rozsiewać tyle fałszywych i z palca wyssanych wiadomości. „John i ja — oświadczyła — kochamy się już od dzieciństwa. To co drukują gazety jest kłamstwem; mój narzeczony jest uczciwym kupcem i nigdy nie zajmował się przemytnictwem. Proszę również pana, by polecił wydawcom postarać się o fotografje do mnie podobne, gdyż nie jestem wcale — jak sam pan widzi — ową 50-letnią diwą operetkową, na jaką wyglądają jednostki, podszywające się pod moje nazwisko. Przyrzekam panu za to, że tylko panu jednemu wyjawię dokładną datę ślubu". — Po zapewnieniu dziennikarza, iż nie wie jeszcze, gdzie spędzi miodowe miesiące Mafalda przysięgła, że jej ślub to sprawa wyłącznie sercowa, do której bynajmniej nie jest wmieszane żadne przemytnictwo. S. F.

Proces o szkielet żebraka

Przed sądem w Liverpoolu odbyła się zaprawdę niezwykła sprawa, której przedmiotem był szkielet żyjącego człowieka. Angielski uczony Karol Grown, posiadający najsłynniejszą w całej Anglji kolekcję szkieletów, został dnia pewnego prawdziwie olśniony, gdy spotkał na ulicy w okropny sposób pokręconego żebraka, — 70-letniego Wiktora Abucle.

Pierwszą myślą zachwyconego uczonego było zapewnienie sobie tak niezwykłego szkieletu do swego zbioru. Aby więc go uzyskać, spisał on z żebrakiem umowę, mocą której stawał się on posiadaczem szkieletu Abucle'go po jego śmierci, ten zaś miał otrzymać dożywotnią miesięczną rentę w wysokości 1 funta szterlinga.

Sześć miesięcy szło wszystko w najpiękniejszym porządku. Nagle dnia pewnego kaleka wpadł pod tramwaj i na skutek tego wypadku musiano mu amputować prawą nogę. Od tej chwili Brown zawiesił wypłatę renty, o co żebrak zaskarżył go do sądu.

Przed sądem oskarżony uczony tłumaczył się w następujący sposób:

— Kupiłem od niego szkielet, bo miał on cudownie pokoślawione nogi. Och, byłby on prawdziwą ozdobą mego zbioru! I oto ten jegomość naumyślnie zepsuł sobie tak wspaniały szkielet: wpadł umyślnie pod tramwaj, bo był zły, że płaciłem mu zbyt małą rentę. Mam na to świadków, że w krytycznym dniu lazł jak ślepy pod koła tramwaju! To jest z jego strony paskudny kawał.

— Sprzedałem temu panu mój szkielet — odparł na to żebrak — ale gdzie to było powiedziane, że musi on być cały? Moją nogę może pan już mieć, ale płacić, płacić trzeba!

Sędzia rozstrzygnął tę sprawę w następującym sensie pojednawczym. Ponieważ nabyty szkielet doznał bądź co bądź znacznego uszkodzenia, dla wyrównania tedy, renta wypłacana żebrakowi została obniżona do 10 szylingów.

„Mitropa" gigantyczny hotel na kołach

Więcej, niż miljon ludzi rocznie... 3 000 łóżek na każdą noc przygotowanych 40 000 osób codziennie nakarmionych i napojonych... Gdzież jest ten olbrzymi hotel, w jakim kraju i do kogo należy?

Stale niema go nigdzie, znajduje się bezustannie pomiędzy północą a południem, zachodem i wschodem — tym podróżującym hotelem bowiem jest t. zw. „Mitropa" międzynarodowe towarzystwo wagonów sypialnych i restauracyjnych. Tabor jego składa się z 650 wagonów, które przebywają dziennie drogę długości 200 tysięcy kilometrów w różnych kierunkach Europy, łącząc północ z południem, zachód ze wschodem.

Przedsięwzięcie to wymaga olbrzymiej i świetnie zorganizowanej administracji, która koncentruje się w 25 oddziałach w Belgji i po za jej granicami. Oddziały te zajmują się przedewszystkiem zaopatrywaniem tego ruchomego hotelu na kołach w prowiant, bieliznę stołową i sypialną itp. Wielkie kuchnie w Brukseli, Paryżu, Berlinie, Rzymie, Warszawie i t. d. przygotowują dla wagonów restauracyjnych wszelkie potrawy mięsne, ryby, jarzyny i zupy. Towarzystwo posiada własne zakłady rzeźnickie i cukiernicze. W własnych olbrzymich pralniach pierze się wszelka bielizna i stołowizna, w jaką zaopatrywani są podróżni w wagonach sypialnych i jadalnych. O wielkości tych urządzeń najlepiej zaświadczą cyfry: piorą one przeciętnie co dnia przeszło 5 tysięcy obrusów i 30 tysięcy serwetek!

Interesujący jest widok kuchni wagonu jadalnego, gdzie na przestrzeni 2,9 metra długości i 1,9 metra szerokości przyrządza się codziennie 120 obiadów z 4 dań, nie licząc wielu potraw „à la carte" gorących napoi i t. p. „Mitropa" zaczęła obsługiwać niedawno i luksusowe aeroplany dalekobieżne, łączące stolice europejskie. S. F.

Samochód naładowany armatami

Tajemnicza przesyłka na granicy francuskiej.

Przed kilku dniami na graniczną stację francuską St. Louis Milhury w Alzacji przybyła ze Szwajcarji, koleją olbrzymia skrzynia. Na frachcie kolejowym zaznaczono, że we wnętrzu znajduje się samochód luksusowy, który jest przeznaczony dla nowo ukoronowanego cesarza abisyjskiego i który ma być wysłany przez Francję do belgijskiego portu Antwerpji. Nadmierna waga tej paki wzbudziła niedowierzanie urzędników celnych, którzy kazali ją otworzyć, a we wnętrzu, ku swemu zdziwieniu, znaleźli potężny samochód ciężarowy, o niezwykle silnej karoserji, urządzonej widocznie na pomieszczenie w niej karabinów maszynowych. Prócz tego samochodu w pace znajdowały się trzy armatki rewolwerowe i cały szereg trudnych do otworzenia skrzyń. Urzędnicy celni przypuszczają, że skrzynie te mieszczą w sobie broń palną i amunicję i dlatego postanowili wezwać techników wojskowych do ich otworzenia. Zawiadomiona o odkryciu policja przypuszcza, że adres przesyłki był fałszywy, że raczej była to próba przemycenia broni i amunicji do celów rewolucyjnych w Europie. S. F.

Niebezpieczny gad

Uczony szwedzki Erik Mjöberg, zoolog i badacz krajów egzotycznych, po powrocie do kraju wydał książkę pod tytułem „Wśród dzikich zwierząt w lasach tropikalnych", z której dajemy kilka ustępów.

Kto poświęca się całkowicie dżungli i znajduje w niej drugą swoją jakoby ojczyznę przez długie lata, temu przyroda odkrywa swoje najczarowniejsze tajemnice — pisze prof. Mjöberg. Rzecz zadziwiająca: w dżungli można się natknąć na nieznanych ludzi, na masy przeróżnych zwierząt, przecudnych kwiatów jak np. orchideje, a tylko bardzo rzadko człowiek spotyka się ze żmijami.

Czyżby ich nie było w puszczy? Przeciwnie, jest ich masa, bardzo wiele gatunków, tylko że umieją się tak ukrywać, że dopiero ich ukąszenie zdradza ich obecność. Czujność jest bardzo wskazana w puszczy, albowiem nigdy niewiadomo, czy pień drzewa, do którego się dotykamy ręką, nie jest czasami gładką skórą gada. Wśród żmij i węży na Borneo jest wiele gatunków, które nie są niebezpieczne. Najniebezpieczniejsze są te płazy, które na pierwsze spojrzenie wydają się całkiem niewinne. Tak niewinnie wygląda okularnik czyli kobra, (naja tripudjans). Ofiarą jej pada rok rocznie w Indjach Brytyjskich po kilka tysięcy ludzi.

Kobra trzyma się najchętniej w pobliżu osiedli ludzkich. Często przekrada się do piwnic i spiżarni, poluje na myszy i żaby. Najulubieńszym jej przysmakiem jest ropucha, na którą poluje zawzięcie w ogrodach warzywnych. Ukąszenie kobry sprowadza letarg, a następnie paraliż ciała. Nogi chwieją się, ciało opada z sił, oddech staje się ciężki i zazwyczaj następuje śmierć z powodu paraliżu mózgu.

Najbliższą krewną kobry jest olbrzymia naja bungarus. Naja ma 4 metry długości. Nazywają ją królewską kobrą. Ukąszenie królewskiej kobry sprowadza śmierć w przeciągu trzech minut. Płaz ten jest szczególnie niebezpieczny tem, że nietylko broni się, ale napada na człowieka i goni za nim z całą zawziętością. Kobra królewska jest także kanibalką, żywi się bowiem wyłącznie innemi żmijami. W żołądku kobry królewskiej, zastrzelonej przez zoologa, znaleziono pytona trzymetrowej długości.

Śmiało można powiedzieć, że nie tygrys, nie lew, nie pantera, lecz kobra królewska jest najniebezpieczniejszem zwierzęciem na ziemi.

Kaplica na lotnisku w Loreto

(KAP) Kardynał Capotosti na lotnisku w Loreto założył kamień węgielny pod kaplicę lotników. Początkowy kosztorys tej kaplicy wyznaczony był na 60 tysięcy lirów, jednakże włoski minister lotnictwa uznał, że taka kaplica byłaby zbyt skromną, to też rząd ze swej strony przeznaczył na ten cel dalsze 260.000 lirów. Jednocześnie z uroczystością położenia kamienia węgielnego odbyło się poświęcenie 22 nowych aparatów lotniczych.

„Płaszcz gazowy"

Pomimo zawartych umów, podpisanych zobowiązań i konwencyj, pomimo medjatorskiego zadania Ligi Narodów — narody wzajemnie nie dowierzają sobie i wszelkiemi sposobami przygotowują się do wojen czy to zaczepnych, czy też obronnych. Wszyscy jednakże w rozważaniach i przewidywaniach swych liczą się z tem, że wojny przyszłości będą wojnami nie armij, jak dotychczas, a zapasami całych narodów. Ludność cywilna będzie więcej narażona, niż żołnierze w okopach, i wojnę wygra ten kraj, którego ludność będzie bardziej wytrwała, oporna i ofiarna. W przyszłych zmaganiach decydującą rolę odegra nowa broń — lotnictwo, z którem współdziałać będzie broń chemiczna (trucizny, gazy) i biada tym, którzy zawczasu nie zdadzą sobie z tego sprawy. Płatowce zaleją gazem całe miasta, wielkie środowiska, węzły komunikacyjne, fabryki, miejsca koncentracji wojsk i t. p. Tysiące pożarów wywołanych bombami zapalającemi pokryje milczące niebo złowieszczym blaskiem łun i chmurami dymu... Ataki takie w swych skutkach prześcigną apokaliptyczne nieszczęścia spowodowane kataklizmami i klęskami elementarnemi.

Wszystkie kraje bez wyjątku, pomimo konwencji genewskiej o zakazie używania trucizn na wojnie, pracują nad wzmocnieniem lotnictwa, nad udoskonaleniem broni palnej, nad wynalezieniem coraz to silniej działających gazów bojowych. Niemcy wynalazły tak zwany „płaszcz gazowy", jest to obłok wytwarzany przez samolot z gazu cięższego niż powietrze, obłok ten nieubłaganie spada na miasto zwolna, aby pochwycić gardła mieszkańców w śmiertelnie zaciskającą się pętlę, aby działaniem swem zatruć krew, spalić płuca i zabić.

Chociaż Traktat Wersalski zabrania Niemcom wytwarzać gazy bojowe, jednakże ich „Militärversuchsamt" powołany do życia w czasie wojny istnieje nadal pod nazwą „Chemisch-technisches Versuchsamt" i należy do ministerstwa spraw wewnętrznych, lecz przywileje jego są prawie nieograniczone. O przemyśle ich niema co mówić, chyba tyle, że produkcja „I. G. Farbenindustrie A. G.", zatrudniająca około 35 tysięcy robotników, może być natychmiast przekształcona na produkcję wojenną.

Francja w odpowiedzi na to rozwinęła już dzisiaj swój przemysł chemiczny, tak, że jest w stanie podołać wszelkim wymaganiom wojny chemicznej.

Jugosławja przeprowadza badania nad gazami w arsenale w Kragujewaen i na lotnisku w Krajewie. Ludność jest uwiadomiona o sposobach obrony przez podobną naszej L. O. P. P. organizację pod nazwą „Zemalska hemijska straża", gdzie b. czynną rolę odgrywa prof. Dymitr Ćwiet. W Zagrzebiu zaś ufundowano w 1927 r. badawczy instytut chemiczny i bakterjologiczny. W r. 1929 przeprowadzono wielkie doświadczenia z sztuczną mgłą nad kanałem Sebenico i przy ujściu Cattaro.

W Anglji istnieje komitet wojny chemicznej w Parton znajduje się stacja doświadczalna, a w Sutton laboratorjum do wyrobu gazów trujących. Pozatem istnieje 250 fabryk chemicznych, które na wypadek wojny mogą przystosować do niej swoją wytwórczość.

Rosja Sowiecka uważa wojnę chemiczną za najlepszy sposób walki i posiada specjalną komisję chemiczną, zależną od wojskowego komitetu rewolucyjnego. Przy szkole wojskowej sztabu gen. istnieją kursa strategji chemicznej, a fabryki, założone i nieraz prowadzone przez Niemców, (Reichswehra) wytwarzają wszelkie możliwe gazy trujące. Wielką rolę w Sowietach odgrywa „cywilna" organizacja „Osoawiachim" jak u nas L. O. P. P.

Stany Zjednoczone Ameryki Płn. biorą również udział w tym wyścigu, posiadając świetnie zorganizowany arsenał chemiczny w Edgwód, szkołę gazową, kursy gazowe przy politechnice w Massachussets i masę fabryk, mogących wytwarzać każdą ilość środków trujących.

W Polsce tymczasem inicjatywa prywatna słabo się rozwija. Zrozumienie niebezpieczeństwa wojny chemicznej jeszcze niewielkie, organizacja ludności do obrony prawie żadna.

Nasza L. O. P. P. posiada zaledwie 400 tysięcy członków na 30 miljonów ludności. — Gdzież reszta? Aka.

W dniu 12. bm. zaginął w tajemniczych bardzo okolicznościach 42-letni Władysław Bzyl (Św. Marcin 66/67), mistrz wodociągów miejskich. Wszelkie poszukiwania były bezskuteczne. Zamieszczamy fotografję zaginionego, którego rodzina prosi ewentualnych świadków o wiadomość. (k)

Z niedawnej przeszłości

Pieniądze zastępcze gminy Bielszowice w pow. zabrskim, wydane na pamiątkę w czasie powstania śląskiego

Jeden z naszych czytelników nadesłał nam papierowe pieniądze, jakie gmina Bielszowice w powiecie zabrskim wydała w czasie powstania śląskiego w r. 1921. Opiewają one na 25 i 50 fenigów, oraz na 1 i 2 marki. Zamieszczamy w reprodukcji jeden z tych ciekawych okazów. Gmina bielszowicka wydała je celem zapobieżenia brakowi monety obiegowej, ale i na pamiątkę powstania, jak to wykazuje napis u góry po prawej stronie. Przypomina pieniądz ten również naczelną i decydującą rolę Korfantego, jaką odegrał w powstaniu i wogóle w dziele odrodzenia Śląska polskiego. Na reprodukowanym pieniądzu przytoczone są w części znane jego odezwy, rozpoczynające się słowami: „Ziomkowie! Wszelki ślad jarzma pruskiego musi zginąć!" i „Za wszelką cenę musimy wywalczyć zwycięstwo!".

Bilety te miały wartość obiegową do końca września 1922 r. Gmina bielszowicka z pewnością jednak wielu z nich nie potrzebowała była wykupować, gdyż zachowano je sobie istotnie „na pamiątkę".

„By dobrze było Ojczyźnie!"

Temi słowy pozdrawiali się wielcy twórcy Konstytucji Trzeciego Maja. Płomienny duch ówczesnej woli, ofiarnej narodu, co tak jasno zabłysnął w słoneczny dzień Trzeciego Maja, i dzisiaj z równą siłą znaczyć nam winien drogi, po których kroczyć należy. Wielki Sejm czteroletni, słusznie nazwany przez historyków naszych kolebką patrjotyzmu polskiego, nie zdołał wprawdzie już wydobyć z toni skołatanej Ojczyzny, ale pozostawił dla narodu, dla następnych jego pokoleń, program wielkiej pracy narodowej.

I kiedy po blisko półtora wiekowej niewoli politycznej, jednej z najcięższych, jakie tylko znają dzieje świata, sprawiedliwości dziejowej stało się zadość i Pan Bóg pozwolił nam doczekać się nowo wskrzeszonej Ojczyzny, wtedy na I. Zjeździe Katolickim w Poznaniu złożyliśmy uroczyste i zbiorowe ślubowanie, że wzniesiemy w Poznaniu pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa, który ma być i symbolem sprawiedliwości dziejowej i symbolem naszej wdzięczności dla Stwórcy za wskrzeszenie wolnej Ojczyzny.

Zbliżają się uroczyste święta Bożego Narodzenia i do Pana nad Pany popłynie tradycyjna pieśń „Bóg się rodzi", niezmiennie powtarzana w narodzie naszym z pokolenia na pokolenie. Jak przetrwała wczorajsze, tak przetrwa i dzisiejsze pokolenie, a w nowe stulecia pójdzie zawsze niezgłębiona, zawsze niedościgła, zawsze majestatyczna, a wiecznie mocarna wiekuista swą trwałością.

Budujący się pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu ma nam to także przypominać, nam i późniejszym pokoleniom. Więc gdy odwiecznym zwyczajem Ojców naszych dzielić się będziemy wigilijnym opłatkiem i składać sobie wzajemne życzenia, pamiętajmy o pomniku Najśw. Serca Pana Jezusa i składajmy na budowę jego datki i ofiary. Zasady moralności publicznej, zasady religijne niestety tak często w życiu naszem publicznem są dziś niedoceniane, a nawet nieraz lekceważone. A przecież są to fundamentalne podstawy, na których opierać należy i dzisiejsze prace nasze i przyszłość naszą.

W imię tych zasad rozpoczęliśmy dzieło pomnika Wdzięczności. Kończmy je, żeby jak najprędzej mogło nastąpić poświęcenie przez jego protektora, którym jest J. Em. ks. Prymas Hlond. Kończmy je dla dobra Narodu i Kościoła i „by dobrze było Ojczyźnie".

Komitet Budowy Pomnika
Najśw. Serca Pana Jezusa

IX ogólnopolski kongres przeciwalkoholowy w Wilnie

W Wilnie obradował 7 i 8 grudnia IX. ogólno-polski kongres przeciwalkoholowy. Obrady kongresu poprzedziło uroczyste nabożeństwo w Bazylice wileńskiej. Otwarcie obrad kongresu przez przewodniczącego miejscowego komitetu organizacyjnego prof. Uniwersytetu Stefana Batorego dr. Władyczkę odbyło się w sali Śniadeckich w uniw. wileńskim. Przewodnictwo kongresu powierzono prezesowi Katolickiego Związku Abstynentów prof. uniw. poznańskiego dr. Gantkowskiemu. W obradach kongresu uczestniczyli także duchowni prawosławni, przedstawiciele władz cywilnych i wojskowych. Przybył też dyr. międzynarodowego biura do walki z alkoholizmem dr. Hercot z Lozanny, dalej delegaci Estonji prof. dr. Ludwik Pusepp i dr. Villem Ernits. Podczas obrad przyjęto szereg uchwał. Między innemi są wnioski o utworzenie osobnych oddziałów przy szpitalach większych miast dla alkoholików, w sprawie jednolitego nauczania w szkołach o szkodliwości alkoholizmu. Przyjęto ponadto protest przeciw pomawianiu abstynentów o działanie na szkodę interesów państwowych, oraz protesty przeciw używaniu alkoholu w wojsku i na kolejach. Następny dziesiąty z rzędu ogólnopolski zjazd przeciwalkoholowy odbędzie się w Krakowie w roku 1931. Omawiano też sprawę organizacji międzynarodowego zjazdu przeciwalkoholowego, który zwołany ma być tym razem w Polsce, mianowicie w Warszawie. Na zakończenie kongresu miasto podejmowało uczestników bankietem w salach Towarzystwa św. Józefa. (k)

Jak „Chrześcijańska" Demokracja „bawi się" losem Korfantego

Pod tytułem „Z kuchni politycznej" „Dziennik Bydgoski" i „Nowy Kurjer", organy Ch. D. p. Teski, zamieściły następującą ordynarną karykaturę Korfantego, który — nadmienić jeszcze należy — jest wodzem Ch. D. i był przez nią postawiony na czele wszystkich list wyborczych w Poznańskiem z wyjątkiem okręgu bydgoskiego. Niech Czytelnicy sami ocenią tę „chrześcijańską" „moralność". Oto jej oblicze:

Z kuchni politycznej

Zdaje się, że tę najgrubszą rybę Pan Marszałek chowa dla siebie na wilję

Sprawa katowania więźniów w Warszawie

Jak donoszą, prokurator przy sądzie okręgowym w Warszawie prowadzi dochodzenia przeciw funkcjonarjuszom urzędu śledczego, przeciw którym padło potworne oskarżenie katowania ze strony oskarżonych i świadków występujących w procesie Centnerszwera. Dwaj pierwsi oskarżeni, obaj bracia Pystkowie, zostali wezwani do prokuratora celem przesłuchania. Potem przesłuchani będą dalsi dwaj oskarżeni. Kierownik urzędu śledczego w Warszawie Sztabholz, przeciwko któremu również są podniesione zarzuty, opuścił urząd śledczy i obejmuje inne stanowisko.

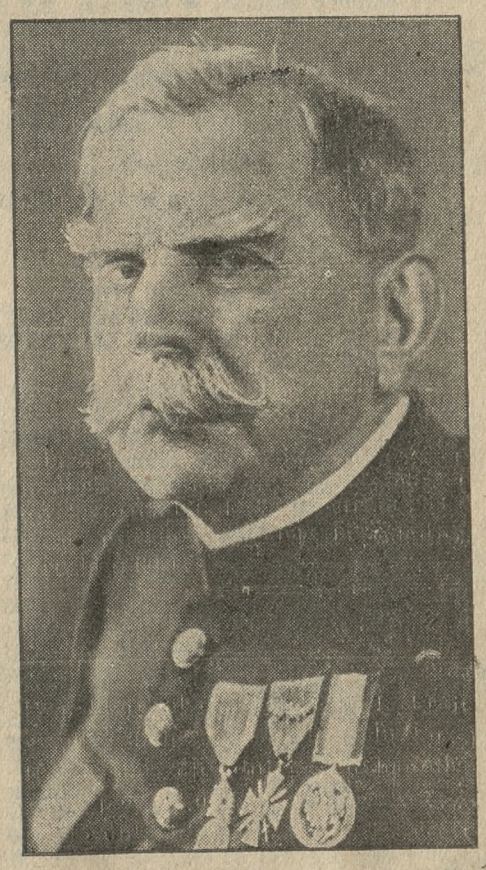

Marszałek Joffre, który również ciężko zachorował w swej posiadłości Louveciennes w dep. Seine et Oise. Stan jego, tak samo jak b. prez. Poincarego, budzi poważne obawy.

Ostatnie zdjęcie fotograficzne R. Poincare'go w chwili, gdy opuszcza pałac elizejski podczas ostatniego przesilenia rządowego we Francji. Jak wiadomo, b. prezydent francuski jest poważnie chory.

„Myśl Narodowa"

Nr. 51 „Myśli Narodowej" skonfiskowany został z powodu artykułu „Myśli nowoczesnego Polaka po wyborach" pióra Zofji Żółtowskiej - Dąbrowskiej oraz rozprawy literackiej Jana Zamorskiego „Na marginesie poezji listopadowej". Ocalały natomiast szczęśliwie dwa inne cenne artykuły naukowe: znakomita rozprawa prof. uniwersytetu Jagiellońskiego dr. Władysława Konopczyńskiego p. t. „Narodziny nowoczesnej idei niepodległości w Polsce" (1733-1775) oraz z wielką znajomością przedmiotu napisany artykuł dr. St. Czajkowskiego o najnowszych prądach filozoficznych we Francji p. t. „Filozofja czynu i mistycyzmu".

W dziale spraw aktualnych na szczególną uwagę zasługuje feljeton „Na widowni" senatora Zygmunta Wasilewskiego, głęboko i subtelnie ujmujący tragiczną „sprawę brzeską", pełne werwy „Ofenzywa" Adolfa Nowaczyńskiego, oraz świetne notatki „Ne marginesie". — Cena zeszytu 80 gr. Prenumerata kwartalnie 9 zł. Adres Administracji: Warszawa, Al. Jerozolimskie 17.

Wyjaśnienia prawne

W jakich wypadkach oskarżony może zgłaszać sprzeciw przeciwko aktowi okarżenia?

Rozprawa główna w procesie karnym może odbyć się wtedy, gdy akt oskarżenia uprawomocni się, t. j., gdy oskarżony w terminie siedmiodniowym od daty doręczenia mu tego aktu nie zgłosił sprzeciwu. Jak widzimy, procedura karna zezwala oskarżonemu na obronę już w fazie wstępnej procesu przed rozprawą. Sprzeciw może być wniesiony w następujących wypadkach: a) brak znamion przestępstwa w czynie zarzucanym oskarżonemu, b) złożenie aktu oskarżenia przez nieuprawnionego oskarżyciela, c) istnienie okoliczności uzasadniających umorzenie postępowania i wreszcie: d) niewłaściwość sądu.

Tylko w powyższych wypadkach oskarżony może wnieść sprzeciw przeciwko aktowi oskarżenia. Sprzeciw podpisany musi być przez adwokata, co stanowi gwarancję ujęcia go zgodnie z przepisami ustawy.

Sąd rozpatruje sprzeciw na posiedzeniu niejawnem i wówczas bądź umarza postępowanie, bądź też sprzeciw odrzuca i decyduje wyznaczenie sprawy głównej. Na postanowienia sądu w tych kwestjach służy zażalenie.

Czy pracodawca tylko w wypadku złej woli odpowiada za niezgłoszenie pracownika do kasy chorych.

Najwyższy Trybunał Administracyjny udzielił świeżo w wyroku swoim odpowiedzi na bardzo interesujące ogół pracodawców pytanie. Tło sprawy jest następujące:

Zarząd Powiatowej Kasy Chorych w Świeciu orzeczeniem z dnia 10 października 1927 r. nałożył na J. Cz. z Płochocina m. in. obowiązek zapłacenia dwukrotnej kwoty zaległych składek 76.50 zł za niezgłoszenie do kasy chorych podlegającego ubezpieczeniu na wypadek choroby Br. Ur., a to na mocy art. 16 ustawy z 1920 r.

Na skutek odwołania Cz. urząd ubezpieczeń w Świeciu uchylił dodatkową opłatę nałożoną na Cz., wychodząc z założenia, iż nie działał w złej wierze. Od tego orzeczenia zarząd powiatowej kasy chorych odwołał się do wyższego urzędu ubezpieczeń w Toruniu, który decyzję kasy chorych zatwierdził. Na to orzeczenie Cz odwołał się ze skargą kasacyjną do najwyższego trybunału administracyjnego podnosząc, iż odpowiedzialność za niezgłoszenie robotnika ponosi w części zatrudniona u skarżącego księgowa, w części zaś kasa chorych w Świeciu, której organ kontrolujący nie wykrył we właściwym czasie braku zgłoszenia robotnika U.

Najwyższy trybunał administracyjny skargę oddalił wyjaśniając, iż wymiar dodatkowej opłaty za niezgłoszenie pracownika do kasy chorych uzależniony jest tylko od ustalenia faktu niezgłoszenia pracownika, podlegającego ubezpieczeniu w terminie ustawowym, ustalenie zaś zaniedbania lub złej woli ze strony pracodawcy jest całkowicie zbędne.

Św. Kamil z Lellis patronem pielęgniarzy chorych.

(KAP) Na mocy dekretu Stolicy Apostolskiej św. Kamil z Lellis uznany został za patrona pielęgniarzy chorych i pielęgniarek. W związku z tem księża kamiljanie w Wiedniu zorganizowali „tydzień pielęgniarzy chorych", w czasie którego wygłoszone były odczyty o wewnętrznej sile, jaką posiada praca pielęgniarska przy chorych.

SPORT

Gry sportowe

W półfinale „Turnieju Jesiennego o puhar firmy Gąsiorowski i Frankowski walczą w niedzielę o godz. 15 Warta I — AZS II., o godz. 16 Warta II — AZS I (mistrz Polski 1930).

„Uniwersitates Sporti Palmo" z Rygi przyjedzie prawdopodobnie do Poznania 10 i 11 stycznia 1931 i rozegra mecze piłki siatkowej i koszykowej drużyn żeńskich i męskich z miejscowem AZS. Będzie to pierwsze spotkanie AZS z drużyną zagraniczną. USP przyjeżdża do Polski i walczyć będzie w Warszawie i Krakowie. (in)

„Oxford Canadians" — „Riessersee" 7:3 (4:1, 1:1, 2:1). Riessersee II — H. G. Nuernburg 5:2 (2:0, 3:1, 0:1). Spotkania powyższe odbyły się na torze sztucznym w Monachjum.

Hokej na lodzie

Trening K. S. „Warta" odbędzie się dnia 21 grudnia o godzinie 9.30 na Przepadku przy sprzyjających warunkach atmosferycznych.

Sekcja tennisowa AZS uruchomiła na swych kortach przy ul. Noskowskiego dlizgawkę. Codziennie koncert i wieczorem oświetlenie. Szatnia i garderoba na miejscu.

Świąteczny turniej hokejowy w Katowicach odbędzie się od 27 — 29 bm. Udział biorą „Wiener Eislaufverein" (Wiedeń) i „Slavia" (Praga). Ze strony polskiej walczyć będą 2 zespoły komb.

P. Z. H. L. rozpoczął pertraktacje z jednem z towarzystw londyńskich w sprawie ubezpieczenia się przed skutkami finansowemi niepogody w czasie mistrzostw świata w Krynicy.

Pięściarstwo

Na zawodach pięściarskich urządzonych przez K. S. „H. Cegielski" walczyć będą następujące pary: Witte (HCP) — Romański (Sokół), Buszka (HCP) — Wolny (Sokół), Łużyński (HCP) — Tomiak (Sokół), Wojewoda II. (HCP) — Golak (Sokół), Misiorny (HCP) — Kucharzewski (Warta), Rybarczyk (HCP) — Wąsiewicz (Warta), Tomkowiak (HCP) — Mikulski (HCP), Gajek (H. C. P.) — Marchlewski (Sokół) Czerniak (H. C. P.) — Forlański (Warta); Wojewoda I. (HCP) — Misiurewicz (Sokół), Hoffmann (HCP) — Wacławski (Warta). Wielkie zainteresowanie budzi spotkanie wicemistrza Europy Forlańskiego (Warta) z Czerniakiem (HCP). Początek punktualnie o godz. 20.00 w sali przy ul. Górna Wilda 180.

Spotkanie F. T. C — B. K. S. zakończyło się wskutek nadwagi zawodników polskich w wadze koguciej i piórkowej wynikiem 7:9.

Piłka nożna

Mecz finałowy o puhar ABC Legja — Liga odbędzie się 21 bm. o godz. 13.30 na Stadjonie Miejskim.

Tennis

Sekcja tennisowa AZS otwiera w hali Pałacu Targowego od 1 stycznia kort kryty. Zapisy przyjmuje sekret. sekcji codziennie od godz. 10 do 12 i od 13 do 19.

Wśród zawodowców

Nekolny pokonany został w Paryżu przez Francuza Alverela w 10 starciach na pkt. Była to jego 14 walka w szeregach zawodowców; trzynaście z nich wygrał.

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: Józef Breliński 50 zł. — B. Brelińska 10 zł. — Teodor Skierski 20 zł. — Z. T. 3 zł — St. Boińska z prośbą o zdrowie dla siebie, męża i dziecka 5 zł. — Borowska, Koźmin. 5 zł. — F. Kostrzyński 20 zł. — A. K. 10 zł. — Wawrzyniakówna, Poznań. 5 zł. — W. Sikorzanka za otrzymane łaski 10 zł. — G. Buchnerowa, Katowice, 5 zł. — A. Pałkańska z podziękowaniem za zdrowie dzieci 5 zł — Razem z poprzednio pokwitowanemi 1 072.40 zł.

Na chleb św. Antoniego: Józef Breliński z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalszą opiekę 50 zł. — L. G 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 104 zł.

Na ubogich m. Poznania: Józef Breliński 50 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 769,50 zł.

Na budowę kościoła w Sołaczu: 225 zł wypł. 18. 12. 30 r. ks. prob. Lewandowskiemu.

22-ga Loterja Państwowa

(Bez gwarancji).

W drugim dniu ciągnienia 2-giej klasy padły następujące wygrane.

100.000 zł. na nr. 190899.

2.000 zł. na nr. 160045.

Po **1.000 zł.** na nr nr. 78910 171956.

Po **500 zł.** na nr. nr. 7926 8416 8141 173827.

Po **400 zł.** na nr. nr. 28813 32005 82003 110847 129989 189415 196026.

Po **300 zł.** na nr. nr. 9274 15327 31737 51036 54710 74300 111258 112572 114 206 116851 124196 136043 154059 156085 162194 179660 182255 182977 187916 205405 209520.

Po **200 zł.** na nr. nr. 4557 6707 8376 9180 10647 14021 16371 16850 17349 18631 20148 20996 21721 28686 28900 31891 34885 36274 36900 39053 39821 40986 45045 48015 49053 49937 53698 56226 58029 60620 61348 61861 62629 69100 69872 73770 77093 88577 90505 99473 101458 102141 105491 107203 107625 108866 115941 117760 117858 122722 123783 127 497 128295 134610 136034 137809 138761 139282 139402 139457 139632 148663 151809 152356 156702 168795 169884 172167 175045 180173 183775 184389 188954 192835 195245 199577 205262 207276 207456 208154 209310.

Po 150 zł. wygrały numery następujące:

68 71 81 109 25 38 229 363 493 532 43 642 736 870 88 932 49 99 1063 204 319 63 522 856 925 2434 43 605 54 841 86 3037 499 556 611 31 96 44 817 903 15 4037 236 42 335 810 50007 41 191 206 63 72 93 304 25 68 402 87 645 98 931 30 6022 86 134 98 221 58 92 402 33 57 94 669 755 67 875 89 952 78 7131 502 62 674 821 925 3056 110 344 98 467 529 93 823 48 902 9003 53 58 96 331 424 514 48 62 694 708 34 80 880 0089 97 169 364 528 32 92 612 773 875 899 11138 44 276 360 64 407 515 634 702 808 58 12104 73 243 54 502 63 90 13102 25 253 68 89 328 55 475 620 35 14165 98 216 477 889 15349 77 547 644 858 66 980 16134 373 401 513 36 620 22 45 996 17099 118 285 327 51 96 500 969 18483 551 650 80 728 86 943 19085 388 418 617 742 805 6 60 97 946 96 20017 205 326 50 406 387 607 53 68 763 949 21042 95 248 357 478 518 47 717 842 75 999 22196 234 835 65 82 23017 179 354 61 73 402 99 552 59 772 73 79 800 32 921 76 24040 119 209 91 381 513 85 616 787 93 927.

25053 95 167 68 215 53 568 627 61 94 26179 329 59 740 49 27045 141 200 53 315 424 80 560 615 88 779 979 28022 33 520 54 76 676 880 81 945 29009 93 295 319 486 526 67 86 631 95 735 41 906 30 30073 75 667 774 31064 71 174 77 254 70 350 94 597 685 98 715 864 86 32031 62 224 526 646 736 65 949 52 60 33094 130 40 85 201 81 95 336 720 79 913 94 934 34130 65 233 577 602 27 33 887 957 35128 591 664 847 36194 402 56 532 77 633 782 961 72 37472 551 608 874 75 959 38047 213 615 705 818 909 39021 246 330 515 77 713 40212 26 75 489 514 58 95 744 82 90 908 93 41168 206 452 536 668 719 78 838 93 977 42116 47 95 234 358 530 43137 396 443 634 50 85 888 970 44320 91 466 760 63 822 45022 171 81 95 205 368 421 511 615 24 38 897 46075 196 356 76 456 66 68 522 763 954 47009 17 19 249 79 533 98 646 48181 205 55 324 488 847 49031 183 226 40 553 671 726.

50030 47 254 91 597 762 896 953 78 51087 111 57 237 740 82 52054 140 275 78 396 487 704 33 94 978 53141 632 33 65 890 930 54083 160 593 603 16 715 826 55102 351 716 35 82 56041 164 234 307 85 744 57175 245 86 510 28 738 97 871 910 58064 576 84 41 718 43 61 72 86 850 61 59152 258 481 504 39 81 664 876 904 60026 58 61 117 210 43 95 342 782 858 71 61003 21 104 624 882 939 62186 217 29 84 478 757 63025 72 149 299 439 97 520 47 620 971 73 75 64077 176 385 99 522 98 616 87 745 61 816 65150 381 483 708 66021 88 137 226 370 417 94 550 674 714 64 843 67164 94 222 54 448 506 30 61 64 79 95 682 912 69 68169 203 324 65 534 94 705 856 72 926 69184 89 644 832 51 969 70173 282 330 575 826 91 937 71015 190 232 304 487 502 33 38 76 84 680 701 28 44 84 802 18 965 72015 109 274 84 380 84 505 794 911 33 48 73122 257 414 75 541 74271 80 373 441 564 636 801.

75098 174 361 513 70 835 64 76122 37 41 241 44 65 71 90 332 621 811 922 32 77087 206 97 430 37 43 584 668 724 33 78 943 78063 231 47 71 455 523 787 837 55 922 79148 271 440 582 744 63 80118 75 282 587 628 722 60 971 81117 450 585 680 713 98 849 82094 180 204 437 512 610 799 889 83117 283 93 400 516 95 693 901 93 84093 305 67 631 75 86 729 39 47 802 14 75 85018 85 416 21 28 46 74 615 65 749 853 964 86074 317 82 578 726 87 976 87043 80 272 323 27 54 649 727 88030 103 7 34 67 215 49 418 601 777 976 89286 348 58 445 555 90028 122 44 69 204 29 52 91 339 71 404 514 63 752 53 924 91002 522 734 896 929 61 92004 123 217 536 86 93011 165 98 332 657 65 804 94065 340 610 16 724 880 993 95109 25 40 333 245 648 701 40 843 96359 90 420 552 780 806 964 97037 102 312 48 491 502 69 776 851 944 85 98005 224 97 331 90 573 700 99164 296 340 465 630 879 96.

100067 485 636 89 [illegible] 9 968 101050 214 394 404 16 530 75 702 52 933 102030 119 229 301 16 70 510 606 43 88 955 85 96 103035 247 456 537 665 720 825 967 104007 90 109 47 72 279 556 683 902 27 46 105062 106 99 218 84 335 51 479 774 861 914 106069 165 226 329 474 628 35 782 829 107047 136 255 91 304 439 92 705 14 875 982 108050 168 209 83 728 63 77 869 109062 191 215 362 688 833 110137 96 480 608 86 111069 77 111 369 519 730 849 112017 105 312 420 520 28 625 866 912 [illegible] 46 113119 57 92 249 328 579 628 716 906 72 90 114564 830 31 989 115022 29 84 89 200 327 92 408 30 70 665 116312 289 457 833 52 936 117270 315 39 57 485 664 794 868 99 118213 305 34 460 86 505 50 85 682 710 89 887 990 119131 243 332 421 656 744 974 120024 94 177 222 79 146 49 63 813 919 39 121008 147 282 378 697 921 92 122121 58 67 227 368 87 474 695 123185 225 489 597 668 730 81 865 922 63 124255 569 774 824 949.

125131 221 396 537 608 9 726 38 804 915 126315 35 435 645 89 794 946 86 127035 41 145 53 238 42 94 385 534 973 128055 90 538 820 955 72 85 86 129081 341 71 590 794 866 98 940 50 130060 191 233 37 640 86 87 709 827 954 131214 312 694 746 847 132177 87 216 340 425 590 634 73 924 133103 87 236 47 323 26 915 74 134054 109 34 24 203 68 76 339 76 508 990 135065 160 303 514 82 807 16 23 943 136168 217 76 88 343 46 404 35 530 60 650 847 137040 120 96 519 702 13 56 866 928 84 [illegible]9 138096 326 43 68 470 593 626 897 906 139016 35 40 142 50 253 305 57 408 516 77 966 140089 239 464 631 830 976 141042 155 289 301 88 432 532 627 48 861 142003 109 27 368 598 798 906 9 143019 74 112 19 230 504 622 46 715 35 144000 197 243 329 33 451 54 582 677 851 97 145017 234 509 90 625 809 997 146051 347 540 48 745 862 913 57 147130 39 211 381 635 755 82 921 31 148314 23 82 547 603 6 53 73 728 94 149024 144 234 463 576 81 660 744 912.

150023 46 226 395 421 742 86 953 151125 410 507 56 94 621 916 64 152130 255 318 406 56 645 821 39 163068 72 154 217 50 93 332 43 69 561 697 701 863 930 154263 457 808 36 73 821 33 997 155060 86 99 285 93 600 156030 53 94 282 332 564 917 157014 39 246 70 491 560 99 803 947 158094 138 435 71 775 863 75 159088 263 418 648 864 68 160008 310 90 715 20 25 52 855 983 161729 815 162065 184 92 335433 56 528 50 635 90 783 987 163063 236 50 314 456 84 631 716 20 164156 206 586 823 165206 375 554 791 858 166207 44 320 31 57 414 528 167030 38 254 510 904 10 75 168086 288 503 4 730 58 81 816 71 169081 177 253 453 566 710 54 83 813 170118 27 31 205 93 301 [illegible]00 38 [illegible] 532 45 81 727 65 827 59 947 171278 355 493 673 99 722 49 838 45 922 37 172095 113 24 76 463 599 723 872 900 49 89 173034 122 62 66 471 594 174184 273 300 31 86 483 94 654 728 38 89 934 75.

175284 569 575 625 849 68 87 176020 63 761 177104 25 74 386 526 813 178111 241 66 353 78 521 88 621 75 96 793 851 179078 241 82 447 50 713 839 941 69 180060 88 115 271 401 12 553 742 373 934 43 46 181137 50 73 83 97 479 550 57 759 802 957 182000 298 303 45 410 [illegible] 829 42 46 183344 475 509 671 722 893 184255 340415 633 814 28 953 77 92 185015 393 453 524 611 55 64 73 769 96 821 70 967 186048 54 182 240 439 636 759 561 187009 167 290 582 721 59 911 27 90 188003 155 310 862 929 189057 235 78 490 541 772 190062 114 32 62 200 [illegible] 17 517 699 745 894 191290 377 418 564 744 73 988 192390 476 564 603 768 904 87 193020 41 88 119 448 538 645 723 807 958 194057 82 490 564 611 61 97 743 827 70 195105 33 89 242 306 499 596 804 15 22 76 196033 158 303 22 29 768 197111 15 46 73 306 49 56 438 564 696 734 996 97 198010 331 44 403 42 601 888 99 199076 93 196 262 370 400 693 982 95.

200156 82 240 85 463 83 90 509 15 941 201000 523 51 96 788 202226 35 6[illegible] 78 95 686 730 806 921 203139 48 324 426 511 36 204164 239 87 490 642 60 810 67 914 80 205000 40 73 75 85 111 55 213 357 493 543 658 69 828 941 91 206058 112 655 76 735 867 83 8[illegible] 88 207147 54 321 447 98 737 208280 379 450 769 83 880 209005 37 449 348 461 531 79 638 75 768.

Nie wierzy się

poprostu własnym uszom, oświadcza słynny artysta p. Stanisław Gruszczyński, gdy słyszy się za pośrednictwem radja Marconiego operę czy koncert odbywające się setki mil od Warszawy. Każdy dźwięk, każda intonacja bez najmniejszego przekształcenia – ma się wrażenie, że się jest wśród audytorjum".

Czy może być lepsze świadectwo stwierdzające niezrównaną czystość audycji otrzymanej za pośrednictwem radjosprzętu Marconiego ?

Pomimo swej niezrównanej jakości, ceny radja Marconiego są dostępne. Wystarczy mały zadatek by mieć już Marconiego na gwiazdkę.

MARCONI

Warszawa, Marszałkowska 142
Lwów, Akademicka 14
Łódź, Piotrkowska 84

zw 5950

Najtaniej na gwiazdkę

modne perfumy, najlepsze wody kolońskie i kwiatowe. Nowości na podarki nadeszły. Mydła toaletowe, wody do włosów, kremy, pudry, pomadki do ust i ołówki do brwi, jaknajtaniej. Dla przyjezdnych specjalne ustępstwa.

Perfumerja Paryska, Gwarna 10

zw 26945

NIE POWINNO

się kupować żadnego prezentu na Gwiazdkę nim się nie wstąpi do jednej chociażby księgarni.

Wystarczy raz spróbować tej zasady by zobaczyć, jak łatwo jest nabyć dla każdego odpowiedni podarek w każdej cenie, od kilkudziesięciu groszy począwszy.

zw 5979

RADJO

Programy radjofoniczne:

Sobota, dnia 20 grudnia 1930 r.

Poznań (335 m) godz. **7.00** gimnastyka poranna; godz. **7.15** gazeta poranna; godz. **13.05** koncert gramofonowy; godz. **14.00** komunikaty PAT — notowania giełdy pien.; godz. **17.25** odczyt z cyklu o dziennikarstwie; godz. **17.45** słuchowisko dla dzieci; godz. **18.45** koncert muzyki łotewskiej i polskiej. Wykonawcy: Helena Majchrzakówna (sopran) art. op. pozn., prof. Władysław Burkath (fortepian); godz. **19.30** „Zagadnienia społeczno - wychowawcze" (wygł. p. Julja Cybulska); godz. **19.45** „Z socjologji tłumu"; godz. **20.00** „W cieniu Olimpu" (wygł. prof. dr. W. Klinger); godz. **20.30** koncert wieczorny (transmisja z Warszawy); godz. **22.00** sygnał czasu, komunikaty PAT, sportowe i policyjne; godz. **22.15** gawęda reporterska; godz. **23.00** muzyka taneczna z kawiarni „Polonja".

Katowice (409 m) godz. **12.10** koncert gramofonowy; godz. **16.10** koncert gramofonowy; godz. **17.45** słuchowisko dla dzieci (P. R. Wilno); godz. **18.15** koncert dla młodzieży (P. R. Warszawa); godz. **19.35** do **24.00** program Warszawy.

Warszawa (1412 m) godz. **12.10** muzyka gramofonowa; godz. **16.30** muzyka gramofonowa; godz. **16.45** kącik dla młodych talentów: Aleksander Kagan (fort.) i Jadwiga Doppe (śpiew); godz. **17.15** „Z krainy czarnych diamentów" — wygł. Wł. Dzięgiel; godz. **17.45** słuchowisko dla dzieci; godz. **19.10** centralne Tow. Org. i Kółek Roln. do swych członków; godz. **20.00** feljeton p. t. „Dzisiejszy teatr niemiecki" — wygł. p. Gerard Krause; godz. **20.15** „Rząd, a Dyktator" — wygł. pułk. H. Eilo; godz. **20.30** koncert muzyki lekkiej; godz. **22.00** feljeton „Niemka, Francuzka i Polka" — wygł. p. Jellenta; godz. **22.15** koncert kantora murzyńskiego Towje Hakohena La Rue; godzina **23.00** muzyka taneczna.

Königswusterhausen (1635 m) 12.00 koncert szkolny, 14.00 gramofon, 16.30 koncert ze statku „Stuttgart", 20.00 transmisja z Langenbergu, 21.00 transmisja z Berlina; **Budapeszt (550 m)** 18.30 węgierskie piosenki ludowe, 19.30 transmisja z opery; **Wiedeń** (516 m) 19.35 muzyka lekka; **Strasburg (345 m)** 17.45 i 19.15 gramofon, 20.30 koncert instrumentalny; **Rzym (441 m)** 20.40 „Falstaff" op. Verdiego; **Stokholm (435)** 19.35 koncert; **Brno (342 m)** 19.40 do 21.40 koncert; **Praga (486 m)** 20.10 do 22.00 koncert.

Niedziela, dnia 21 grudnia 1930 r.

Poznań (335 m) godz. **9.00** koncert poranny w wyk. orkiestry klubu mandolinistów „Mozart" pod batutą p. Wacława Napierały; godz. **9.30** gazeta poranna; godz. **10.15** nabożeństwo z katedry poznańskiej. Kazanie wygł. ks. prof. Lisoń; godz. **12.05** „Przechowanie obornika" (wygł. Bron. Liebek); godz. **12.25** „Opłacalność produkcji mlecznej" (wygł. inż. Stanisław Włodek); godz. **12.45** „Wieczerza Wigilijna" (wygł. p. Lekkówna; godz. **13.10** „Sole mineralne jako dodatek do pasz trzody chlewnej" (wygł. p. Juszczak); godz. **16.30** koncert gramofonowy; godz. **17.00—17.30** Akt Watykański z „Proboszcza wśród biedaków"; godz. **17.30** koncert gramofonowy; godz. **18.00** dodatek artystyczny. Recytacja utworów nagrodzonych na turnieju poetyckim Akadem. Zw. „Prometidion" — dnia 8. 12; godz. **18.15** audycja dla dzieci w wyk. p. Wandy Trojanowskiej art. T. N.; godz. **18.45** koncert muzyki polskiej. Wykonawcy: Chór mieszany im. Dembińskiego, prof. St. Pawlak (skrzypce), prof. Fr. Łukasiewicz (akomp.); godz. **20.00** słuchowisko z Warszawy; godz. **20.30** koncert wieczorny z Warszawy; godz. **22.00** sygnał czasu, komunikaty PAT, sport. i policyjne; godz. **22.15** muzyka taneczna z kawiarni „Wielkopolanka".

Katowice (409 m) godz. **10.15** nabożeństwo z Katedry Poznańskiej; godz. **12.15** poranek symfoniczny z Filharmonji Warszawskiej; godz. **16.55** koncert gramofonowy; godz. **17.40** koncert (P. R. Warszawa); od **19.25** transmisja z Warszawy.

Warszawa (1412 m) g. **10.15** transmisja nabożeństwa z katedry poznańskiej; godz. **12.05** poranek symfoniczny z Filharm. Warszawskiej, poświęcony Karłowiczowi; godz. **14.00** „Uprawa pszenicy jarej"; godz. **14.30** „Chów królików"; godz. **15.00** „Praca podstawowa dobrobytu rolnictwa"; godz. **15.40** program dla dzieci; godz. **16.40** „O książce gwiazdkowej"; godz. **16.55** muzyka z płyt gramofonowych; godz. **17.40** koncert popołudniowy w wyk. Orkiestry Policji Państwowej; godz. **19.25** „Stuprocentowy Amerykanin" — feljeton; godz. **20.00** słuchowisko z Warszawy — Krasicki — Rodoć. Satyry zradjofonizowane; godz. **20.30** koncert muzyki węgierskiej pod dyr. Józefa Ozimińskiego i A. Koch (baryton); godz. **22.00** feljeton p. t. „Duma"; godz. **22.15** koncert gramofonowy; godz. **23.00** muzyka taneczna.

Königswusterhausen (1635 m) 11.30 koncert, 16.30 pieśni gwiazdkowe, 20.00 oratorjum gwiazdkowe Bacha; **Budapeszt (550 m)** 19.40 koncert orkiestry cygańskiej, 20.40 po odczycie koncert ork. wojskowej; **Wiedeń (516 m)** 17.30 koncert kameralny, 19.00 „Tannhäuser" op. R. Wagnera transm. z opery; **Strasburg (345 m)** 17.45 i 19.15 gramofon, 20.30 koncert instrumentalny, 21.30 gramofon; **Praga (486 m)** 21.00 koncert popularny.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Stow. Młodzieży Obywatelskiej parafji Archikatedralnej.** Zebranie plenarne odbędzie się w piątek, 19 bm. o godz. 20-tej na sali Domu Katolickiego na Śródce.

— **Związek Czeladzi i Podmistrzów Murarskich.** Zebranie odbędzie się dnia 21 bm. o godz. 11,30 w lokalu p. Ograbowicza przy ul. Ślusarskiej 6.

„BACZ, BY TWOIM BYŁO CELEM BYĆ I ZWIERZĄT PRZYJACIELEM"

Ofiary na Budowę Pomnika Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu

146 **do kasy komitetu wpłacono do dnia 13. 12. 1930.** dw 2 812

Godlewska, Poznań 5,—
Przewodnik Katolicki 983,08
L. Kwaśnikówna, Strzegowa — za duszę ś. p. M. Kwaśnikowej 10,—
X. Zagórski, z polecenia p. Olejniczakowej 5,—
Koło Śpiewu „Lutnia", Jastrzębsko W. 30,—
Edm. Kortus, Buk, przez Pozn. Bank Ziemian 5,—
W. Starosta, przez Pozn. Bank Ziemian 8,—
M. Mieczkowska — przez Pozn. Bank Ziemian 10,—
M. P., przez Pozn. Bank Ziemian 5,—
Hohenarerowa, przez Bank Miasta Poznania 20,—
N. N., Kościan, przez Bank Miasta Poznania 5,—
J. Kandziora 5,—
M. Majewska 2,—
W. B., o zdrowie dla córki 5,—
St. Bielawska, Osiek 10,—
Kursy Gosp. Zawodowe — Poznań, zaw. puszki 13,69
Nowakowie 5,—
M. Sikorska, Poznań 10,—
J. Orwat 10,—
N. N. z Wrześni, z prośbą o wysł. w pewnej intencji 5,—
Dybizbański, Poznań 6,—
Sierszulska, Żytowiecko 20,—
Porzycki, Poznań 5,—
St. Gizelowa, Poznań 10,—
Tomasiewiczowie, Poznań 10,—
Wł. Chmielewska, Poznań 5,—
M. Sobczak, Golańcz 10,—
C. Kijewska, Szubin 5,—
M. Brzezińska, Fil c 2,—
St. Rzewuski — Rzewuski Stare 2,50
SS. Franciszkanki — Horodenko 5,—
Z. Kosikowska, Lwów 5,—
Wł. Lis, Studzan 3,—
E. Prochowski, Wołkowice 5,—
A. Milberger, Przemyśl 2,—
J. Obrzut, Szymbark 5,—
J. Goral, Pruszków 3,—
T. Barc, Skoryki 1,—
X. F. Chmura, Wieluń 3,—
J. Młynarz, Gorzupia 3,—
M. Michnowska, Koźmin 5,—
J. Dworczak, Mosina 3,—
J. Wojnowski, Gorzynin 5,—
N. N., Kobylica, z prośbą o pomoc w egz. 25,—
Smarsz, Komorzewo 2,50
St. Serafinowska, Sieraków 5,—
Fr. Kurlandt, Międzychód 3,—
K. Wiśnikowa, Września 2,—
F. Spee, Września 5,—
K. Wojtysiakowa, Hawencin 5,—
M. Kałużna, Kutno 5,—
Wł. Pieńczak, Łasin, z prośbą o dalsze łaski 3,—
Bitnerowa, Ożarów 1,—
M. Kisslinger, Sokal 2,—
A. Kaszkowiak — Międzychód 3,50
J. Łukaszykowa, Borek 5,—
J. Franch, Ropica 2,60
Z. Grudzińska, Druskiewniki 2,—
M. Barczak, Pilczno 1,—
X. J. Zmidrowicz, Czerniewicze 1,—
J. Flałka, Milówka 5,—
K. Machora, Zawiercie 5,—
K. Kowalska, Makowiska 3,—
J. Grzesiowska 5,—
E. Hobzerowa, Tyczyn 5,—
M. Bieńkowska, Warszawa 2,—
M. Ostopicz, Łańcut 2,—
M. Packówna, Krosno 4,60
J. Żebracki, Rymanów 5,—
H. Jastrzębski, Pińsk 3,—
M. Bugno, Stanisławów 1,—
H. Miniszewski, Bodek 2,—
K. Szczepańska, Zawałów 1,—
Fr. Legacka, Iwanowce 2,—
M. Solecki, Niowa'd 1,—
R. Tarmsz, Malichowy 2,—
N. Domańska, Lublin 5,50
E. Borowiczowa, Lwów 3,—
Z. Rudkiewicz — Lwów, z podz. za doznane łaski 5,—
H. Jahn, Lwów 2,50
J. Kowalska, Kiszewy 3,—
St. Choynaski, Gdańsk 1,—
Wł. Kuligowski, Gdańsk - Wrzeszcz 5,—
W. Kępczyński, Bielino 1,—
Z. Strojnowska, Płock 4,—
K. Dudek, Poznań 5,—
K. Mrówczyńska, Kostrzyn 5,—
W. Wojtyniak, Młyny 5,—
K. Dypczyński, Poznań 27,—
St. Przybylska, Poznań 5,—
H. Drótkowska, Śmigiel 3,—
A. Basiak, Pawłowo 2,—
L. Ilski — Wągrowiec, o zdrowie dla siostry 5,—
Fr. Albiński, Pniewy 5,—
Wł. Roguszka, Pniewy 3,—
F. Kosicki, Warszawa 5,—
B. Kozłowski — Gniezno, z prośbą o zdrowie 5,—
M. Kubisówna, Bożacin 5,—
K. Serdelki, Kościan 2,—
X. M. Górecki, Koźmin 5,—
F. Wróblewska, Kołaczkowo, z podz. za szczęśliwą operację 5,—
R. Hentrice, Unisław 5,—
A. Knaur, Poznań 5,—
M. Kredens, Rokitno 2,—
B. Kroskowska, Trzebczyk 3,—
J. Płoszyński, Ludomki 10,—
St. M. Głowaccy, Łekno, za odebrane łaski, z prośbą o dalsze 10,—
L. Kalksteln, Gdynia 10,—
M. Laskowska, Środa 10,—
M. Kuźna, Gniezno 10,—
Fr. Zachmanówna, Borzęcice 10,—
N. N., Białośliwie 10,—
M. Czyż, Chorycin, o błog. w pracy 10,—
Wł. Przybyski, Wylatowo 10,—
X. F. Ficek, Józefowiec 10,—
J. Bohaczewska, Marjampol 10,—
H. Bielińska, Buszkowice 10,—
Fr. Grabowski, Warszawa 10,—
C. Chwastyniak, Kowalewko 10,—
SS. Miłosierdzia, Wągrowiec 10,—
K. Fryckowiak, Małagórka 10,—
W. Olsztyński, Ostrów 10,—
Fr. Nowak, Ostrów 10,—
E. Santorski, Warszawa 10,—
L. Maciejowski, Mystki 20,—
Fr. Palczewscy, Poznań 20,—
Dembski, Skotniki 20,—
M. Matysiakowa, Siemianice 20,—
W. Dega, Poznań 20,—
K. Wawrzyniak, Ostrów 20,—
X. W. Czukowski — Trzeszczany 100,—

Konto P. K. O. 207 470. — Sekretarjat Al. Marcinkowskiego 21.

Podarki gwiazdkowe

perfumy, wodę kolońską, mydełka, pudry i artykuły toaletowe.

Wielki wybór ozdób choinkowych

poleca po znanych tanich cenach

Centralna Drogerja J. Czepczyński

Poznań — Skład detaliczny: Stary Rynek 8.

Telefony: 33-24, 33-15, 32-38, 31-15 Pw 7815/8-51,86/7

Rabatu nie udzielam zato ceny podstawowe niskie.

Dnia 17 grudnia 1930 r. zasnęła w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, moja najukochańsza żona i najdroższa mateczka, ś. p.

Helena Proniewska

żona profesora gimnazjum św. M. Magdaleny.

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 20 bm. przed południem o godz. 11-ej z kaplicy cmentarza jeżyckiego, o czem donoszą

zw 26 943 w głębokim smutku pogrążeni

mąż z córkami, synami i rodziną.

Poznań, Kraków, Rawicz, Radziszów.

W czwartek, 18 grudnia 1930 roku, o godz 4 rano zasnął w Bogu w 53 roku życia, opatrzony Sakramentami św., po długiej ciężkiej, cierpliwie znoszonej chorobie mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojciec, brat, zięć, szwagier i wuj, ś. p.

Apolinary Hohensee

em. rewizor rach. przy Sądzie Apelacyjnym w Poznaniu

o czem donoszą w ciężkim smutku pogrążeni

dw 2384 **żona z synami i rodzina.**

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 21 grudnia o godz. 15 z domu żałoby przy ul. Drużbackiej 8 na cmentarz parafjalny w Górczynie.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Najstarszy Zakład pogrzebow. P. Piasecki, Klasztorna 14. Telefon 2769.

Dnia 17 grudnia r. b. zmarł nagle, opatrzony św. Olejami, ś. p.

Jan Nitosławski

starosta powiatu szamotulskiego, członek Rady szkolnej powiatowej.

Zmarły odznaczał się szlachetnością serca i prawdziwą życzliwością wobec szkolnictwa tutejszego powiatu i nauczycielstwa, a przedwczesna śmierć Jego wywołała u nas głęboki żal i wielki smutek. Historja tutejszego szkolnictwa wspominać będzie zawsze szlachetną postać Zmarłego z głęboką wdzięcznością i czcią.

Szamotuły, dnia 18 grudnia 1930 r.

Inspektor Szkolny powiatu szamotulskiego Wąsowicz.

Nauczycielstwo powiatu szamotulskiego Gierszewski. dw 2 382

Dnia 18 grudnia 1930 r. zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najukochańsza matka, teściowa i babka, ś. p.

Antonina Banaszakowa

przeżywszy lat 59. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 21 grudnia, o godzinie 3.30, z domu żałoby, o czem donoszą

w ciężkim smutku pogrążeni

dzieci, zięciowie i wnuki.

Strzałkowo, Poznań, Chodzież, Katowice. dw 2 383

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Brzytwy

w najlep. gat.

Aparaty i ostrza do golenia
Scyzoryki
Nożyczki wszelk. rodzaju
Nożyce do drobiu
Noże i widelce
Noże kuchenne
Nożyki do owocu
Łyżki i łyżeczki

poleca bardzo korzystnie w wielkim wyborze

Ed. Karge

Poznań, ul. Nowa 7/8.
Istnieje przeszło lat 50.

Pw 7685-.0 75

Konik

na biegunach, kanarek, stolik fotelik tanio. Ptaśniewicz, Wierzbięcice 33. zd 49 548

Dr. med.

Polak, przynajmniej 5 lat praktyki ogólnej, energiczny, inteligentny, **potrzebny od dnia 10 stycznia na czas dłuższy.** Ewent. po kilku miesiącach objęcie znacznej praktyki bez odszkodowania. Łaskawe oferty pod zw 26 926 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Uwaga automobiliści!

Zamienię samochód - limuzynę, 5-osobowy, najnowszy model „Peugeot", 6-cylindrowy, **na torpedo otwarty,** również 6-cylindrowy. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **zw 26 944**

Dnia 18 grudnia, o godz. 13.45, zmarła nagle, opatrzona Sakramentami św., nasza najukochańsza ciocia, ś. p.

Zofja Cwojdzińska

Sodaliska, nauczycielka V. szkoły wydziałowej na Łazarzu

przeżywszy lat 64. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 21 grudnia, o godz. 15 z domu żałoby Chwaliszewo 15/16.

W ciężkim smutku pogrążeni

zw 23954 **bratanica i bratanek.**

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Dnia 18 grudnia 1930 zmarł, ś. p.

Apolinary Hohensee

rewizor Rachuby Sądu Apelacyjnego w Poznaniu.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 21 grudnia 1930, o godzinie 15 z domu żałoby przy ul. Drużbackiej 8 na cmentarz w Górczynie.

W Zmarłym straciliśmy zacnego Kolegę i dobrego współpracownika. Cześć Jego pamięci!

dw 2388 **Urzędnicy Sądów poznańskich.**

Kosztuje taniej

gdy sobie sporządzacie swe likiery i wódki sami na Esencjach Reichela. Przytem smakują tak dobrze. Spróbujcie raz. Do nabycia w drogerjach oraz handlach spirytualjów lub u Gen. Repr. na Polskę Ch. Nowomiejski, Kraków, Dietlowska 65.

Pw 7835-70,317

Gospodarstwo

prywatne 32 morgi ziemi w jednem placu koło domu w tem 4 morgi łąki, z torfem zabudowania masywne z żywym i martwym inwentarzem, cena 16 000 wpłata 6 000 zł Matysiak Rosko, powiat Czarnków. nw 6409

Co darować?

Pożądanym i miłym podarkiem gwiazdkowym są

PERFUMY
WODY·KOLOŃSKIE
MYDŁA i PUDRY

Kalia

J. & S. Stempniewicz · POZNAŃ

NA PODARKI GWIAZDKOWE TYLKO WYROBY KRAJOWE

Pw 7651-8 1682

Gwiazdka 1930 będzie stała pod znakiem

MONTBLANC

Naprawdę wspaniałym podarunkiem gwiazdkowym jest pióro wietrzne Montblanc. Posiada ono wartość złota i klejnotów, a jednak niewiele kosztuje i mimo to wiernie służy przez 20 lat. Obdarowany, bez względu na to, czy to pani, pan, czy też dziecko, codziennie z wdzięcznością wspomina tego, od którego pióro wieczne otrzymał, gdyż co chwilę używa swego Montblanc.

Któż nie zma jeszcze nowego Naciskacza Montblanc?

Jedno naciśnięcie — i już napełniony! Cztery patenty światowe zgłoszone.

Proszę zbadać i porównać w jakimś lepszym składzie materjałów piśmiennych zalety tego nowego Montblanc, a wybór padnie napewno na niego.

Montblanc-Meisterstück 4810 z bezterminową kartą gwarancyjną.

zł. 48.50 zł. 60.— zł. 76.— zł. 97.—

Kupon nr. 9 uprawniający do brania udziału w wielkim konkursie Montblanc.
W powyższem ogłoszeniu jest ..... błędów ortograficznych.
Nazwisko: .....
Adres: .....
Za 12 najlepszych rozwiązań są wyznaczone wartościowe I. nagrody i wielka ilość mniejszych nagród pocieszenia. Kupony nr. 1—8, jak i bliższe warunki można otrzymać bezpłatnie w każdym lepszym składzie przyborów piśmiennych, w którym znajduje się niniejsze ogłoszenie.

nw 6422

Co kupisz swoim najbliższym

na Gwiazdkę?

Złote wieczne pióra.
Papiery listowe.
Teki skórzane.
Garnitury na biurko.
Karty do gry.
Znaczki do preferansa.
Albumy do poezji i fotografji.
Luksusowe szachy.
Gry towarzyskie.
Rzeźby zakopiańskie.

Wiedz, że kupisz i najstosowniejsze i najtaniej w firmie: Pw 7888-50,122

ANTONI ROSE

właśc. Walerjan Chrzanowski

ul. Nowa 7/8, tel. 33-81.

Pijcie tylko Milachowskiego Kawę No 21 aromatyczną i wydajną „Świąteczna" zastrz. U.P. 18.851 ½ kg zł 6.00

Pw 7152-48.97

WALIZKI do kapeluszy

dla PAŃ dbających o swoją elegancję poleca firma

„WYROBY SKÓRZANE"

właśc. Stanisław JAESCHKE

naprzeciw Esplanady, pl. Wolności 10.

W ujeżdżalni Wielkop. Klubu Jazdy Konnej

urządza się

kurs jazdy konnej dla Pań i Panów.

Opłata miesięczna zł 50.
Dla kształcącej się młodzieży zł 35.

Program przewiduje:

1. Kurs dla początkujących w krytej ujeżdżalni.
2. Kadryle. (Jazda zbiorowa).
3. Wyjazdy w teren.
4. Biegi myśliwskie.
5. Konkursy hipiczne.

pw 26941

Wszelkich bliższych informacyj udziela od godziny 10,30—12,30 **gospodarz Wielkopolskiego Klubu Jazdy Konnej — Warownia Przemysława — przy Wałach Warneńczyka.**

Całkowita Wyprzedaż OBUWIA

Niskie ceny zmuszają do kupna!

DAMSKIE skórkowe od 10 zł

MĘSKIE gwarant. od 24 zł

Pw 7817/18-51,80/81

BAZAR OBUWIA 2

wł. Fl. Kasprzak, Pocztowa

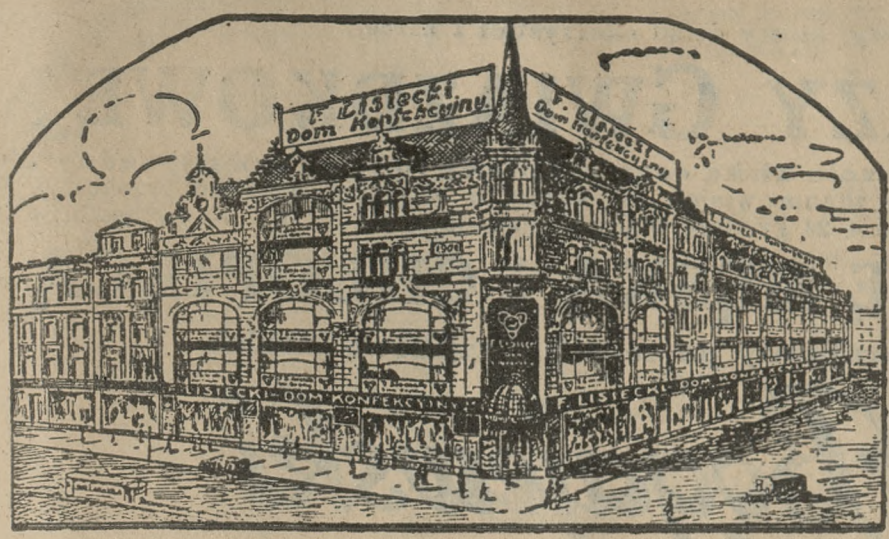

Tylko w Największym Domu Odzieży w Polsce

kupuje się najtaniej!

SPRZEDAŻ GWIAZDKOWA

dla wszystkich

Sprzedajemy tylko towar pierwszorzędny!

Ceny obniżyliśmy do ostateczności!

Wszelkie oddziały bogato zaopatrzone w ostatnie nowości!

DLA PAN i DZIEWCZĄT:

Płaszcze damskie ang.	78,—	65,—	**42,—**
„ rypsowe z futrz. koln	125,—	110.—	**95,—**
„ tweedowe z eleg. koln. futrz.	165,—	148,—	**125,—**
„ georgettowe z bogatą futrzaną obsadą	195,—		**150,—**
Płaszczyki dla dziewcząt angielskie	40,—		**30,—**
„ dla dziewcząt rypsowe z baran.	45,—		**38,—**
„ dla dziewcząt pluszowe	33,—	31,—	**28,—**
Suknie wełniane w różn. kolorach	58,—	35.—	20,— **12,—**
„ **jedwabne** najn. fasony	75.—	56.—	48,— **36,—**
„ **wieczorowe**	95,—	75,—	**68,—**
Spódniczki	33,—	15.—	**12,—**
Bluski jedwabne		52.—	**42.—**
Bluski zefirowe		6,50	**4 50**
Poranniki w piękn. deseniach		25,—	**17,—**
Garsonki	80,—	65,—	**48,—**
Swetry	22.—	18.—	**12,—**
Pończochy florowe	2.90	1,35	**0,95**
„ jedwabne bardzo trwałe	9.75	7,50	**5,80**
„ wełniane	9,15		**6 50**
Szale-apaszki	15,—	12.—	**9,50**
Rękawiczki trykotowe		3.25	**2,20**
„ skórkowe	12,—	8 50	**6,75**
Podstaniczki wełn.		8,20	**5.75**
Reformy	9,75	6,50	**3,80**
Szlupfery jedwabne		9,50	**7,50**
Kapelusze damskie	25,—	12.—	**7.50**
Berety	6,50	4,50	**2,50**

DLA PANOW i CHŁOPCOW:

Płaszcze zimowe w modnych fasonach	80,—	58,—	**32,—**
Palta czarne z aks. koł.	85,—	65,—	**43,—**
Palta z futrz. koln.	125,—	95,—	**60,—**
Kurtki (jupy) zwykłe	27,—	21,—	**17,—**
Kurtki sportowe	32,—	23,—	**19,—**
Kurtki futrzane	125,—	100.—	**90,—**
Ubrania kolorowe, dobry trwały materiał	80,—	65,—	**23,—**
Ubrania granatowe	90,—	60,—	**38,—**
Ubrania smokingowe	150,—	125.—	**85,—**
Spodnie szewiotowe	19,—	12,—	**7.50**
„ kamg w paski	25,—	18,—	**14.—**
Pulowery	40,—	19,—	8,50 **7,50**
Piżamy	70,—	55,—	**35,—**
Szale jedwabne	9,—	7,—	**1,65**
Szale wełniane			**6,50**
Kołnierzyki	1,60	1,45	**0,45**
Krawaty w modn. des.	7,50	3,50	**0,95**
Koszule wierzchnie	10,50	7,50	**5,50**
Skarpety bardzo trwałe	2,35	1,60	1,50 **1,35**
Getry	6,—	5,50	**3 50**
Koszule trykotowe	9,50	8,75	**6,00**
Rękawiczki trykotowe			**3,60**
„ skórkowe	10,—	9,50	**6,75**
„ wełniane		7,50	**6,50**
Kapelusze męskie	19,—	15,50	11,00 **7,50**

Futra damskie i męskie własnej fabrykacji po cenach bezkonkurencyjnych!

Materjały na płaszcze damskie i męskie, ubrania, spodnie - po cenach prawdziwie gwiazdkowych!

W niedzielę, dnia 21. bm. składy nasze otwarte od godziny 1-szej do 6-tej wieczorem.

F. Lisiecki Dom Konfekcyjny S. P. A. K. C. - Poznań

Stary Rynek 98/100

Pw 7848/9-51 145/6

STOSOWNE PODARKI GWIAZDKOWE

Kartonaże od 2,— zł — Woda kolońska od 1,— zł — Rozpylacze od 2,50 zł
Aparaty do golenia od 2,50 — Perfumy od 0,70 — Łańcuszki choinkowe od 0,25

DROGERJA MONOPOL - Poznań, ul. Szkolna 6

na przeciw Szpitala Miejskiego — Telefon 51-35.

Pw 7832-51,122

W środę, dnia 24 grudnia r. b.
biura niżej podanych banków

otwarte będą tylko do godz. 11-tej

Bank Cukrownictwa — Bank Handlowy (Oddział w Poznaniu)
Bank Kratochwil i Pernaczyński — Bank Kwilecki, Potocki i S-ka
Bank Ludowy (Jeżyce) — Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego
Bank Pożyczkowy Spółdzielczy (Łazarz) — Bank Przemysłowców
Bank Związku Spółek Zarobkowych — Komunalny Bank Kredytowy
Poznański Bank Ziemian.

Pw 7824/5-51,110/11

Nie czekaj Gwiazdora
Idź dziś do „Kastora"
i zakup

GRAMOFON NA ŚWIĘTA

Wielki wybór gramofonów i płyt „ODEON"
Fachowa obsługa — Niskie ceny

HURT DETAL

„KASTOR"

Poznań św. Marcin 55

zw 26946/7

Ogromny wybór!!
Dla Pani domu
jako
podarek
piękne
Dywany
linoleumowe
Chodniki
linoleumowe i inne
Obrusy
ceratowe i z metra
poleca
bardzo korzystnie
po cenach gwiazdkowych
Zb. Waligórski
Poznań, Pocztowa 31.
Tylko naprzeciw poczty.
zw 26 951/2

Ospę owsianą
wagonowo sprzedamy po 6,— zł za 100 kg.
dp 2296
„Extra", Krotoszyn.

Kto szuka podarku gwiazdkowego
Niech spieszy do Kałamajskiego

po tanią bieliznę:

koszula dzienna przybrana koronką lub haftem	4.75
koszula nocna przybrana koronką i wstawką	4.25
koszula nocna kolorowa przybrana haftem	7.50
koszula nocna batystowa przybrana haftem	9.75
kombinacja haleczkowa, trykot jedwabny przybrany	12.25
kombinacje majteczkowe, trykot. baweł. z 4 podwiaz.	16.00
kombinacja majteczkowa, trykot jedwab. przybrany	18.00

Pw 7488 9-50 11/12

WINA GRONOWE
DLA CHORYCH I SŁABYCH
NYKA & POSŁUSZNY
POZNAŃ, WROCŁAWSKA 33/34.

Pw 6296-34,54

Wszyscy, którzy dotąd skorzystali z naszej

SPRZEDAŻY GWIAZDKOWEJ

są jednego zdania: „Za bajecznie niską cenę kupiliśmy towar pierwszorzędny".
O prawdziwości powyższego zdania winien się każdy w własnym interesie przekonać.
Do dnia 24 grudnia włącznie sprzedajemy Pw 7822-51,109

KONFEKCJĘ MĘSKĄ i CHŁOPIĘCĄ

na okres gwiazdkowy po cenach wyjątkowo niskich

K. Bogajewski

Poznań, Stary Rynek 77.
Największa Fabryka Konfekcji męskiej i chłopięcej
!W niedzielę, 21 bm. magazyn otwarty od 1-6 po południu!

BENEVIT Geneva

WYBOROWY LIKIER DO KAWY

Tw 744

NA GWIAZDKĘ

najpiękniejsze, solidne i praktyczne podarki
od najtańszych do najlepszych

Najnowsze ozdobne
Serwisy stołowe
do kawy, moki, do herbaty, ciast, do owoców z pięknemi wzorami owoców

Serwisy stołowe seryjne które można nabyć częściowo.

Serwisy do śniadania zbierane filiżanki z talerzykami.

Przepiękne figurki, Wazony, bombonierki.

Szkło stołowe
i szlachetne kryształy.
Kielichy do różnych win.
Czareczki do koniaków, likierów, szampana.
Puharki do koktajlów.
Römery w pięknych kolorach.
Karafki do wódek, win.
Serwisy do likierów.
Dzbany i wazy do kruszonu.
Szklanki i puhary do piwa.
Talerzyki, talerze.
Kompotiery, żardyniery.
Serwisy z tacką do cukru.
Zastawy i talerzyki do konfitur.
Wazony, duże puhary.
Garnitury na gotowalkę rubinowe, zielone kobaltowe.

Alfenidowe alpaka nikl.
Zastawy, koszyczki i kasety do cukru, łyżeczki, masielnice, tace, półmiski, Serwisy do herbaty, kawy Szklanki w postumentach. Serwisy do palenia. Noże, widelce, łyżki, łyżeczki Kaseta debowa zaw. 8 tuzinów i 10 sztuk sztućców. Nożyki do owoców i postumenty.

Maszynki do gospodarstwa domowego.
Wyżymaczki.
Łóżka, umywalki.
Garnitury umywalkowe.
Emaljowane, aluminium naczynia do gotowania.
Drewniane wyroby, szczotki.
Garnitury słoi do krupów.

W. Janaszek
Poznań, ul. Jezuicka 1
(tuż przy Starym Rynku).
Pw 7 672-50,100

Oprawy książek wszelkiego rodzaju
Introligatornia Drukarni Toruńskiej T. A. w Toruniu ul. św. Katarzyny 4.

Tw 614

Najmniejszy upominek sprawi radość najbliższemu, zatem spiesz i wybieraj

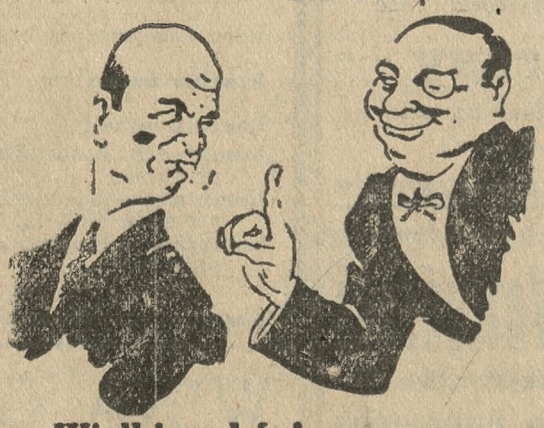

Krawaty	od	0,75	do	22.50 zł
Koszule	„	7.50	„	35 — „
Kapelusze . . .	„	6 50	„	22 50 „
Kapelusze plusz.	„	32 —	„	54.00 „
Kamizelki wełn.	„	15.—	„	45.— „
Getry	„	2,50	„	15,50 „
Skarpetki	„	0.75	„	8.50 „
Szelki	„	1 50	„	10.50 „
Szale modne . .	„	1,—	„	16,50 „
Czapki	„	1.95	„	9.50 „
Czapki skórkowe dziecięce			„	11.25 „
Czapki ceratowe dziecięce			„	3.75 „
Parasole męskie i damskie	od	6 50	„	52,— „
Trykoty męskie grube . .	„	4.50	„	15, - „
Rękawiczki skórk.	„	8 50	„	12,50 „

Wielki wybór! Ceny niskie!

J. GŁOWACKI i S-ka

POZNAN, Stary Rynek 73/4, w gmachu Banku Przemysłowców.

Pw 7 355-51,159

Kto szuka podarku gwiazdkowego

Niech spieszy do Kałamajskiego

po tanie trykotaże:

Koszulki damskie igliczkowe białe .	2^{45}
Pantalony na gumie, kolorowe . . .	3^{35}
Kombinacje damskie trykotowe . . .	5^{90}
Pantalony jedwabne z futerkiem . .	6^{70}
Kaftany damskie zimowe trykotowe	5^{95}
Kaftany męskie zimowe trykotowe	6^{30}
Koszule damskie zimowe trykotowe	8^{80}
Koszule męskie zimowe trykotowe	8^{50}
Kalesony męskie zimowe trykotowe	6^{70}

Pw 7629/30 50.20/21

Po

KAPELUSZ

tylko do firmy

Władysław HAHN

Stary Rynek 58
naprzeciw drogerji Czepczyńskiego.

Ceny na kapelusze i wszystkie artykuły znacznie zniżone.

Stosowne podarki gwiazdkowe.

Krawaty — Koszule — Szale
Getry — Skarpetki — Pulowery
Kamizelki — Bielizna ciepła.

Pw 7847-51.142

Suknię surdut sprzedam. Młyńska 2, III., lewo. ad 48 098

Kamienicę sprzedam. Poznańska 21 kowski. Woja jw 5 245/6

Na nasze NISKIE CENY zbyteczna REKLAMA,

ponieważ ZNANE najszerszemu ogółowi!

NIE FIKCYJNE, lecz notoryczne tysiączne rzesze kupujących zaliczamy do naszych stałych odbiorców!

WIELKIE ILOŚCI PALT ZIMOWYCH, wykonanych z trwałych welurów od **45** do **70 zł.**

Palta w najlepszem wykonaniu i z zupełnie dobrych materjałów:

„SZTEKKER“ dotychczas zł 135 OBECNIE **94,-** *„NURMI“* dotychczas zł 225 OBECNIE **157,-**

„SHARKE'Y“ dotychczas zł 175 OBECNIE **122,-**

WIELKIE MASY FUTER przystępne **DLA KAZDEGO!** Kożuchy szoferskie, kurtki, płaszcze skórzane. **WYBÓR OLBRZYMI!**

PP. Urzędnikom członkom Tow. „Kredyt“ dostarczamy towary BEZ WPŁATY!

EDMUND RYCHTER

NIEDZIELA 21-go

SKŁADY otwarte od 1 do 6-tej

1-SZY mag. ul. Ratajczaka 2
2-GI mag. ul. Wrocławska 14
3-CI mag. ul. Wrocławska 15

JAKO szczególny podarek **GWIAZDKOWY** polecamy **MATERJAŁY z METRA** po cenach fabrycznych

W DZIALE MIAROWYM przykrawacze o europejskiej sławie. Gwarancja bezna gannego wykonania.

NA SEZON BALOWY

ubrania wizytowe, smok. i frakowe PO CENACH NAJNIZSZYCH

Pw 7833-51.11

IDEALNY UPOMINEK

Jeden jest tylko upominek, który nigdy nie traci wartości, jest nim

APARAT FOTOGRAFICZNY

z firmy **„CAMERA“**

POZNAŃ - ULICA FR. RATAJCZAKA 3.

Wyprzedaż obrazów po Wystawie

(Juljusz Kossak, Malczewski, Wyczółkowski i t. d.)

Poznań, ul. 3 Maja 3, dom ogrodowy

w 26958

Szkło Porcelana Fajans Lampy Garnki i słoje kamienne poleca

A. Koszewski

Poznań, Stary Rynek nr. 61.

Pw 7155-48,126

Farbowanie

włosów, brwi i rzęs. Trwałą elektr. ondulację, manicurę, masaże głowy i twarzy i wszelkie inne zabiegi w wykonaniu starannem. Ceny przystępne.

Salon de Coiffure

N. Muszyński (dla Pań i Panów)

ul. 27 Grudnia 4 i 3 Maja nr. 3.

Pw 7071-48,141

KAPELUSZE damskie i męskie oraz wszelkie inne **ARTYKUŁY**

tanio na gwiazdkę kupisz

w f-mie **Svenda i Drnek**

zw 26949/50 **Poznań, Stary Rynek 43.**

RADZIC nie potrzebujemy! Każda Pani ma wyrobiony gust! — Krawatki piękne, koszule, szale, skarpetki poleca jako idealne podarki gwiazdkowe!

PIOTR PLUCINSKI, St. Rynek 37

w domu Czerwonej Apteki.

Pw 7884-51

UROCZY NASTRÓJ ŚWIĄTECZNY

spotęguje zawsze chętnie przez Piękne Panie widziane

podarki gwiazdkowe z dziedziny kosmetyki i perfumerji

jak piękne flakony przecudnych, modnych perfum, wykwintne rozpylacze, eleganckie kasetki do manicury, artystyczne kartoniki szlachetnych mydeł, dyskretne pudry różnych odcieni o subtelnym zapachu oraz wiele innych środków kultury piękna. Proszę uprzejmie o zwiedzenie mej bogato zaopatrzonej w wymienione artykuły

nowo otwartej DROGERJI i PERFUMERJI

M. DYBCZYŃSKI, Poznań św. Marcin 18, narożnik ul. Fr. Ratajczaka.

Pw 7850-51,125

Święto Podarków Blisko!

Chcąc być praktycznym a oszczędnym spiesz po zakupy podarków do powiększonych i bogato zaopatrzonych magazynów **f-my F. Woźniak** w Poznaniu przy ulicy Kramarskiej 16.

Dla Pań: *Jedwabie oraz najnowsze materjały na płaszcze, kostjumy i suknie. Gotowa Bielizna, Swetry i Pullovery, Pończochy.*

Dla Panów: *Materjały na ubrania i płaszcze, Pullovery, Koszule dzienne i nocne. Krawaty, Szelki, Getry.*

Dla Wszystkich: *Trykoty zimowe, Płótna, Inlety, Stołowizna, Ceraty, Serwety i Narzutki Kapy, Kołdry na wacie i na wełnie, Koce, Derki do podróży.*

Firany, Chodniki, Dywany.

Fachowa i rzetelna obsługa! Ceny niskie lecz stałe!

F. Woźniak

Telefon 55-98 *Telefon 55-98*

UWAGA: W niedzielę, dnia 21 b. m. są magazyny moje od godziny 1—6 po południu otwarte.

Pw 7852-51,157

GDY PRZY WYBORZE PODARKU GWIAZDKOWEGO

decyduje MIŁOŚĆ

wybór jest SZYBKI i łatwy!

KAŻDY ucieszy się potrzebuje!

DLA PAŃ: pończochy, rękawiczki, pullovery, swetry, garsonki, parasole!

DLA PANÓW: rękawiczki skórkowe, kamizelki, pullovery skarpetki, ciepłą bieliznę, chustki, getry, szale!

Specjalność: **TRYKOTAZE** dla osób **KORPULENTNYCH!**

Dobrowolski

ul. Pocztowa 4, przy zakupie ponad 8 zł kalendarz gratis.

dw 2885

L. cz. 2. K. 17/30. **PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona we Wrześni** i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Września tom 105, wykaz nr. 171, na imię Władysława Orcholskiego i żyjącej z nim we wspólności majątkowej żony Apolonji z Jarocińskich Orcholskiej, **zostanie dnia 19 marca 1931 r. o godz. 10 przed południem wystawiona na przetarg** w niżej oznaczonym Sądzie, pokój 14. Sprzedać się mająca nieruchomość stanowi budynek we Wrześni przy ulicy Henryka Sienkiewicza, złożony z domu mieszkalnego z bocznem skrzydłem, podwórzem, chlewem i śpichlerzem na lewo, oraz dom mieszkalny na prawo i obory. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 22. 9. 1930 r. Września, dnia 28. 11. 1930 r.
nw 5572 **Sąd Powiatowy.**

Małżonkowie Walenty i Marjanna Boniowie z Poznania, zast. przez adw. Koszewskiego, wnieśli o wywołanie wierzyciela hipotecznego odnośnie do hipoteki zapisanej w księdze wieczystej Chomęcice tom III, karta 58, dział III, pod lb. 2, w kwocie 750.— mk. na rzecz Michaliny Czerwińskiej z d. Grzebielewskiej, płatnych Janowi Czerwińskiemu, zam. w Gronau w Niemczech. Wzywa się zatem nieznanego wierzyciela hipoteki, aby zgłosił swe prawa najpóźniej do terminu wywoławczego, wyznaczonego na dzień 13 lutego 1931 r. godz. 12 w tutejszym Sądzie Powiatowym, pokój 69, w przeciwnym razie prawo jego do wspomnianej hipoteki wygaśnie. Poznań, dnia 10 grudnia 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 3571

UCHWAŁA. W sprawie upadłościowej nad majątkiem dzierżawcy dóbr **Ignacego Tadrzyńskiego z Psarskiego, pow. Szamotuły,** wyznacza się termin do wysłuchania wierzycieli co do zastanowienia postępowania upadłościowego z powodu braku masy upadłościowej, odpowiedniej kosztom postępowania, na dzień 3 stycznia 1931 r. godz. 10.
Pniewy, 13 grudnia 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 5570

Do wynajęcia w Toruniu, w centrum miasta od 1. I. 1931 roku

lokal

nadający się na kawiarnię i restaurację, parter i pierwsze piętro. Zgłoszenia kierować do „Par", Poznań, Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. **„800".** Pw 7854-64,421

PRZYMUSOWA LICYTACJA

We wtorek, dnia 23 grudnia r. b., o godz. 2 po poł., w Zajączkowie sprzedawać będę najwięcej dającemu za gotówkę:

2 karety i 2 powózki. n 6454

Zbiórka 10 minut przed licytacją przed restauracją w Zajączkowie.

Juja, komornik sąd. w Pniewach.

PRZYMUSOWA LICYTACJA

W poniedziałek, dnia 22 grudnia 1930 r., o godz. 11-ej przed południem, sprzedam najwięcej dającemu za gotówkę w Napachaniu w powiecie poznańskim:

3 krowy, 2 maciory. n 6452/3

Punkt zborny przed sołectwem gminnem w Napachaniu.

Urbaniak, komornik obw. w Rokietnicy.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W sobotę, dnia 20 grudnia 1930 r., o godz. 12 w poł., w podwórzu przy ul. Małe Garbary 9, sprzedam publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:

motocykl 500 ccm. „Rudge-Whitworth" model 1930 mało używany ze światłem elektrycznem i przyborami. nw 6456

Przetarg odbędzie się nieodwołalnie.

J. Bartkowiak
kom. sądowy. Poznań, ul. Poznańska 58-a. Telefon 75-24.

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W sobotę, dnia 20 grudnia b. r., o godz. 11-ej, przy ul. Onufr. Kopczyńskiego 28, odbędzie się sprzedaż za natychmiastową zapłatą:

większej ilości blachów, kantówek, desek, drążków, narzędzi kowalskich, wozów ciężarowych, 2 szop drewnianych, kotłów do smoły i różnych materjałów budowlanych. nw 6434

Obejrzeć można 15 minut przed sprzedażą.

Poznań, dnia 16 grudnia 1930 r.

MAGISTRAT XIII/4.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: z 18924, n 2735, d 1730 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

---

1 SPRZEDAŻE

Dom dochodowy
najlepsze położenie Gniezna sprzedamy, wpłaty 100 tysięcy ewentualnie mniej. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 425. nw 5818

Ochraniaj ubrania suknie
polecamy jako praktyczne podarki gwiazdkowe płaszcze ochronne dla wszystkich zawodów oraz fartuchy damskie do pracy domowej Ceny fabryczne Specjalny Skład Odzieży Zawodowej B Hildebrandt, ul Pocztowa 33, blisko Starego Rynku
Pw 7695-51.19

Gramofony płyty, przybory najniższe ceny
Bruździński i S-ka, Wielka 18. zdw 49 126

Salon
mahoniowy inkr., serwantki, sekretarzyki, komódki, bibljoteki, stoły, fotele, krzesła, stolik do gry i herbaty, dywan perski na sprzedaż. Skarbowa 4, parter, lewo. zdw 49 316

Futro
męskie (piżmowce) tanio sprzedam. Ul. Dąbrowskiego 9/11 III. lewo. zdw 49 287

Zabawek
wózeczków, lalek wybór Kraszewskiego 11 „Światek dziecięcy". zdw 48 561

Meble
kuchenne kupisz najtaniej Łąkowa 4 a, Stolarnia. zdw 49 219

Dobry
gramofon tanio sprzedam. Polna 14. I. lewo zdw 49 173

Wyprzedaż gwiazdkowa
ceny do 50 proc. zniżone: rękawiczki, pończochy, pulowery trykotaże, szale, getry, krawaty bielizna najtaniej w składzie fabrycznym Władysława Trojanowskiego, Wielkie Garbary 36. zdw 48 833/4

Pokoje
męskie, jadalnie sypialnie polerowane i dębowe kuchnie reformowe i zwykłe w wielkim wyborze kupuje się najtaniej w firmie J. Szlachta, ul Wrocławska 15. zdpw 48 924

Restauracja
mieszkaniem przy tramwaju 5.000 Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zdw 48 652

Pianino krzyżowe
tanio sprzedam Ogrodowa 13. III. piętro, Woraczewski. zdw 49 354

Pianino
tanio sprzedam. Dopieralski, Górna Wida 29. zdw 49 383

Samochody
„Durant 60" 6 osobowy limuzyna nowa, „Rugby" półciężarówka reklamówka 1 tonnowa, mało używana, „Horch" ciężarówka 3 tonn., „Durkopp" 6 osobowy, otwarty, „Rugby" autobus 18 osobowy. Wszystkie somochody z powodu wysprzedaży za niebywale niskie ceny do nabycia „Autopol", Poznań, ul. Sew. Mielżyńskiego 21 (Hotel Monopol). zdw 49 375

Pierścienie
brylanty zegarki i biżuterje poleca najkorzystniej znana fachowa firma Stefan Hubert Poznań, św Marcin 45 tel 1455 vis-à vis Hotelu Continental. nw 5927

Wózki
dziecięce dla lalek i rowerki tanio. 27 Grudnia 15 podwórze zdw 48 932

Tanio
gabinet męski, jadalki. Obejrzeć można Tapicernia, Matejki 53. zdw 48 972

Kamerę
fotograficzną 60×50 (bez soczewki), dwie szafki do fotografji, gablotki, szafkę do fotografji, gablotka 1.75 cm. tanio. Skład papieru, Ostrówek 10/11. zdw 49 582

Wózek
dziecięcy sprzedam. Dąbrowskiego 5 a, w podwórzu. Karpiński. zdw 48 991/2

Parcele
piękne na miasteczku 8 zł metr sprzedam. Oferty Kurjer zdw 49 061

Futra
damskie, spody męskie. Wierzbięcice 13, parter. zdw 49 106

Tysiąc p. „Bemberg"
pończoch oddamy detalicznie po cenie fabrycznej tylko 10 dni. Hurtownia Pończoch „Atlantic", ul. Wrocławska 15 I. ptr. zdw 49 510

Skład
ulica Kraszewskiego, mieszkaniem 6 500. Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zdw 49 573

Kolonjalka
urządzeniem towarem mieszkaniem, obrót dzienny 350 zł Zgłoszenia Tomczak, Wierzbięcice 41, restauracja, Michalak zdw 49 571

Parcele
budowlane pod Poznaniem korzystnie do nabycia. Informacyj udziela Ciechanowski, Junikowo, Poznań 3. zdw 49 569

Meble
na dogodnych warunkach po zniżonych cenach poleca „Dom Mebli", Woźna 12 (dawniej Butelska). Chwaliszewo 5 Magazyny o centralnem ogrzewaniu (w niedzielę otwarte). zdw 49 337/8

Koniki
od 20.— zł w wielkim wyborze W. Stefański. Poznań, Stary Rynek 54, przy Jezuickiej.
Pw 7540/1-49,48/9

Teren
budowlany przy Marsz. Focha (Łazarz) 800 kwm. sprzedam. — Zgłoszenia Kurjer zdw 49 567

Staroniemiecka
szafa dębowa na sprzedaż Prusa 21, III. zdw 49 566

Maszyna
do pisania „Remington", szafa do akt i biurka korzystnie na sprzedaż. Woźna 13, I. piętro prawo. rw 12 580

Kasprowicza
Jana Dzieła zbiorowe 17 tomów w pięknej oprawie zł 100, można kupić w każdej większej księgarni, płacąc ratami po 10 zł. Wspaniały prezent gwiazdkowy Dom Książki Polskiej, Warszawa. nw 5728

Parcelę
10 mórg z zabudowaniem Poznań-Rataje za 65 000 zł sprzeda Dudek, Wielkie Garbary 34. rw 12 579

Podarki
gwiazdkowe kapelusze, koszule krawaty szale, pullowery, kamizelki najtaniej sprzedaje A Pietrzykowski, Wielka 8.
Pw 7767-37.101

Dla Pani
koszule płócienne od 1.90 trykotowe do 2.25, nocne od 5.90 poleca Fabryka Bielizny J. Schubert, ul. Wrocławska 3. Wykonanie solidne. Pw 7478-49.108

Dla Pana
koszule białe płócienne od 3.90 zł, smokingowe od 8.90 zefirowe od 6.50, nocne od 15.80 poleca Fabryka Bielizny J Schubert, ul Wrocławska 3. Pw 7479-49.110

Ładnego
wilka (suke) tanio sprzedam. — Trykoty, Pocztowa 1. zdw 49 458

SCHUBERT i ADAMCZEWSKI

Sprzedaż gwiazdkowa
trwa do dnia 21. bm. Velour Chiffon czarny zł 35.—; 48.—; 53.—; na suknie i okrycia Lindener-Velvet na kapelusze 5.50; Pa Velvet na suknie 9.50; Lindener-Velvet 80 i 90 cm 14.50; 17.50; 22.50; 24.50. Przyjmujemy asygnaty Tow. „Kredyt". Pw 7658

Restauracja
mieszkaniem, Poznaniu 4 000. — Dutkiewicz, Chwaliszewo 70 zdw 49 574

Konik
na biegunach, Wierzbięcice 33, Ptaśniewicz. zdw 49 549

Pianino
tanio sprzedam. Krakowianka Dąbrowskiego 79. zdw 49 552

Fuzję
dobrą tanio, Dybalska Górna Wilda 15. zdw 49 536

Łóżko
meblowe materac sprężynowy nowe, kołdra watowana, szafa tanio. Kwiatowa 13 II. lewo. zdw 49 450

Fortepian
dobrze utrzymny tanio. Kwiatowa 13. II. lewo. zdw 49 449

Pianino
krzyżowe tanio sprzedam — Wszystkich Świętych 8. I., lewo zdw 49 473

Praktyczne
podarki gwiazdkowe poleca najtaniej Nowa Drogerja Poznań ul Wrocławska 38 Wielki wybór w oknie wystawowym Pw 7 831-51 128

Majątek darmo
prawie na Wołyniu kolej 12 klm 750 ha Gleba buraczano-pszenna orny 220 łąk 230 lasu dębowego starego 300. Pałac zabudowania murowane. Wartość 150 000 dolarów. Cena 60 000. spłaty dogodne Również inne okazyjne objekty poleca Dom Komisowy „Zachęta" Wilno, Mickiewicza 1. telefon 9 05. nw 5 856

Buciki
wysokie 37. piecyk żelazny Pomorska. Zygmunta Starego 6. zdw 49 489

Gramofon
szafkowy sprzeda Sibilski. Marcin 13. zdw 49 481

Młyn
wodno-parowy 12 tonnowy i 100 mórg dobrej roli w bogatej okolicy zaraz na sprzedaż Oferty do Kurjera zdw 49 419

Blachę
aluminiową 0.8 tanio sprzedam Wskaże Kurjer zdw 49 416

Skład
artykułów męskich przy ruchliwej ulicy w Poznaniu na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 397

Dwa kina
sprzedam na prowincji lub pojedyńczo. cena 2 kin 25 tys. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 389

Futra
skóry na gwiazdkę każdy kupić powinien najtaniej gdzie? u Dobrowolskiego Marcina 1. zdw 49 429

Samochód
Ford. 28 rocznik. po gruntownym remoncie tanio sprzedam. Kozin. Półwiejska 5. zdw 49 544

Radjo
aparat 6 lampowy pierwszorzędny (z lampami) sprzedam bardzo korzystnie M Tatarczewski ul. Pocztowa 3. zdw 49 427

Przedsiębiorstwo handlowe
bezkonkurencyjne centrum Poznania 2 pokojowem mieszkaniem tylko katolikowi zaraz z powodu wyjazdu zagranicę sprzedam. Cena 20 000 Zgłoszenia Kurjer zdw 49 426

Sprzedam
za bezcen jeden płaszcz męski ubranie Ul. Nadbrzeżna 12. zdw 49 432

Smoking
jak nowy wzrost 1 80 m tanio sprzedam. Górna Wilda 60 II piętr., prawo. zdw 49 437

Kanapę - leżankę
kredens stół krzesła piecyk tanio sprzedam Plac Działowy 2. pokój 45. zdw 49 445

Pianino
tanio. Prof. Poradowski Gołębia 1. mieszkanie organisty od 6—7 zdw 49 505 6

Gramofon
szafkowy tanio sprzedam. Słowackiego 48. II. prawo jw 5 248 9

Skórki
blamy futra męskie. ceny hurtowe Hankiewicz Wielka 9 wchód Szewska. zdw 48 792 3

Pończochy
piękne dobre tanie A. Szymański Poznań św Marcin 1. specjalny skład pończoch Pw 5 952/53-43 18 21

Gramofony Płyty gramofonowe mechanizmy
ceny najniższe Feliks Baloń ul Woźna 12 Pw 7483 4 49 139-40

Na Gwiazdkę Futra
poleca pracownia kuśnierska. — Łazarz. Wyspiańskiego 19 Czuba zdw 49 465

Futra
czarne niedźwiadki na średnią figurę okazyjnie do nabycia. R. Ritter. św. Marcin 76. zdw 49 451

Biurko
leżanki nowe i używane sprzedam po przystępnych cenach. Poznańska 46 48. parter. lewo. zdw 49 448

Szafa żelazna
(tresor) 2 drzwiowa 2×1 metr mało używana. fabrykatu „Arnheima" tanio na sprzedaż Zgłoszenia Kurjer zdw 49 535

Piec elektryczny
sprzedam tanio. M. Tatarczewski Pocztowa 3. zdw 49 428

Łóżeczko
koszykowe materac. Adres Kurjer zdw 49 531

Krzesełko
składane, dziecięce, nowe. Adres Kurjer zdw 49 530

Fortepian
(skrzydło) krótkie, niemieckie. jak nowe. Adres Kurjer zdw 49 529

Samochód
reklamowy ¾ tonnowy. marki francuskiej. najnowszy model karoserja metalowa okazyjnie sprzedtm. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 526

Mikołaje
czekoladowe od najmniejszych do największych. Wielki wybór w piernikach ozdoby choinkowe cukrowe i czekoladowe, wyroby własne dobre i tanie i przedświątdzka jeszcze tańsze poleca Wytwornia cukierków, czekolady marmelady drażetek i pierników L. Śledziński Składy fabryczne Wronicka 16 Wielka 15 i Stary Rynek 35 (wejście z Wiankowej) telefon 1242 zdw 49 537

Opony
32×6 tanio sprzedam Poznańska 27 rzeźnictwo. zdw 49 539

Pianino
krzyżowe 1 350. sprzedam Bąkowski. Wyspiańskiego 19. zdw 49 551

Gwiazdor poleca
w tymże roku tylko wyłącznie praktyczne podarki darować — Dlatego sprzedajemy bez wyjątku każdemu tanio kompletne garnitury na umywalkę 7½ złotego — Kompletne garnitury kawowe 8½ złotego — Obiadowe 12 osobowe dobra porcelana 59 złotych — Szklanki tylko 10 groszy — Wiele innych prezentów zupełnie tanio. — Niedziele otwarta Wronicka 24 w podwórzu. Hurtownia Porcelany. zdw 49 476

Pianino
27 Grudnia 9. III. zdw 49 479

Samochód
limuzyna 6 osobowa gotowa do jazdy marki Perliet odda tanio Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3 telefon 1144. Pw. 7 843-51.132

Konie
robocze sprzedam. Hoffmann ul Główna 29 zdw 49 490

Radjo
kompletne 3 lamp oraz 3 krotny Loewego sprzedam względnie zamienie na gramofon. Górna Wilda 119. fryzjer. zdw 49 493

Pianino krzyżowe
(Ecke) za bezcen Adres wskaże Kurjer zdw 49 498

Rower
65, skrzypce 45 Galwanizacja Wyspiańskiego 11. zdw 49 496

Brylanty okazyjnie
zegarki i wszelka biżuteria Najtańsze źródło zakupu Zygmunt Kutzner. św Marcin 50 (narożny dom ul Kantaka). zdw 49 504

Klubowy
garnitur tanio Gulczyńska Wielkie Garbary 44 zdw 49 503

Klubowy
garnitur elegancki 290 zł Skierska. Wrocławska 17 I. zdw 92 502

Gwiazdka
ukochanej osobie to piękny pierścień złoty począwszy już od 9 zł zegareczek ręczny już od 20 zł. kolczyki naszyjniki już od 20 zł. dla panów sygnety papierośnice laski już od 20 zł poleca Chwiłkowski św Marcin 40 zdw 49 511

Kino pokojowe
Projektor Pathé Baby nieużywany za 150 zł na sprzedaż Szulc Kreta 6 II zdw 49 512

Radio
3 lampkowe w dobrym stanie Graniczna 11. tylny dom III prawo zdw 49 561

5 KUPNA

Poszukuję
składnicy węgla i drzewa zarazem mieszkaniem 2 pokojowem i kuchnią wprost od gospodarza Oferty Kurjer zdw 49 447

Sklepu
lub sutereny poszukuję Agenci pożądani. Kruczyński Szewska 9 zdw 49 470

Kupię
domek przy Poznaniu z składem Oferty Kurjer zdw 49 412

Aparat
fotograficzny dobry kupię Oferty cena pod zdw 49 398

2 kołowy wózek
kupię. Cena Kurjer zdw 49 387

Kupię
łyżwy używane 4 pary Oferty Kurjer zdw 49 443

Pieska
pokojowego, czystego, młodego najchętniej pekinczyka lub ratlera. Kużaj Poznań ul. Cicha zdw 49 577

6 KAMIENICE

Sprzedam
dwupiętrową kamienicę z założonym składem żelaza Piotr Adamski, Kępno Warszawska 326 zdw 49 512

Kamienica
św Marcin wolny skład i mieszkanie obszerne sutereny centralne ogrzewanie. telefon cena 90 tys. wpłaty 50 tys Oferty Kurjer zdw 49 235

7 PIENIĄDZ

Pożyczkę
na dogodnych warunkach wskaże pod zastaw obrazów słynnych i znanych malarzy. Oferty z podaniem ceny nazwiskiem malarza i szczegółowym opisem proszę skierować do Kurjera Poznańskiego pod zdw 49 229

10.000 zł
poszukuję na wilę w Poznaniu wartości 110 000 zł na I hipotekę Oferty Kurjer zdw 49 408

20.000
wypożyczę właścicielowi domu, który wynajmie 4 pokojowe. — czynsz i procent od umowy Oferty Kurjer zdw 48 982

Poszukuję
na I. hipotekę 100 mórg 15 000 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 540

400
poszukuję krótki czas, zabezpieczenie maszyna do pisania. Kurjer zdw 49 541

2 000
pożyczki zaraz poszukuję, wysoki procent. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 557

Zł 15 000
wstąpię jako cichy wspólnik do dobrze prosperującego przedsiębiorstwa lecz tylko przy gwarancji hipotecznej Mogę również czynnie współpracować Oferty Kurjer zdw 49 507

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
jednopokojowe i pokój z kuchnią wynajmie gospodarz Tyżyk ulica Jeżycka 26 zdw 49 247

Domek
pokój oraz 2 kuchnie Szelągu wydzierżawię. Kurjer zdw 49 454

Dwa mieszkania
3 pokojowe komfortowe wprost od właściciela w nowowybudowanym domu Bukowska 43. zdw 49 466

Mieszkanie
dwa pokoje z wygodami 1 pokój kuchnia zaraz. Luboński Niegolewskich 18 zdw 49 484

Pokój
kuchnia dwuletni czynsz 1 500, potem 40 do wynajęcia gospodarza. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 415

Mieszkanie
korzystnie odda. Czarnecki Ratajczaka 18 zdw 49 547

Mieszkanie
pokój kuchnia czynsz roczny od gospodarza, nowe zabudowanie Łazarz. Teczowa Bauta zdw 49 556

Mieszkania
1. 2. 3 4 pokojowe kuchnia kuchnia, dzierżawa zgóry wskaże Biuro Handlowe. Kantaka 1 II zdw 49 533

Mieszkanie
2 pokojowe kuchnia łazienka meblami Wilda: objęcie 3 000 zł. Zgłoszenia Dudek. Wielkie Garbary 34 rw 12 575

Pokój
kuchnia za dzierżawę wskaże Tomczak. Wierzbięcice 41 restauracja. Michalak zdw 49 570

Mieszkanie
pokój kuchnia za dzierżawę wskaże Karius ulica Umińskiego 9 trzeci wchód. zdw 49 576

9 SZUKA MIESZK

Poszukuję
dużego 3 pokojowego mieszkania z przynależytościami w śródmieściu za dzierżawę zgóry ewentl. zwrot kosztów renowacji. tylko wprost od gospodarza. Oferty Par". Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 51.83 Pw 7 819-51.83

1 — 2
pokoi z kuchnią poszukuje fabryka dla pracowników zaraz Oferty Kurjer zdw 49 348

Poszukuję
komfortowego z urządzeniem mieszkania 4—5 pokojowego dla obcokrajowca cena obojętna. — Zgłoszenia Kurjer zdw 49 455

Mieszkania
1—2 pokojowego poszukuje od gospodarza okolica Placu Świętokrzyskiego. Oferty warunkami Kurjer zdw 49 452

Za mieszkanie
2 lub 3 pokojowe wprost gospodarza oddam fortepian (skrzydło) w dobrym stanie. Aleje Marcinkowskiego 28. III piętro lewo. zdw 49 578

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
Aleje Marcinkowskiego 20. podwórze. prawo. II. zdw 49 475

1—2
pokoje eleganckie. pokoik. Ciesz kowskiego 8 III prawo. zdw 49 420

4 słoneczne
pokoje willi. wygody ogród Wiadomość, Aleja Szelągowska 13. zdw 49 417

Pokój
komfortowo umeblowany przy Parku Wilsona od 1 do wynajęcia. Telefon. centralne ogrzewanie. Wyspiańskiego 10. III., prawo. zdw 48 505

Centrum
pokój z utrzymaniem solidnej osobie. Oglądać w godzinach 2—3 i 4—5. Adres wskaże Kurjer zdw 49 467

Pokój
Pomorska Zygmunta Starego 6. zdw 49 488

Elegancki
pokój dwom panom Plac Sapieżyński 5. III., prawo zdw 49 482

Pokoje
z utrzymaniem Plac Św Krzyski. wejście ze Szymańskiego 1 I. piętro. lewo zdw 49 483

Wejście
klatki schodowej. Kanałowa 15. pierwsze. zdw 49 403

Słowackiego 37
pokój umeblowany bez pościeli elektryczne światło 1—2 osób oddam. Plebański. zdw 49 393

Pokój
inteligentnym skromnym panienkom. Półwiejska 22 III prawo zdw 49 433

Pokój
czysty, słoneczny dwom panom Wielka 18. IV. lewo. zdw 49 435

Panienkę
przyjmę na stancję Piotra Wawrzyniaka 15. w podwórzu II p. Trzciałek. zdw 49 462

Pokoje
umeblowane i dla małżeństw wskaże Biuro Handlowe Kantaka 1 II zdw 49 532

Dwa umeblowane
pokoje z używaniem kuchni, łazienką. Poznańska 50. Rüde. zdw 49 545

Mały
pokoiczek wynajmę Poznańska 50 Rüde. zdw 49 546

Skromny
27 Grudnia 9 III. zdw 49 480

Pokój
Śmiechowska, Marcina 13. zdw 49 494

Pokój
wspólny dla pana obok Zamku Adres Kurjer zdw 49 490

2 panom
pokój frontowy. Gwarna 10. II prawo. zdw 49 521

Śródmieście
pokój dwułóżkowy na doby Al Marcinkowskiego 17 a II. lewo zdw 49 527

Komfortowy
duży pokój z obiadami telefon dla osób z towarzystwa wolny. Matejki 61. parter prawo zdw 49 555

Pokój
Grobla 9. I., prawo. rw 12 577

Pokój
do wynajęcia Wielkie Garbary 33 III lewo. rw 12 576

Pokój
wolny, elektryczność, Jankowska Strzelecka 31 zdw 49 572

Umeblowany
bezdzietnym. Szamarzewskiego 34 Augustyniakowa. zdw 49 579

Kantaka
8. III., lewo pokój wynajmę. zdw 49 584

12 SZUKA POKOJU

Stancji
troskliwą opieką, dobrem odżywianiem poszukuje od stycznia dla córek I. i II kl. gimn Oferty z podaniem warunków do Kurjera zdw 49 400

Pokoju w śródmieściu
poszukuje bezdzietne małżeństwo z używaniem fortepianu ewentualnie kuchni od 1 I. Oferty Kurjer zdw 49 472

2 studentki
poszukują pokoju od 1 I. 31 Cena z światłem i opałem Kurjer zdw 49 414

Pokoju
niekrępującego ogrzewanego od 1. poszukuje pan do 40 zł Oferty Kurjer zdw 49 463

2 pokoi
na biuro. parter lub I. piętro w śródmieściu poszukuje od 1 I 31 roku Zgłoszenia „Par" Al Marcinkowskiego 11 pod nr. 51.134 Pw 7 844-51 134

Pokoju
niekrępującego z częściowem utrzymaniem lub bez poszukuje pan Warunki Kurjer zdw 49 522

Małżeństwo
bezdzietne poszukuje próżnego pokoju z używaniem kuchni Oferty Kurjer zdw 49 583

13 LOKALE

Potrzebny
lokal handlowy parter z wystawą lub piętro w centrum miasta Oferty Kurjer zdw 49 400

Pokój
na biuro okolica Stary Rynek potrzebny. Zgłoszenia telefon 22-05 zdw 49 442

Suche
jasne, duże ubikacje, nadające się na wytwornie, warsztaty lub składnice, położone przy ul. Wrocławskiej, wprost od gospodarza zaraz do odnajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 330

Lokalu
poszukuje poważna korporacja tylko w śródmieściu. Oferty do Kurjera pod zdw 45 366

Poszukuję
ubikacji na cichą małą pracownię od gospodarza. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 49 413

14 DZIERŻAWY

Poszukuję
dzierżawy piekarni lub cukierni Oferty Kurjer zdw 49 410

Ubikacja
wprost od gospodarza. nadająca się na warsztaty lub składnice w śródmieściu zaraz do oddania Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 49 446

Piekarnię
w dobrym stanie. powiatowem mieście zaraz korzystnie na 5 lat wydzierżawię Poddany Poznań Szamarzewskiego 34 zdw 49 477

Bufet
do wydzierżawienia. Adres Kurjer zdw 49 568

15 UZDROWISKA

Krynica pensjonat „Flora"
komfortowo urządzony, centralne ogrzewanie wodne. bieżąca ciepła i zimna woda. 3 min. pieszo do Nowych Łazienek. kuchnia wyborowa, kierownictwo i obsługa solidna zdw 49 360

Krynica
Pensjonat Reduta" Heleny Nowackiej centrum miasta otwarty od 15 grudnia poleca ciepłe pokoje całodziennem wykwintnem utrzymaniem od 11 zł dw 2231

16 OSOBISTE

I will
corresponded with a gentleman really intelligent. Offers in English, Freheh, Polish to Kurjer zdw 49 422

Haleczko
szalenie Cię kocham ale na ul Kraszewskiego nie pójdę prawdziwy wytwornię czeka tylko w centrum i to obowiązkowo przed Br. Machallą, na ul. 27 Grudnia 2. Łobuz. zdw 49 439 40

Przestrzegam
przed nabyciem aktu notarjalnego mego z dnia 19 grudnia 1927 z oka Repozytorjum nr. 1386 wystawionego przez notarjusza Wiktora Sarosieka w Łodzi gdyż akt ten został mi skradziony M. Pieczyński, Poznań Dolna Wilda 14 zdw 49 580 1

21 ZGUBY

Zaginął pies
wilk bronzowy, podpalany prawe ucho skaleczone Zwrócić za wynagrodzeniem Bzowa 10. Dębiec. zdw 49 487

Zgubiono
pierścionek z płaską płytką monogram J. N Uczciwy znalazca zechce oddać za wynagrodzeniem Chwaliszewo 17. Tuliszkiewicza rw 12 578

22 ROZMAITE

Zakład kąpielowy
ul. Woźna 18, przy Starym Rynku poleca kąpiele parowe wannkowe oraz kąpiele wszelkiego rodzaju. zdw 48 600

Sprzedaż gwiazdkowa pończoch, skarpetek po wyjątkowo niskiej
reklamowej cenie. „Julpol". Pocztowa 11. parter (nar. Rzeczypospolitej). zdw 49 027

Elektroluz
kto wypożyczy raz w tygodniu w dobre ręce, odpowiednie wynagrodzenie Oferty Kurjer zdw 49 459

Na
święta wiele nowości poleca Przedsiębiorstwo cukiern Aleksy Golisz Wrocławska 32. zdw 49 474

Gramofony marki Odeon mechanizmy elektryczne płyty
wszystkich fabrykatów — Ceny bardzo niskie St. Jarosz ul 27 Grudnia 3. zdw 49 534

Wybitnie
sumiennego zdolnego szofera polecam. Informacje udziela ppułkownik Abakanowicz. Słowackiego 8. zdw 49 590

23 OŻENKI

Dla
kawalera, lat 27, piekarza własnym składem, szukam panny — „Renoma". Poznań, Plac Sapieżyński 2 a. zdw 49 137

Inteligent
sympatyczny przystojny na poważnym stanowisku lat 28, pozna panią kulturalną, ponętną Cel matrymonjalny. Oferty z fotografją do Kurjera zdw 49 504

Tysiące
bogatych pań pragnie wyjść zamąż za inteligentnych panów nawet bez majątku. Kto chce się szybko i dobrze ożenić niech się zwróci do największego biura matrymonjalnego „Postęp", Warszawa Senatorska 38 Na żądanie wysyłamy kilkaset ofert do wyboru. nw 6 401

Życzenie gwiazdkowe
Przystojna szatynka, gospodarna, pracowita, młoda, zdrowa poszukuje towarzysza życia, najchętniej urzędnika od lat 35 do 45. Zgłoszenia do Kurjera zdw 49 587 Cel matrymonjalny.

24 NAUKA

Tańców modnych
wyucza Ola Antoszewska Zielona 3. Pw 7 474-49 141

Stenografja
korespondencja księgowość. — Kromczyńska Ogrodowa 16 zdw 49 508

Tanie kursy tańców
Opaliński. 27 Grudnia 19 II 6—9 zdw 47 292

Kursy stenografji
pisania na maszynach Kantaka 1 II. zdw 47 934

English lessons Leçons de français
M. Dolgow ulica 3 Maja 5, m. adwokata Bernsztejna. zdw 48 585

Akademja Tańców
prof Wituszkowskich Zgłoszenia 6—10 Ratajczaka Dom Rzemieślniczy. Pw 7 808 51.72

Młodziutka
panienka po ukończeniu liceum i roku pobytu zagranicą chce złożyć prywatnie maturę. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 421

Tanie kursy tańców
Opaliński. 27 Grudnia 19. II. 6—9 zdw 49 436

Makowski Malicka Szkoła Tańców
św. Marcin 40. Pw 7 698-57.848

25 MUZYKA

Duet
potrzebny. Restauracja „Oaza" ul. Dąbrowskiego 53. zdw 49 464

26 ROZRYWKA

Kantyczki
kolędy, pastorałki, cena 1.00 z przesyłką 1.15 wysyła Wilak, księgarnia. Poznań Podgórna 10. zdw 49 300-301

Gwiazdkowe książki
dla dzieci i dorosłych. Najładniejsze i najtańsze. Wielki wybór. ceny zniżone. „Książka Antykwarjat". Woźna 12. zdw 48 758

Interesującą
książkę, najlepszą rozrywkę na święta można otrzymać w największej w Poznaniu wypożyczalni Abonament 2 zł miesięcznie. Wielki wybór. Ostatnie nowości. „Książka Antykwarjat" Woźna 12. zdw 48 75

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej ceny drobnych

Kierownik
hurtowni kolonialnej zamieni swoją posadę z kimkolwiek na podobną posadzie. Szczegółowe oferty do Kurjera zdw 49 158

Aptekarz
aprobowany poszukuje posady w aptece lub zastępstwa od 1 stycznia Proszę zgłoszenia do Kurjera zdw 49 124

Szofer kowal
z kursem wojskowym praktyka cywilną, dobre polecenia poszukuje posady od 1 I. 31 r. Oferty Kurjer zdw 49 377

Maszynistka
z niemiecką stenografją, biegła tłumaczka polsko-niemiecka, szuka posady. Oferty Kurjer zdw 49 370

Dwie córki
restauratora przyjmą zaraz lub od 1. I 30 posady bufetowych z obsługą lub bez Łaskawe oferty proszę skierować z podaniem pensji do Kurjera pod zdw 49 386

Fryzjerski uczeń
mający roczną praktykę szuka miejsca do ukończenia nauki — (przerwanej przeprowadzką). — Oferty Kurjer zdw 49 211

Nauczycielka
rutynowana, z kilkoletnią praktyką w pierwszorzędnych domach, poszukuje posady najchętniej do jednego lub dwojga dzieci w wieku od lat 7—12. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 49 353

Piekarz
młodszy samodzielny fachowiec poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 210

Inkasent
poszukuje posady zaraz lub 1. 1. 1931. gwarancja ponad 2 000. — Oferty Kurjer zdw 49 170

Pokojowa
poszukuje posady za małem wynagrodzeniem Oferty Kurjer zdw 49 391

Brylanty Piękna biżuterja brylantowa w arty stycznem wykonaniu. Pierścionki kolczyki, broszki, wisiorki, sztućce srebrne, wyroby złote i srebrne.
Do dnia 24 grudnia udzielam 10% rabatu
Pw 7475-49,179
F. TARKOWSKA,
POZNAŃ, PLAC WOLNOSCI 11 (pod filarami).

Panienka
lat 26. Niemka, inteligentna i uczciwa, szuka posady od zaraz lub później, towarzyszki, panny do dzieci t p. Oferty Kurjer zdw 49 485

Służąca
poszukuje posady od 1 stycznia tylko do lepszych państwa. Oferty Kurjer zdw 49 486

Bona
inteligentna z znajomością szycia cośkolwiek robótek, która zarazem zajęłaby się sumiennie domem, gdyż w ostatniej posadzie przez 1½ roku pracowała w charakterze wyręczycielki, przyjmie posadę od każdego czasu. Ofety Kurjer zdw 49 418

Maszynistka
z polskiem i niemieckiem szuka posady. Oferty Kurjer zdw 49 565

Sierota
kochająca dzieci poszukuję posady lub do wszystkiego od 1. Adres P. Peksa, Poznań, Kolejowa 39 zdw 49 409

Gospodyni - kucharka
restauracyjna z dobremi świadectwami szuka posady od 1 stycznia 1931 roku. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 49 401

Dziewczyna
młoda z dobremi świadectwami poszukuje posady do dzieci i drobnych prac domowych zaraz lub od 1. Marcelego Mottego 8, u p Turowskich. zdw 49 399

Pracy
poszukuje od 1 stycznia służąca. Oferty Kurjer zdw 49 396

Szofer - kowal
lat 27, z kursem podkuwania koni, z długoletnią praktyką poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 49 390

Kucharka
gotuje po domach. Kurjer zdw 49 431

Noże i widelce
Łyżki i łyżeczki
Maszynki do mięsa
Maszynki do chleba
Młynki do kawy
Żelazka do prasowania
Garnki aluminjowe
Łóżka żelazne
Karnisze do okien
poleca korzystnie
JAN DEIERLING
skład żelaza
POZNAŃ, ul. Szkolna 3.
Tel. 35-18, 35-48.
Pw 7856-51,152

Panienka
inteligentna, lat 22, posiadająca długoletnie świadectwo i referencje poszukuje posady od stycznia do dzieci, wyręczenia pani domu lub pomocy w zakładzie. Oferty do Kurjera zdw 49 461

Inteligentna
panna, lat 20 krawcowa umiejąca haftować i cośkolwiek gotować, znająca język polski, niemiecki kochająca dzieci, szuka lepszej posady do dzieci lub innej od 1. I. 31 Oferty Kurjer zdw 49 518

Gospodyni
poszukuje posady od 1 I. 31 roku. Oferty Kurjer zdw 49 562

DZISIAJ w KINIE

Apollo: Parada Paramountu.
Aurora: „Niebezpieczna gra" i Pat i Patachon — „Chłopcy do rzeczy".
Colosseum: „Nasi zagranicą".
Corso: „6 tygodni wśród apaszów".
Casino: Pat i Patachon wśród ludożerców.
Edison „Rosita, śpiewaczka ulicy".
Harfa: „Królowa Puszczy".
Kapitol „W miłosnym obłędzie".
Metropolis: „Nanon".
Odeon: „Melodja Serc".
Orzeł: „Córka Śniegów" oraz „Lwie Serce".
Renaisance „Saora-czarny bohater" (Miłość murzyńska).
Słońce „Dynamit".
Stylowe — Teatr Rewja: „Gdy się kobieta zarumieni".
Tecza: „Wino Miłości".
Wilsona: „Serce".

Poszukuję
posady woźnego, inkasenta za kaucję 400 zł Oferty Kurjer zdw 49 411

Aptekarska
siła pomocni za 10 letnią praktyką, władająca językiem polskim i niemieckim poszukuje posady od 1. I. lub 15. I 31 roku. Oferty proszę Kurjer zdw 48 845

Maszynistka
biegła poszukuje posady. Kurjer zdw 48 643

Młody inteligent
poszukuje posady sekretarza osobistego lub podobnej. Oferty Kurjer zdw 46 900

Dla
ucznia fryzjerskiego, który ma rok praktyki p szukuje posady Oferty do Kurjera zdw 49 095

Posługaczka
poszukuje posługi lub sprzatania Zgłoszenie Kurjer zdw 49 275

Prawnik
IV roku z kilkoletnią praktyką przyjmie odpowiednie stanowisko w przedsiębiorstwie względnie u adwokata. Oferty Kurjer zdw 49 088

Zaluzje
naprawiam od okna 2 zł oraz meble, krzesła naprawiam i odnawiam od 1.50 zł. Stolarnia ul Kantaka 5 zdw 49 238

2.000
kaucji dam do poważnego przedsiębiorstwa za otrzymanie posady woźnego portjera itp Zgłoszenia Kurjer zdw 49 192

Młody inteligent
poszukuje posady sekretarza osobistego lub podobnej. Oferty Kurjer zdw 46 900

Ogrodnik
żonaty, 8 lat praktyki dzielny swym zawodzie obeznany bartnictwie, rybołówstwie, poszukuje posady od 1. 1. 31 lub później Łaskawe oferty proszę T Styperek, ogrodnik Boduszewo, poczta Murowana Goślina. zdw 49 174 5

Młody
stolarz szuka posady w stolarni (dobry poljer), także na prowincji. Oferty Kurjer zdw 49 367

Czeladnik
piekarski (wyz.) chcący douczyć się cukiernictwa poszukuje posady Borowski Glinienko Poznański zdw 49 222

28 WOLNE MIEJSCA

Fryzjerka
zaraz na stałe potrzebna. 3. Maja 4. zdw 49 296

Kucharka - służąca
najchętniej wiejska, czysta do wszelkich prac domowych od 1. 1 31. potrzebna. P. Sadowski. Marsz. Focha 35. zdw 49 392

Apteka
w Poznaniu poszukuje od stycznia młodszego wpracowanego współpracownika (czki). Referencje warunki Kurjer zdw 48 702

Pomocnik
fryzjerski potrzebny na stałe. — Przecznica 7. zdw 49 553

Uczeń
rzeźnictwa. Zgłosić: Kanałowa 15 zdw 49 402

Placowy
młynarz, maszynista potrzebni. Jaśkiewicz, Fredry 6 zdw 49 585

Pomocnik
fryzjerski zaraz. Kilińskiego 2. zdw 49 438

Pomocnik
fryzjerski młodszy potrzebny Żabikowo, ul. Poniatowskiego 1. zdw 49 441

Robotnika
na stałą prace z kaucją 400 zł przyjmę. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 444

Getry tańsze:
dawniej 4,75 zł teraz 3,95 zł
„ 7,50 „ „ 5,95 „
„ 8,50 „ „ 6,50 „
„ 9,90 „ „ 8,00 „
S. Kałamajski
Poznań - Toruń.
Pw 751-56-50 1601

Bezrobotni
z każdego facha, zarobić mogą do Gwiazdki do 50 zł. Adres poda Kurjer zdw 49 430

Agenci
zdolni potrzebni do sprzedaży praktycznego podręcznika chemiczno-technicznego dla drogerji przemysłu handlu rzemiosła — Zgłoszenia 18 i 19 grudnia Poznań Orzeszkowej 2. I piętro 8—10. 13—15 17—20 godziny Pw 7 803-64 419

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz. B. Wyskok Luboń. zdw 49 468

Dziewczyna
potrzebna zaraz z gotowaniem i praniem. Kaczmarek. Wielkie Garbary 4 zdw 49 469

Stenotypistka
tylko rutynowana z kilkuletnią praktyką, ze stenografją polską możliwie także niemiecką, potrzebna zaraz na kilka godzin dziennie. Zgłoszenia z dokładnym życiorysem i podaniem wymagań uprasza się do Kurjera zdw 49 407

Fryzjer
na sobotę. Przemysłowa 33. zdw 49 497

Fryzjer
na wypomóżkę potrzebny. Bukowska 31. zdw 49 495

Szofer
800 zł potrzebny. Kurjer zdw 49 500

Apteka
Pod Krzyżem poszukuje elewa z maturą. Inowrocław zdw 49 514

Pomocnik
fryzjerski na wypomóżkę potrzebny. Piekary 22 zdw 49 523

Fryzjerka
oraz pomocnik fryzjerski potrzebni. Matejki 48/49. zdw 49 513

Samodzielny
piekarz do pieca na drzewo zaraz potrzebny. O obiste zgłoszenia u Gniewkowskiego, Strzelno, ulica Kościelna 13. zdw 49 517

Fryzjerski
pomocnik potrzebny Szewska 19. zdw 49 528

Wspólnika
1 000 zł współpracą do prosperującego przedsiębiorstwa przyjmiemy. Oferty Kurjer zdw 49 509

Fryzjerka
potrzebna na stałe. Głowacki, Kanałowa 16 zdw 49 520

Kto
wypożyczy 300—500 zł? Dam wysoki procent i stałe zatrudnienie. Oferty Kurjer zdw 49 524

Inteligentnej
osoby, względnie studentki, wymownej interesującej się sprawami społecznemi celem wygłaszania odczytów w Stowarzyszeniach Kobiecych poszukuje się. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 560

Podróżujący
z branży spożywczej, siła pierwszorzędna z prima poleceniami do odwiedzania sklepów spożywczych w miejscu i województwie poszukiwany Zgłoszenia z podaniem referencyj do skrytki pocztowej nr. 85. zdw 49 559

Wiedeń — Poznań
Poszukuje inteligentnego pana celem przyjęcia Gen. Przedstawicielstwa na Polskę. Około 15 000 gotówki koniecznie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 49 425

Potrzebna
od zaraz starsza osoba do prowadzenia skromnego domowego gospodarstwa. Adres wskaże Kurjer zdw 49 588

Poszukuję sekretarki wspólniczki
Kurjer zdw 49 318

PODZIĘKOWANIA

P. Królewicz,
dentysta, zamieszk przy ul. Bukowskiej 33, ofiarował dla ubogich miasta Poznania kwotę w wysokości 107.50 zł. Za dar składamy imieniem ubogich szczere podziękowanie. Magistrat VIII/1. zdw 49 424 a

DZIS PREMJERA! DZIŚ PREMJERA!
PIERWSZY RAZ W POZNANIU
PAT i PATACHON
„WŚRÓD LUDOŻERCÓW"
w kinie **„CASINO"** Aleje Marcinkowskiego 28
Pw 7 58-57,151

Freblanka
naucz. dzielna i sumienna wychowawczyni, obowiązkowa, kilkoletnią praktyką, miłej powierzchowności wesołego usposobienia, zmieni obecną posadę zaraz lub później. Okolica obojętna. Znaczek na odpowiedź. Oferty pod zdw 49 357 do Kurjera

Inteligentna
panienka, lat 17, która przeszła kurs handlowy, szuka jakiejkolwiekbądź posady zaraz lub później, celem praktyki, najchętniej w majątku. Zgłoszenia pod zdw 49 356

Inkasenta magazyniera
lub podobne zajęcie przyjmę. — Kaucja i najlepsze polecenia. Oferty Kurjer zdw 49 312

Kucharz
biegły swym zawodzie długoletnie dobre świadectwa poszukuje posady od 1 stycznia 1931 Oferty Kurjer zdw 49 178

Wiejska
służąca z dobrem gotowaniem szuka posady lub posługi. Św. Marcin 15, u Stanieckiej. zdw 49 214

Posługaczka
poszukuje posługi Oferty Kurjer zdw 49 241

Książkowa
stenotypistka młodsza z dobremi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 49 200

Służąca
uczciwa, pracowita, poszukuje posady od 1 stycznia. Oferty Kurjer zdw 48 729

Bona
poszukuje posady do mniejszych dzieci lub niemowląt w lepszym domu długoletnie świadectwa — skromne wymagania od 1. 1 — Oferty Kurjer zdw 49 244

Krawcowa
dzielna 3.50 dziennie Oferty Kurjer zdw 48 445

Osoba
starsza inteligentna poszukuje posady gospodyni samodzielnej najchętniej do samotnej osoby z pracą domową, długoletnie dobre świadectwa Łaskawe oferty Kurjer zdw 48 692

Krawcowa
dzielna, poszukuje posady poza dom. Oferty Kurjer zdw 48 809

Szofer - mechanik
8 letnią praktyką posiada chlubne świadectwa obeznany z elektrownią (instalacją) i remontem wszelkich motorów poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 48 617

Zdolna
krawcowa poszukuje pracy. — Oferty Kurjer zdw 48 622

Kto
z pp. kupców przyjmie inteligentnego chłopca lat 17 w naukę? Oferty Kurjer zdw 48 735

Panna
znająca krawieczczyznę krój prasowanie nieco robótek, znajomością języka niemieckiego poszukuje stosownej posady Zgłoszenia pisemne Anna Kowalewska Tarnowo Podgórne pow poznański. zdw 48 551

Dziewczyna
uczciwa poszukuje parnia lub posługi. Oferty Kurjer zdw 48 648

Starsza
uczciwa dziewczyna poszukuje posady z gotowaniem do wszelkiej pracy domowej od 1. 1. 31 najchętniej w Poznaniu. Obeznana z wszelką pracą domową. Jest w posadzie na probostwie. Oferty Kurjer zdw 49 206

Nauczycielka
z językiem polskim i niemieckim z pozwoleniem na nauczanie poszukuje posady nauczycielki od stycznia do dzieci w wieku do 12 lat. Oferty do Kurjera pod zdw 49 205

Cukiernik
skromnych wymagań poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer zdpw 48 356

Ekspedjentka
młodsza, dzielna szuka posady do składu kolonjalnego cukierniczego piekarskiego lub innej. Zgłoszenia Kurjer zdw 48 821

Panna
z porządnej rodziny lubiąca czystość, uczciwa poszukuje posługi lub posady od 1 stycznia. Oferty Kurjer zdw 48 740

Potrzebne
od zaraz 2 ekspedjentki z branży rzeźnickiej do pomocy. Wł. Syller Wierzbięcice 23. zdw 49 535

Ekspedjentkę
samodzielną do prowadzenia filji cukierniczej z kaucją, Kościelna 17. zdw 49 543

Kucharki
restauracyjne potrzebne zaraz Św. Wojciech 1, restauracja. zdw 49 550

Służąca
do wszystkiego do trzech osób dorosłych potrzebna od stycznia. — Przepiórowa, Dąbrowskiego 46. jw 5 244

Przedstawicielstwo
dobre dam za pożyczkę 8—10 000 Zgłoszenia Kurjer zdw 49 558

Brylantową biżuterję
wyroby złote — wyroby srebrne
zegarki i zegary
poleca Pw 7 857-51.150
W. Szulc w Poznaniu pl. Wolności 5
istnieje od r. 1873 — tel. 1484
Wielki złoty medal i odznaczenie państwowe na Powsz. Wystawie Kraj. 1929 r

Uczennica
inteligentna z dobrego domu potrzebna do składu pończoch trykotaży. Zgłoszenia 1—2 południe. „Wiwa", Plac Wolności 14. zdw 49 128

Pomocnik
fryzjerski może się zgłosić. Kościelna 11. zdw 49 478

Apteka
w Bydgoszczy poszukuje zaraz elewa z dłuższą praktyką i dobrze wpracowanego laboranta — Zgłoszenia z podaniem pensji i odpisami świadectw pod „Apteka" do „Par" Bydgoszcz Dworcowa 72. Pw 7 842 63.812

Fryzjerka
potrzebna — zaraz. Dobrzański. Marsz. Focha 33 zdw 49 492

Posada
stała, potrzeba 3 000 złotych wysoka pensja i gwarancja zapewniona. Zgłoszenia Kurjer zdw 49 491

KLISZE
PRZYSTĘPNE
WZORY OGŁOSZEŃ
„REKLAMA"
DRUKARNI POLSKIEJ, S.A.
POZNAŃ, ALEJE MARCINKOWSKIEGO 17

Humor zagraniczny

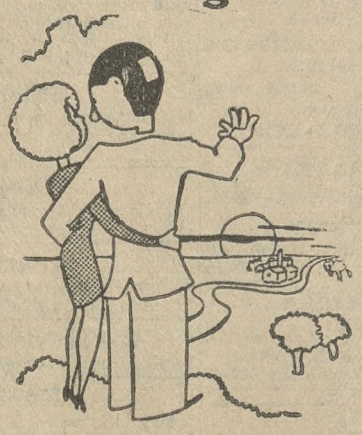

— Zachód słońca na wsi, cóż to za wspaniały widok!
— Cudowny! Oglądałbym go od rana do nocy!
(London Opinion). S. F.

Przedpłata na styczeń 1931 za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Jlustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł 4.50 z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 5.01 kwartalnie zł 15.03, pod opaską w Polsce zł 9.00, pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr. na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w nagłych wypadkach do godz 22 u stróża, do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt. do godz. 9 przedpołudn Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.